

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- หนังสือราชการ
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ทม 0510/ ๑465

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

/๖ ตุลาคม 2538

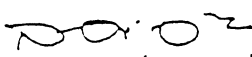
เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ด้วย นางจันทนา กวีัญญานนท์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาหลักการชุมชนขยายผล นักศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ชั้นปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอน
แบบร่วมมือกันเรียนรู้" ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิทยาลัยการ-
สาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น โดยจะเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2538 - กุมภาพันธ์
2539 เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ให้ นางจันทนา กวีัญญานนท์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามความประสงค์
ด้วย ส่วนรายละเอียด ผู้วิจัยจะทำการประสานกับอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาของวิทยาลัยการ-
สาธารณสุขสิรินธรต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพงศ์ จันทร์โพธิ์ศรี)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 0510/ ๖๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

15 ตุลาคม 2538

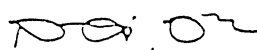
เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ด้วย นางจันทนา กวีนิธยานนท์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาหลักการปฐมพยาบาล นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ชั้นปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้" ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของแผนการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น พิจารณาแล้วเห็นว่าอาจารย์เพียงใจ ทมวาททอง เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

 (นายสมทรง จันทร์โธธีร์)

ณบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 0510/ 34๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

15 ตุลาคม 2538

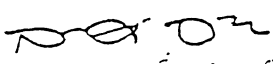
เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดขอนแก่น

ด้วย นางจันทนา กวีนิมิตยานนท์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์รูปแบบการสอนวิชาหลักการปฐมพยาบาล นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ชั้นปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้" ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของแผนการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น พิจารณาแล้วเห็นว่า อาจารย์เสาวลักษณ์ แยมตรี เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพงษ์ จันทร์แก้ว)
อธิบัตย์บัณฑิตวิทยาลัย

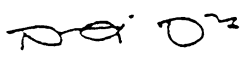
บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 2584
ที่ ทม 0510/ 346A วันที่ 19 ตุลาคม 2538
เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ด้วย นางจันทนา กวีบุญยานนท์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการสอน วิชาหลักการปฐมพยาบาล นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ชั้นปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้" ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของแผนการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือ ในการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น พิจารณาแล้วเห็นว่า ผศ.อำพน นวลโคกสูง ผศ.วิภาพร วรหาญ และ ผศ.ชิตชม สุวรรณน้อย เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมี ประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายสมพงษ์ จันทรโพธิ์ศรี)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นางเพ็ญใจ หมวดทอง
ภาควิชาสาธารณสุขชุมชน วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น
2. นางสาวลักษณ์ แย้มตรี
ภาควิชาอนามัยชุมชน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น
3. ผ.ศ. อำพน นวลโคกสูง
ภาควิชาอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. ผ.ศ. วิภาพร วรหาญ
ภาควิชาอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. ผ.ศ. ชิดชม สุวรรณน้อย
ภาควิชาอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาคผนวก ข

- คู่มือครูตามรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้
- แผนการสอนตามรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้
 - แผนการสอนบทที่ 1
 - แผนการสอนบทที่ 2
 - แผนการสอนบทที่ 3

คู่มือครู

การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาหลักการปฐมพยาบาล โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ
ร่วมมือกันเรียนรู้ มีรูปแบบดังนี้

1) ด้านเป้าหมาย

ในการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้มีเป้าหมายที่ต้องการให้
เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนดังนี้

- (1) ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางสติปัญญา อันได้แก่การมีความรู้ความ
เข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเป็นอย่างดี รู้จักคิดรู้จักสร้างสรรค์และเป็นคนมีเหตุผล
- (2) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- (3) ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกลึกในด้านการเห็นคุณค่าของตนเอง

เห็นความสามารถของตนเองในกลุ่ม

2) ด้านหลักการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้

(1) รางวัลหรือเป้าหมายของกลุ่ม ในการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนจะ
ต้องตั้งรางวัลไว้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้มากขึ้น
และพยายามปรับพฤติกรรมของตนเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รางวัลที่กำหนดอาจเป็น
สิ่งของ ประทานเกียรติบัตร คำยกย่องชมเชย การเชิดชูเกียรติ ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตาม
ครูผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นว่า ไม่ควรแข่งขันกันเพียงเพื่อต้องการรางวัลเพียงอย่างเดียว

(2) ความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มมีผลต่อรางวัล หรือเป้าหมาย
มาก ครูผู้สอนต้องพยายามชี้แจงให้ผู้เรียนทราบว่า ถึงแม้จะเป็นการเรียนแบบกลุ่ม แต่
ในการวัดความก้าวหน้าของกลุ่มจะวัดจากความสามารถของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ทั้งนี้
เพราะความก้าวหน้าของกลุ่มมาจาก การหาค่าเฉลี่ยของความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคน
ดังนั้นนับได้ว่าความสำเร็จหรือความก้าวหน้าของกลุ่มขึ้นกับความสามารถของสมาชิกใน
กลุ่มเป็นสำคัญ

(3) โอกาสที่จะช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน ผู้เรียนต้อง
ตระหนักว่าทุกคนที่โอกาสสร้างกลุ่มขึ้นมาด้วยกัน กลุ่มมิใช่ของผู้ใดผู้หนึ่ง ดังนั้นผู้เรียน
ทุกคนจะต้องปรับพฤติกรรมของตนที่มีมาแต่เดิมให้ดีขึ้นเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มประสบความสำเร็จ
ให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นผลดีต่อตัวเอง จึงกล่าวได้ว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียน สูง ปานกลาง ต่ำจะสามารถทำได้ดีเท่าเทียมกัน และช่วยสร้างคุณค่าให้กลุ่มของตนได้

3) ด้านลำดับชั้นการสอน

(1) ชี้นำ

ครูผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียน ทบทวนเนื้อหาเดิมเพื่อเชื่อมโยงกับเนื้อหาใหม่ที่จะเรียนในชั่วโมง

(2) ชื่นเสนอบทเรียนต่อผู้เรียนทั้งชั้น

ครูบรรยายเนื้อหาสาระของบทเรียน โดยการใช้สื่อต่างๆ ประกอบการสอน มีการสาธิต การฉายสไลด์ โดยเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละชั่วโมง สลับกับการซักถามข้อข้องใจต่างๆ ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน

(3) ชั้นการเรียนในกลุ่มย่อย

ในแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 5-6 คน จำนวน 5 กลุ่ม โดยคละความสามารถและเพศ ดังนั้นในกลุ่มหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยนักศึกษาที่มีความสามารถทางการเรียน เก่ง 1 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 1 คน โดยมีเทคนิคการแบ่งกลุ่มดังนี้

- 1) จัดเรียงนักศึกษาตามระดับคะแนนเฉลี่ยจากสูงมาหาต่ำ
- 2) แบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ระดับสูง ปานกลาง ต่ำ
- 3) จัดนักศึกษาเข้ากลุ่มโดยยึดหลักความหลากหลายของเพศ

และสามารถได้กลุ่มละ 5 คน ในอัตราเก่ง : ปานกลาง : อ่อน เท่ากับ 1 : 3 : 1

ถ้ามีนักศึกษาเหลือจากการจัดเข้ากลุ่ม ให้จัดเข้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยยึดหลักคละเพศและความสามารถ โดยมีเทคนิคในการจัดตั้งตารางที่เสนอต่อไปนี้ ซึ่งวิธีการนี้ใช้สำหรับการแบ่งกลุ่มเท่านั้น

ตารางที่ 25 แสดงการจัดนักศึกษาเข้ากลุ่มตามระดับความสามารถ

ระดับความสามารถของผู้เรียน	ลำดับผู้เรียน	ทีมสังกัด
เก่ง	1	A
	2	B
	3	C
	4	D
	5	E
	6	E

ตารางที่ 25 แสดงการจัดนักศึกษาเข้ากลุ่มตามระดับความสามารถ (ต่อ)

ระดับความสามารถของผู้เรียน	ลำดับผู้เรียน	ทีมสังกัด
ปานกลาง	7	D
	8	C
	9	B
	10	A
	11	A
	12	B
	13	C
	14	D
	15	E
	16	*
	17	*
	18	A
	19	B
	20	C
อ่อน	21	D
	22	E
	23	E
	24	D
	25	C
	26	B
	27	A

เนื่องจากนักศึกษากลุ่มทดลองทั้งหมดมีจำนวน 27 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 5 คน จะมี 2 กลุ่มที่มีจำนวน 6 คน นักศึกษา ลำดับที่ 16, 17 จัดเข้ากลุ่มตามความเหมาะสมโดยยึดหลักความหลากหลายของเพศและระดับความสามารถให้นักศึกษาเข้ากลุ่มย่อยตามรายชื่อที่จัดไว้ ตัวแทนรับชองกิจกรรมซึ่งประกอบด้วย บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม มีจำนวนเท่ากับสมาชิกในกลุ่ม บัตรเฉลยมี 1 บัตรให้ประธานกลุ่มเก็บไว้

สมาชิกทุกคนศึกษาบัตรเนื้อหาและทำกิจกรรมตามคำสั่งโดยมีการปรึกษาหารือกัน
 นักศึกษาเก่งจะสอนนักศึกษาอ่อนให้เข้าใจเนื้อหา เมื่อทุกคนทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เฉลย
 กิจกรรมและเก็บบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรมเข้าช่องส่งคืนครู

(4) ขั้นทดสอบย่อย

หลังจากได้ศึกษาเนื้อหาสาระในบทเรียนในแต่ละแผนการสอนแล้วจะมีการทดสอบย่อย โดยนักศึกษาแต่ละคนจะทำแบบทดสอบย่อยด้วยตนเอง ไม่อนุญาตให้
 ช่วยเหลือกัน ทุกคนจะต้องตั้งใจทำคะแนนให้ดีที่สุด เพราะคะแนนของทุกคนในกลุ่มจะ
 ถูกนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม

(5) ขั้นการคิดคะแนนความก้าวหน้า

นักศึกษาทุกคนจะมีคะแนนฐาน ซึ่งครั้งแรกจะได้จากคะแนนการทดสอบ
 ย่อยของแผนการสอนบทที่ 1 การทดสอบครั้งต่อไปนักศึกษาจะต้องพยายามทำคะแนน
 ให้ได้มากกว่าคะแนนฐาน ซึ่งจะเป็นการวัดความก้าวหน้าของแต่ละบุคคล นอกจากจะ
 เป็นคะแนนความก้าวหน้าของบุคคลแล้วยังมาเฉลี่ยเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่มด้วย
 กลุ่มจะประสบความสำเร็จหรือได้รับรางวัล ก็ต่อเมื่อสามารถทำคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้
 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และกลุ่มอาจจะล้มเหลว หากไม่สามารถทำคะแนนเฉลี่ยได้ตาม
 เกณฑ์

การหาคะแนนฐานของนักเรียน

คะแนนฐานของนักเรียนแต่ละคน อาจได้มาจากคะแนนผลการเรียนจากภาคเรียน
 ที่ผ่านมา หรือปีการศึกษาที่ผ่านมาก็ได้ ซึ่งต้องทำการเฉลี่ยคะแนนของทั้งปี ดังนี้

ด.ช. ตะวัน สอบวิชาคณิตศาสตร์ เมื่อปีที่ผ่านมา 3 ภาคเรียน ได้คะแนนดังนี้

คะแนนภาคเรียนที่ 1	90	+
คะแนนภาคเรียนที่ 2	82	+
คะแนนภาคเรียนที่ 3	<u>86</u>	
	258	
คะแนนเฉลี่ย คือ	$258/3 = 86$	

คะแนนฐานของตะวัน คือ 86

คะแนนฐานจะเปลี่ยนไปทุกครั้งเมื่อทำการทดสอบย่อย โดยจะนำคะแนนที่สอบได้
 ครั้งที่แล้วเป็นคะแนนฐานครั้งต่อไป

การคิดคะแนนความก้าวหน้าของแต่ละคนและทีม

คะแนนความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคนในทีม คิดคำนวณจากผลต่างระหว่างคะแนนของผลการทดสอบย่อย กับคะแนนฐานของแต่ละคน ซึ่งมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ตารางที่ 26 แสดงการคิดคะแนนความก้าวหน้า

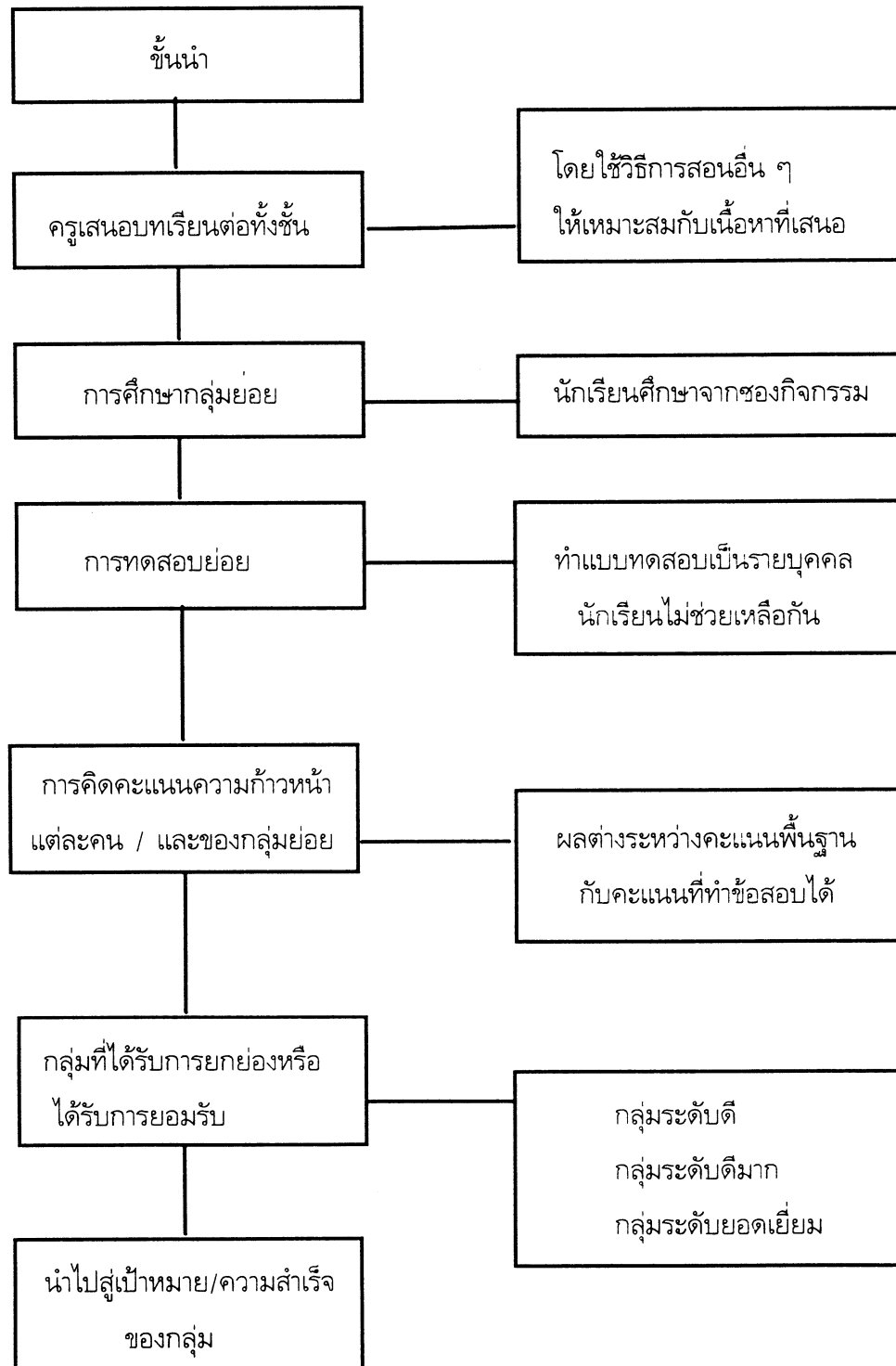
คะแนนจากการทดสอบ	คะแนนความก้าวหน้า (Improvement Point)
- ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนฐานเกิน 10 คะแนน	0
- ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนฐาน 1-10 คะแนน	5
- ได้คะแนนเท่ากับคะแนนฐาน	10
- ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนฐาน 1-10 คะแนน	15
- ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนฐานมากกว่า 10 คะแนน	20

รวมคะแนนความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคนแล้วนำคะแนนนั้นมารวมกันทั้งกลุ่ม จากนั้นหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม และกลุ่มที่จะได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัลจะต้องมีคะแนนตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ตารางที่ 27 แสดงเกณฑ์กำหนดทีมที่ได้รับการยกย่อง

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	อยู่ในระดับ
30 - 39 คะแนน	เก่ง
40 - 49 คะแนน	เก่งมาก
50 คะแนนขึ้นไป	ยอดเยี่ยม

* **หมายเหตุ** การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ จะมีการเปลี่ยนกลุ่มหรือจัดกลุ่มใหม่เมื่อทำการสอนไปได้ประมาณ 5-6 สัปดาห์ ซึ่งเป็นการให้นักเรียนได้ร่วมมือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อนในชั้นได้ครบทั้งชั้น

ภาพที่ 14 แสดงการสรุปรูปแบบการสอนโดยการร่วมมือกันเรียนรู้

4) ด้านบทบาทของครู

ขณะที่นักศึกษา กำลังเรียนในกลุ่มย่อยครูคือ ผู้ช่วยผู้ชี้แนะแนวทางให้นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาให้เป็นผู้ที่สามารถสำรวจคิดค้นแก้ปัญหาในทางสร้างสรรค์ ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

4.1) การสร้างบรรยากาศของความประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาครูพึงระลึกเสมอว่า ถ้านักศึกษาปฏิเสธหรือหมดความพยายามที่จะแก้ปัญหาแล้ว กิจกรรมการแก้ปัญหาจะไม่เกิดขึ้นในห้องเรียน หน้าที่ของครูคือเลือกปัญหามาด้วยความระมัดระวัง ควรเริ่มด้วยปัญหาที่ง่ายๆ ที่นักศึกษามีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา ถ้านักศึกษาประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาในระยะเริ่มแรก นักศึกษาจะพัฒนาความมั่นใจในตนเอง มีความอยากที่จะแก้ปัญหด้วยตนเอง สิ่งที่เราควรคำนึงคือการประสบความสำเร็จควรเป็นสิ่งที่นักศึกษาได้มาด้วยตนเอง ไม่ใช่สิ่งที่ครูหยิบยื่นให้ ความรู้ ความเข้าใจในวิชาหลักการปฐมพยาบาล คือเป้าหมายในการแก้ปัญหาที่ต้องการให้นักศึกษาบรรลุ การแยกแยะปัญหาออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ ที่ละขั้นจะช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถที่ละขั้นจนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาที่ตั้งจุดหมายไว้ได้ประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จมีความหมายมากกว่าการได้คำตอบที่ถูกต้อง ความสามารถเข้าใจปัญหา ความพยายามที่จะหาวิธีการแก้ปัญหา ถือว่าเป็นการประสบความสำเร็จขั้นต้นที่ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญ

4.2) สนับสนุนหรือกระตุ้นนักศึกษา หน้าที่ของครูคือจะต้องหาปัญหาหรือทำปัญหาที่น่าสนใจ เช่น จากปัญหาในบทเรียน การสร้างสถานการณ์สมมติ ให้นักศึกษาสร้างสถานการณ์ของปัญหาเอง หรือเลือกปัญหาที่นักศึกษาสนใจเอง โดยที่ปัญหาใหม่จะต้องมีข้อมูล และความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในปัญหาเดิมคงไว้ มีข้อมูลอะไรเพิ่มเติมที่ควรรู้เพื่อแก้ปัญหา ซึ่งในการแก้ปัญหาไม่ได้มีวิธีการแก้ปัญหาวีเดียว ครูพยายามกระตุ้นให้นักศึกษาพยายามสำรวจ คิดค้นวิธีการแก้ปัญหาหลายๆ วิธี ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้จะเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ นักศึกษา รวมทั้งให้นักศึกษาเรียนรู้เทคนิควิธีแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้นเพื่อจะได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์อื่นๆ ต่อไป

4.3) สอนให้นักศึกษารู้วิธีการอ่านปัญหา สิ่งจำเป็นเบื้องต้นในการแก้ปัญหา คือ การทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหา ความสามารถในการอ่านหรือเข้าใจปัญหาเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นที่จะต้องฝึกนักศึกษา นักศึกษามักจะมองข้ามข้อมูลหรือแนวคิดที่จะเป็นในปริมาณของปัญหาครูควรจัดฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและทำความเข้าใจปัญหา

โดยการฝึกให้นักศึกษาทวนปัญหาด้วยคำพูดของตนเอง ฝึกให้ขีดเส้นใต้หรือวงกลม ล้อมรอบข้อความที่เป็นข้อความหรือวลีสำคัญ ฝึกให้นักศึกษาตัดส่วนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออก

4.4) ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในปัญหา โดยการดัดแปลงปัญหาเพื่อดึง นักศึกษาให้มาเขามีส่วนในปัญหา เช่น ใส่ชื่อนักศึกษาในสถานการณ์ปัญหา ให้นักศึกษา แสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครในปัญหา สร้างปัญหาที่เป็นการแสดงออกของนักศึกษา ให้โอกาสให้นักศึกษาได้ทดลองเพื่อแก้ปัญหา

4.5) ให้โอกาสนักศึกษาสร้างปัญหด้วยตนเอง การที่นักศึกษาสามารถสร้าง ปัญหาด้วยตนเองได้ เขาจะสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่า ดังงานวิจัยหลายชิ้นที่พบมา เพราะว่าการที่นักศึกษาสามารถสร้างปัญหด้วยตนเองได้ นักศึกษาจะต้องรู้โครงสร้างของ ปัญหาเป็นอย่างดีว่าปัญหานั้นประกอบด้วยส่วนที่จำเป็นอะไรบ้าง นอกจากนี้ยังเปิดโอกาส ให้นักศึกษาได้คิดและสัมผัสความรู้และทักษะปฏิบัติการปฐมพยาบาลกับปัญหาในชีวิต ประจำวันของเขา

4.6) สนับสนุนให้นักศึกษาวาดภาพหรือแผนภาพประกอบปัญหาการเขียน แผนภาพหรือรูปภาพประกอบจะช่วยให้นักศึกษา มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับ ปัญหา ซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้ง่ายขึ้นและถูกต้อง ทักษะการวาดภาพ หรือแผนภาพประกอบปัญหาจึงเป็นทักษะที่นักศึกษาควรจะได้ฝึกฝน

4.7) ส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่มย่อยในการแก้ปัญหา เปิดโอกาสให้ นักศึกษาช่วยกันคิด อภิปราย สำรวจและคิดค้น วิธีการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มย่อยจะช่วย พัฒนาหรือกระตุ้นให้นักศึกษามีการแสดงออกมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศเชิงสร้าง สรรค์ในการแก้ปัญหา

4.8) สนับสนุนให้นักศึกษามีทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหา ครูควร เตรียมทางเลือกหรือกระตุ้นและส่งเสริมให้นักศึกษาแก้ปัญหาได้มากกว่า 1 วิธีทั้งนี้เพื่อ ช่วยให้มีคามคล่องตัวและประสพผลสำเร็จมากขึ้น เพราะการเตรียมทางเลือกไว้หลายๆทาง ย่อมสะดวกในการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ และยังประหยัดเวลา และเพิ่มกำลังใจในการแก้ปัญหานั้นด้วย ถ้าวิธีหนึ่งใช้ไม่ได้ก็ยังสามารถใช้วิธีอื่นได้ด้วย

4.9) ครูควรใช้คำถามในลักษณะสร้างสรรค์ เมื่อนักศึกษาเกิดการติดขัดใน การแก้ปัญหา ครูควรใช้คำถามในลักษณะชี้แนะหรือเสนอแนะทางเลือก แต่ลักษณะคำถาม จะต้องมัลักษณะเปิดกว้างที่จะกระตุ้นให้ใช้ความคิด ชวนให้คิดค้นหาคำตอบแนวทาง แก้ไข พร้อมให้เวลานักศึกษาสำหรับคิด ลักษณะของคำถามควรเป็นประเภทสร้างสรรค์ เช่นมีวิธีการใดบ้าง มีประโยชน์อย่างไรบ้าง มีอะไรมากกว่านี้ ผลจะเป็นอย่างไร

อันตรายที่จะเกิดมีอะไรบ้าง เป็นต้น สิ่งที่ต้องระมัดระวังคือ จะต้องไม่ถามต่อในขณะที่ที่นักศึกษากำลังคิดหาคำตอบของคำถามแรกอยู่ เพราะจะเป็นการรบกวนสมาธิของนักศึกษา ต้องให้เวลามากพอก่อนที่จะทวนคำถามอีกครั้ง อย่าตอบคำถามด้วยตนเองควรเสนอแนะแนวคิดหรือนำให้นักศึกษาไปสู่ทิศทางการแก้ปัญหาที่ตรงประเด็น

4.10) เน้นให้นักศึกษาคิดและจินตนาการ บรรยายภาคในห้องเรียนควรเป็นลักษณะสนับสนุนให้นักศึกษาคิดอย่างมีอิสระเสรี เป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้จินตนาการของตนเอง และยกย่องชมเชยเมื่อนักศึกษามีจินตนาการที่แปลกและมีคุณค่า ครูไม่ควรติเตียนกรณีที่นักศึกษาตอบหรือเสนอผลของการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้องหรือผิดแปลกไป ที่ควรระลึกเสมอว่านั่นคือส่วนหนึ่งของกระบวนการในการแก้ปัญหา

4.11) เสนอปัญหามากกว่าหนึ่งขั้นตอน นักศึกษามักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้วิธีการแก้ปัญหามากกว่าหนึ่งขั้นตอน ดังนั้นควรจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาตระหนักว่าปัญหาหลายขั้นตอนนั้นเกิดจากหรือพัฒนามาจากปัญหาขั้นตอนเดียว ซึ่งครูจัดกิจกรรมโดยกำหนดปัญหาขั้นตอนเดียวให้ ให้นักศึกษาเปลี่ยนเป็นปัญหาสองขั้นตอนโดยการเพิ่มเงื่อนไข และถามคำถามใหม่ ในขณะเดียวกันจะต้องเอาคำถามเดิมในขั้นตอนเดียวนั้นออกไป ซึ่งเป็นคำถามที่ซ่อนไว้ในปัญหาสองขั้นตอนนั่นเอง หรือกำหนดปัญหาสองขั้นตอนให้ ให้นักศึกษาระบุปัญหาที่ซ่อนหรือละเอาไว้ ยกตัวอย่างการให้สถานการณ์หรือกรณีศึกษา ครูระบุอาการของการบาดเจ็บไว้หลายๆ อย่าง หลายกรณี ให้นักศึกษาใช้ความรู้ความสามารถที่เรียนมาทั้งหมดนั้นมาแก้ปัญหา นักศึกษาจะต้องดึงปัญหาจากสถานการณ์ที่สร้างขึ้นนั้นออกมาให้หมดให้ครอบคลุม แล้วตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาว่าจะแก้ไขอะไรก่อน-หลัง มีลำดับขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร เป็นการฝึกใช้วิจารณ์ญาณ และคิดอย่างรอบคอบและครอบคลุม

5) ด้านบทบาทของผู้เรียน

นักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ ต้องมีบทบาทดังนี้

- (1) นักศึกษาร่วมมือกันเรียนภายในกลุ่ม 5-6 คน
- (2) ในการเรียนทุกคนต้องปรึกษาหารือ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนเรียนเก่งช่วยอธิบายคนเรียนอ่อนกว่าให้เข้าใจเนื้อหา
- (3) นักศึกษาแต่ละคนต้องร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม
- (4) ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน

- (5) ทุกคนต้องให้เกียรติและยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- (6) นักศึกษาในกลุ่ม ผลัดเปลี่ยนกันเป็นประธานกลุ่ม
- 6) ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน

นักศึกษาจะเรียนร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้และทักษะด้านอื่นๆ ซึ่งกันและกัน นักศึกษาจะต้องแข่งกับคะแนนฐานของตน พยายามนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายให้ได้ด้วยความสามารถของแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เช่น

- (1) มีความมั่นใจในตนเอง
- (2) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- (3) กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- (4) มีการควบคุมพฤติกรรมตนเองภายในกลุ่ม
- (5) เป็นผู้ฟังที่ดีและพูดในทางสร้างสรรค์
- (6) สมาชิกช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- (7) ทุกคนมีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่
- (8) มีความพอใจในเป้าหมายของกลุ่ม

แผนการสอนวิชาหลักการปฐมพยาบาล
โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้

แผนการสอนบทที่ 1

วิชา หลักการปฐมพยาบาล พ. 1205

สำหรับ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์(เทคนิคเวชกรรม) ชั้นปีที่ 1

เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล จำนวนชั่วโมง 1 ชั่วโมง 20

นาที

วัตถุประสงค์ เมื่อนักศึกษาเรียนจบบทนี้แล้วสามารถ

1. บอกความหมาย และคำที่เกี่ยวข้องกับการปฐมพยาบาลได้ถูกต้อง
2. ระบุวัตถุประสงค์ของการปฐมพยาบาลได้ถูกต้อง
3. อธิบายหลักการให้การปฐมพยาบาลได้ถูกต้อง
4. ระบุประโยชน์ของการให้การปฐมพยาบาลได้ถูกต้อง
5. บอกหน้าที่และคุณสมบัติของผู้ให้การปฐมพยาบาลได้ถูกต้อง

เนื้อหา

1. ความหมาย และคำที่เกี่ยวข้องกับการปฐมพยาบาล
2. วัตถุประสงค์ของการปฐมพยาบาล
3. หลักการให้การปฐมพยาบาล
4. ประโยชน์ของการให้การปฐมพยาบาล
5. หน้าที่และคุณสมบัติของผู้ให้การปฐมพยาบาล

กิจกรรมการเรียนการสอน (35 นาที)

ชั้นนำ

1. อาจารย์แจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนให้นักศึกษาทุกคนทราบ
2. อาจารย์แจ้งให้นักศึกษาทราบว่า คะแนนการทดสอบท้ายบทเรียนนี้จะใช้เป็นคะแนนฐานของนักศึกษาทุกคน ที่จะเรียนในบทต่อ ๆ ไป
3. อาจารย์ทบทวน ความหมายของการปฐมพยาบาลตามความเข้าใจของนักศึกษาแต่ละคนโดยการซักถามให้แสดงความคิดเห็น

ขั้นสอน

1. อาจารย์เสนอบทเรียนต่อนักศึกษาทั้งชั้นสลับกับการซักถามความเข้าใจในเนื้อหา ดังรายละเอียดในบัตรเนื้อหา
2. เมื่อจบการบรรยายเนื้อหาแล้วให้นักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่มย่อย

กิจกรรมกลุ่มย่อย (20 นาที)

1. แบ่งนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม ตามที่แจ้งไว้ก่อนเรียน
2. แจกซองกิจกรรมให้แต่ละกลุ่ม ซึ่งในซองกิจกรรมประกอบด้วย บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม มีจำนวนเท่ากับสมาชิกในแต่ละกลุ่ม บัตรเฉลยมี 1 บัตรให้ประธานกลุ่มเก็บไว้
3. สมาชิกในกลุ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามคำสั่งในบัตรกิจกรรม โดยสมาชิกต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เปลี่ยนกันตรวจ โดยดูคำตอบจากบัตรเฉลยกิจกรรม

ขั้นสรุป (5 นาที)

อาจารย์และนักศึกษาร่วมกับสรุปเนื้อหาในการเรียนครั้งนี้ อาจารย์ซักถามปัญหาโดยการสุ่มถามนักศึกษาเป็นรายบุคคลจนมั่นใจว่านักศึกษาเข้าใจถูกต้องเกิน 80 % ของห้องคำถามมีดังต่อไปนี้

- ความหมายของ คำว่า การปฐมพยาบาล (First Aid) คืออะไร ?
(วิธีการรักษาพยาบาล เพื่อช่วยผู้บาดเจ็บให้พ้นอันตรายหรือลดอันตรายลงก่อนนำส่งโรงพยาบาลเพื่อการรักษาขั้นต่อไป โดยผู้ปฐมพยาบาลจะต้องมีความรู้และปฏิบัติอย่างถูกต้อง)
- ความหมายของคำว่า ภัยพิบัติ (Diaster) คืออะไร ?
(เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทันทีและมีผลทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เป็นผลทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายต่อบุคคลเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ซึ่งผลนั้นกระทบถึงความต้องการเร่งด่วนในเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้าและยารักษาโรค และการให้กำลังใจในเชิงจิตวิทยา)
- วัตถุประสงค์ของการปฐมพยาบาล คืออะไร ?
(1. เพื่อช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บ 2. เพื่อป้องกันสภาพบาดเจ็บมิให้เลวลง
3. เพื่อส่งเสริมหรือช่วยให้ผู้บาดเจ็บคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว)
- วิธีปฏิบัติในการปฐมพยาบาล ได้แก่อะไรบ้าง ?
(1. ประเมินสภาพผู้บาดเจ็บ จากการตรวจลักษณะที่เกิดเหตุ การตรวจร่างกาย
สัญญาณชีพ
2. การเรียงลำดับความสำคัญในการปฐมพยาบาล)

- ประโยชน์ของการปฐมพยาบาล ได้แก่อะไรบ้าง

- (1. ป้องกันไม่ให้อุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บทวีความรุนแรงขึ้น
2. ช่วยให้แพทย์ทำการรักษาพยาบาลได้ดี ช่วยชีวิตผู้ป่วยได้เร็วขึ้น
3. ช่วยบรรเทาความเจ็บปวด และความรุนแรงของบาดแผล
4. ช่วยลดภาวะทุพพลภาพหรือเสียชีวิต)

- หน้าที่ของผู้ปฐมพยาบาล คืออะไร ?

- (1. วิเคราะห์สาเหตุและความรุนแรงของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น
2. ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ
3. ช่วยส่งผู้ป่วยเพื่อรักษาต่อที่โรงพยาบาล)

ขั้นวัดผล

ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด 20 ข้อ เวลา 20 นาที

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นโปร่งใสแสดงหัวข้อการบรรยาย
2. ซองกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรมและบัตรเฉลย
3. แบบฝึกหัดท้ายบท

การประเมินผล

1. สังเกตจาก
 - การร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
 - การตอบคำถามของนักศึกษา
 - ความสนใจขณะทำกิจกรรมกลุ่มย่อย
2. การตรวจผลงานกลุ่ม
3. คะแนนจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท

บัตรเนื้อหา

บัตรเนื้อหา

ความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับการปฐมพยาบาล

การปฐมพยาบาล (First aid) คือ วิธีการรักษาพยาบาลเพื่อช่วยผู้บาดเจ็บ หรือผู้ป่วยโดยกระทันหันให้พ้นชีวิตอันตรายหรือลดอันตรายลงก่อนนำผู้บาดเจ็บหรือผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลเพื่อการรักษาขั้นต่อไป โดยผู้ปฐมพยาบาลจะต้องมีความรู้ หลักการและวิธีปฏิบัติอย่างถูกต้องขณะทำการปฐมพยาบาล

การพยาบาลฉุกเฉิน (Emergency care) เป็นการช่วยเหลือฉุกเฉิน โดยบุคคลในกลุ่มวิชาชีพทางการแพทย์ เช่น บุคลากรทางการพยาบาลที่ได้รับการอบรมมาแล้วหรือผู้ที่ผ่านหลักสูตรและได้รับการอบรมพิเศษที่ทำหน้าที่นี้โดยตรง อาจจะมีเครื่องมือหรือไม่มีเครื่องมือก็ได้ มีหลักการและแนวทางเดียวกับการปฐมพยาบาล (First aid) แต่เนื้อหาลึกซึ้งมากกว่า ผู้ปฏิบัติมีความชำนาญมากกว่า มีอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ที่เตรียมพิเศษขึ้นโดยเฉพาะ

ผู้ปฐมพยาบาล (First aider) หมายความว่า บุคคลที่ผ่านการอบรม และได้ รับวุฒิบัตรรับรองจากสมาคมที่ตั้งขึ้นอย่างถูกต้อง เพื่อให้ความรู้ด้านการปฐมพยาบาล ในประเทศอังกฤษหน่วยงานที่ให้การรับรองและแจกวุฒิบัตรได้แก่โรงพยาบาลเซนต์จอห์นและ แอ็นต์แอนดรูว์ สำหรับสมาคมกาชาดแห่งประเทศอังกฤษ จะเป็นหน่วยงานที่คัดเลือกอาสาสมัครให้เข้ารับการอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จนผ่านการสอบเป็นนักปฐมพยาบาล อาชีพ วุฒิบัตรที่นักปฐมพยาบาลได้รับ มีผลตามกฎหมายรับรองได้ในระยะเวลาเพียง 3 ปี ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจได้ว่า นักปฐมพยาบาลเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพสูง มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคนิคการปฐมพยาบาลอย่างทันสมัย และมีความชำนาญ รวมทั้งมีการทบทวนฝีมือลายมือของตน โดยต้องผ่านการสอบเพื่อให้ได้วุฒิบัตรใหม่เป็นประจำ

อุบัติเหตุ (Accident) หมายถึง ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ หรืออันเนื่องมาจากการทำงานและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในบ้านและที่สาธารณะ เป็นคำจำกัดความขององค์การอนามัยโลก

อุบัติเหตุ (Accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดคิดล่วงหน้า หรืออันตรายที่เกิดขึ้นโดยมิได้ตั้งใจมาก่อน เป็นคำจำกัดความทั่ว ๆ ไป

สาธารณภัย (Disaster) หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็นสาธารณะ ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้กระทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ เป็นคำจำกัดความในพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522

ภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทันที และมีผลทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เป็นผลทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายต่อบุคคล เป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ซึ่งผลนั้นกระทบถึงความต้องการอย่างเร่งด่วนในเรื่องอาหาร ที่อยู่ อาศัย เสื้อผ้า การเยียวยารักษาโรคและการให้กำลังใจในเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นคำจำกัดความโดยคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.)

วัตถุประสงค์ของการปฐมพยาบาล

การปฐมพยาบาลมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บ โดยใช้วัสดุเท่าที่จัดหาได้ในบริเวณเกิดเหตุมาใช้เป็นประโยชน์มากที่สุด
2. ป้องกันสภาพบาดเจ็บ มิให้เลวลง
3. ส่งเสริมหรือช่วยให้ผู้บาดเจ็บคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว

หลักทั่วไปในการให้การปฐมพยาบาล

1 เมื่อพบผู้บาดเจ็บต้องรีบช่วยเหลือทันที ยกเว้นในกรณีที่มีอุปสรรคต่อการช่วยเหลือ เช่น มีแกสพิษในบริเวณนั้น มีวัตถุติดขวาง เป็นต้น ให้ย้ายผู้บาดเจ็บออกมาในที่ปลอดภัยเสียก่อนจึงดำเนินการช่วยเหลือ

2 ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บในกรณีที่จะมีอันตรายต่อชีวิตโดยรีบด่วนก่อน

3 อย่าให้มีคนมุง ทั้งนี้เพื่อให้มีอากาศปลอดโปร่ง มีแสงสว่างเพียงพอ และมีบริเวณกว้างเพียงพอ อีกทั้งสะดวกในการให้การปฐมพยาบาลด้วย

4 จัดให้ผู้บาดเจ็บอยู่ในท่าที่เหมาะสมในการปฐมพยาบาล และไม่เพิ่มอันตรายแก่ผู้บาดเจ็บป่วย ควรจัดให้อยู่ในท่านอนหงายและทางเดินหายใจโล่ง พร้อมทั้งสังเกตอาการต่างๆ ของผู้บาดเจ็บ สังเกตสิ่งแวดล้อมโดยรอบว่ามีสิ่งของหรืออาวุธอันตรายอยู่ใกล้เคียงหรือไม่ ลักษณะของผู้บาดเจ็บนั้นบ่งบอกว่า เป็นอัตวินิบาตกรรม (Suicide) หรือถูกทำร้าย (Homicide) หรือเป็นอุบัติเหตุที่แท้จริง

5 อย่าเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บเกินความจำเป็น เพราะอาจทำให้เป็นอันตรายยิ่งขึ้นถ้าต้องเคลื่อนย้ายต้องปฏิบัติด้วยความระมัดระวังและถูกวิธี หากสะดวกและบุคคลมาช่วยเท่าที่จะทำได้ เช่น ให้ช่วยยก พยุง เคลื่อนย้าย ช่วยตามรถพยาบาล ช่วยแจ้งญาติ เป็นต้น

6 บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ เกี่ยวกับอาการและลักษณะของผู้บาดเจ็บ เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลที่ได้ทำไป พร้อมทั้งนำไปหรือให้ติดตัวไปกับตัวผู้บาดเจ็บเสมอ เพื่อประโยชน์ในการรักษาต่อไปเมื่อนำส่งถึงแพทย์หรือสถานพยาบาล

7 อย่าทำการรักษาด้วยตนเอง ให้เพียงการปฐมพยาบาลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง แล้วนำส่งผู้บาดเจ็บยังสถานพยาบาลทันที

วิธีปฏิบัติในการปฐมพยาบาล

การประเมินสภาพผู้บาดเจ็บ

ผู้ปฐมพยาบาลจะประเมินสภาพผู้บาดเจ็บได้โดยการพิจารณาจากปัจจัย 3 ประการ คือ

1. ลักษณะของสถานการณ์ที่เกิดเหตุ
2. การตรวจร่างกาย
3. สัญญาณชีพ (Vital Signs)

ลักษณะของสถานการณ์ที่เกิดเหตุ

ลักษณะของสถานการณ์ที่เกิดเหตุ คือ เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปฐมพยาบาลจะต้องนำมาพิจารณาพร้อมกับอาการบาดเจ็บภายนอกที่ปรากฏ โดยประเมินจากชนิดสาเหตุของอุบัติเหตุ และสภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุ ประกอบกันด้วย

การตรวจร่างกาย

ประกอบด้วย การสังเกต การคลำ การพูดคุย ซึ่งอาจประเมินตามขั้นตอนโดยละเอียด ดังนี้

1. การตรวจนับชีพจร และการหายใจ
2. การตรวจหาตำแหน่งที่มีการเสียเลือดรุนแรง
3. การตรวจดูบาดแผล และรอยฉีกขาดบริเวณศีรษะ
4. การตรวจดูกระดูกโหลกศีรษะ ดูรอยแยก มีน้ำหรือเลือดไหลออกจากหู จมูก หรือช่องปาก หรือไม่
5. การตรวจดูบริเวณคอ มีบาดเจ็บหรือไม่
6. การตรวจดูกระดูกไหปลาร้า แขน ขาทั้งสองข้าง กระดูกเชิงกรานว่ามีกระดูกหักหรือไม่
7. ตรวจดูหน้าท้อง มีการเกร็งตัว หรือมีอาการชาบริเวณใดบ้าง

สัญญาณชีพ (Vital Signs)

ผู้ปฐมพยาบาลต้องตรวจเกี่ยวกับสัญญาณชีพ มีดังนี้

1. ชีพจร (Pulse) นับอัตราการเต้นต่อนาทีและสังเกตลักษณะ จังหวะของการเต้น โดยการคลำบริเวณข้อมือ หรือที่เส้นเลือดแดงใหญ่ข้างคอ
2. การหายใจ (Respiration) นับอัตราการหายใจต่อนาทีและสังเกตลักษณะ จังหวะของการหายใจ
3. ผิวหนัง (Skin) สังเกตสี ความร้อนเย็น ความชื้น
4. รูม่านตา (Pupils of the Eye) สังเกตการหด ขยายตัว ปฏิกริยาต่อแสงเท่ากันหรือไม่
5. ระดับความรู้สึกตัว (State of Consciousness) รู้สึกตัวดีหรือไม่
6. ความสามารถในการเคลื่อนไหว (Ability to Move) ขยับตัวแขนขาได้หรือไม่
7. ปฏิกริยาต่อความเจ็บปวด (Reaction of Pain) เจ็บปวดบริเวณใด

การเรียงลำดับความสำคัญเพื่อให้การปฐมพยาบาล

ผู้ปฐมพยาบาลจะต้องลำดับความสำคัญก่อนหลังในการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บตามความรุนแรง สรุปได้ดังนี้

ลำดับแรก จะต้องให้การปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บกรณีทางเดินหายใจอุดตัน มีการหายใจลำบาก หรือหยุดหายใจ ต่อมาหัวใจจะหยุดทำงาน ดังนั้นผู้ปฐมพยาบาลจะต้องพร้อมที่จะให้การช่วยเหลือทำการล้างเอาสิ่งอุดตันทางเดินหายใจออก ฝายปอด นวดหัวใจทันที ขั้นต่อไป คือ การปฐมพยาบาลการเสียเลือดอย่างรุนแรง ศีรษะได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรง ได้รับสารพิษ ช็อคขั้นรุนแรง

ลำดับที่ 2 ให้การปฐมพยาบาลแผลไฟไหม้ทุกชนิดกระดูกหัก และบาดเจ็บบริเวณกระดูกสันหลัง

ลำดับสุดท้าย ให้การปฐมพยาบาลการบาดเจ็บเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การถูกนิ้วหัก แผล เลือดซึม ในลำดับสุดท้ายนี้ ถ้าพบผู้บาดเจ็บที่มีอาการสาหัสมาก ต้องตรวจดูให้แน่ใจว่าถึงแก่กรรมแล้วหรือยัง

อย่างไรก็ตาม การให้ความช่วยเหลือตามลำดับเช่นนี้ มิใช่ว่าจะปฏิบัติได้เสมอไปทุกครั้ง จะต้องขึ้นอยู่กับ สถานที่เกิดเหตุ อาการของผู้บาดเจ็บ และวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้น ๆ

ประโยชน์ของการปฐมพยาบาล

1. ป้องกันไม่ให้อุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันนั้น ๆ ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น
2. ช่วยให้แพทย์ทำการรักษาพยาบาลได้ดี และช่วยชีวิตผู้ป่วยได้เร็วขึ้น
3. ช่วยให้ผู้ป่วยบรรเทาความเจ็บปวด และความรุนแรงของบาดแผล
4. ช่วยลดภาวะทุพพลภาพหรือเสียชีวิต ในผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยอย่างกะทันหัน

หน้าที่ของผู้ปฐมพยาบาล

ผู้ปฐมพยาบาลมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บหรือผู้ป่วยโดยกะทันหันเท่านั้น ผู้ปฐมพยาบาลจะหมดหน้าที่เมื่อผู้บาดเจ็บปลอดภัยหรือได้รับการรักษาจากแพทย์หรือสถานพยาบาลแล้ว ดังนั้นพอจะสรุปขอบเขตและหน้าที่ของการปฏิบัติการปฐมพยาบาลได้ 3 ประการ คือ

1. วิเคราะห์สาเหตุและความรุนแรงของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือได้ถูกต้อง ควรทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ชักประวัติของอุบัติเหตุ สามารถซักถามได้จากผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์หรือผู้บาดเจ็บที่รู้สึกตัวดีหรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียง โดยถามรายละเอียดว่า อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้อย่างไร เวลาใด เช่น รถยนต์ชนกับรถบรรทุก คนขับรถทั้งสองคันได้รับบาดเจ็บสาหัสเมื่อเวลา 9.00 น. เป็นต้น

1.2 ชักถามอาการที่เกิดขึ้น ถามได้จากผู้บาดเจ็บว่า เมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้วมีอาการผิดปกติหรือไม่ อย่างไร เช่น ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน เป็นต้น

1.3 ตรวจร่างกายผู้บาดเจ็บทุกครั้งก่อนให้การปฐมพยาบาล โดยตรวจร่างกายตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า เพื่อค้นหาสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น เช่น อาการบวม บาดแผล กระดูกหัก เป็นต้น

2. ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ ผู้ปฐมพยาบาลจะต้องระลึกไว้เสมอว่า วัตถุประสงค์ของการปฐมพยาบาลนั้นเพื่อช่วยชีวิต ป้องกันอันตราย และช่วยให้หายเร็วขึ้น ดังนั้นการดำเนินการควรเป็นไปตามลำดับดังนี้

2.1 แก้ไขหรือขจัดปัญหาสาเหตุของอุบัติเหตุ ถ้าผู้บาดเจ็บอยู่ในบริเวณที่มีอันตราย ต้องนำออกมาเสียก่อน เช่น กรณีตึกที่กำลังก่อสร้างถล่มหรือพังลงมา ต้องรีบเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บออกมาก่อน เป็นต้น

2.2 ช่วยชีวิต อันดับแรกต้องตรวจดูลักษณะของการหายใจ โดยดูว่าทางเดินหายใจมีสิ่งอุดตันหรือไม่ ถ้ามีต้องรีบทำให้ทางเดินหายใจโล่งเสียก่อน ถ้าหยุดหายใจต้องช่วยผดบอด กรณีหัวใจหยุดเต้นต้องรีบทำการนวดหัวใจทันที ในรายที่เสียเลือดต้องทำการห้ามเลือด ในกรณีที่สงสัยว่าผู้บาดเจ็บถึงแก่กรรม จะต้องทำการปฐมพยาบาลต่อไปจนกว่าจะแน่ใจว่าถึงแก่กรรมอย่างแน่นอนแล้วจึงหยุดช่วยเหลือ การทดสอบให้แน่ใจว่าผู้บาดเจ็บถึงแก่กรรมหรือไม่ ให้หลักสังเกตง่าย ๆ 2 ประการ คือ

1. หัวใจหยุดเต้น ให้จับชีพจรที่หลอดเลือดแดงใหญ่ (ที่คอดีที่สุด) หรือใช้หูแนบที่หน้าอกผู้บาดเจ็บเพื่อฟังเสียงหัวใจ ถ้าหัวใจหยุดเต้นจะคลำชีพจรไม่ได้ และจะไม่ได้ยินเสียงหัวใจเต้น

2. หยุดหายใจ โดยสังเกตว่ามีการเคลื่อนไหวที่ทรวงอกและหน้าท้องหรือไม่ อาจใช้สำลีหรือกระดาษทิชชูวางรอที่จมูกเพื่อดูการเคลื่อนไหวของสำลีหรือกระดาษทิชชู หรือใช้แก้วรับลมสัมผัสลมหายใจที่มาปะทะผิวแก้ว ถ้ามีกระจกก็เอามาวางรอที่จมูกดูว่ามีไอน้ำเกาะติดกระจกหรือไม่

ถ้าตรวจดูแล้วไม่ปรากฏว่ามีการเต้นของหัวใจหรือการหายใจทั้งสองอย่าง จึงจะตัดสินใจได้ว่าผู้บาดเจ็บถึงแก่กรรม

2.3 ช่วยมิให้เกิดอันตรายมากขึ้น ถ้ามีกระดูกหักควรเข้าเฝือกเสียก่อน เพื่อมิให้เกิดการฉีกขาดของเนื้อเยื่อมากขึ้น ถ้ามีบาดแผลควรใช้ผ้าสะอาดคลุมหรือปิดเสียก่อน เพื่อมิให้เชื้อโรคหรือฝุ่นละอองเข้าไปทำให้เกิดการติดเชื้อหรือโรคแทรกซ้อนอื่น ๆ ในรายที่สงสัยว่ามีกระดูกต้นคอหรือกระดูกสันหลังหัก ต้องให้ร่างกายอยู่นิ่งที่สุด และถ้าจะเคลื่อนย้ายต้องให้แนวกระดูกสันหลังตรง โดยนอนราบบนพื้นไม้แข็ง มีหมอนหรือผ้าประคองมิให้ศีรษะเคลื่อนไหว เพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายส่วนอื่น ๆ

2.4 ช่วยให้หายเร็วขึ้น ให้ระลึกไว้เสมอว่าผู้บาดเจ็บจะมีการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและอารมณ์เสมอ เช่น ความกลัว ความตกใจ ดังนั้นควรให้กำลังใจ ปลอบโยนผู้บาดเจ็บ อยู่กับผู้บาดเจ็บตลอดเวลา ถ้าเป็นไปได้ควรจับต้องหรือปลุกตัวด้วยความอ่อนโยน และระมัดระวังไม่ละทิ้งผู้บาดเจ็บ อาจจัดหาผู้อื่นมาอยู่ด้วยถ้าจำเป็น

3. การส่งต่อผู้บาดเจ็บหรือผู้ป่วย ผู้ปฐมพยาบาลต้องระลึกไว้เสมอว่า การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บให้พ้นอันตรายเป็นวัตถุประสงค์เบื้องต้นเท่านั้น จะต้องส่งผู้บาดเจ็บต่อไปยังแพทย์หรือสถานพยาบาลที่เหมาะสมอย่างรวดเร็วและถูกวิธี การส่งต่อผู้บาดเจ็บต้องทำด้วยความระมัดระวัง มิฉะนั้นอาจเกิดอันตรายเพิ่มขึ้นต่อผู้บาดเจ็บ

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในการส่งต่อผู้บาดเจ็บอย่างถูกวิธีนั้น มีดังนี้

1. ลดความเจ็บปวดและทรมาน
2. ให้บาดแผลหรือร่างกายผู้บาดเจ็บได้รับการกระทบกระเทือนน้อยที่สุด
3. ป้องกันอันตรายที่จะเกิดเพิ่มขึ้นระหว่างการนำส่ง
4. ช่วยให้ผู้บาดเจ็บมีชีวิตรอด ลดความพิการและเพิ่มความปลอดภัยมากขึ้น

ในการนำส่งผู้บาดเจ็บนี้ มีหลักทั่วไป ในการนำส่ง คือ

1. ตรวจร่างกายให้รู้แน่ชัดว่าเกิดบาดเจ็บอะไร แล้วให้การบำบัดรักษาเบื้องต้นโดยเร็ว
2. ให้นอนในท่าที่สบาย ต้องระลึกรู้ไว้เสมอว่าขณะที่ให้การปฐมพยาบาลนั้นต้องจัดให้ผู้บาดเจ็บอยู่ในท่านอนที่เหมาะสมทุกครั้ง
3. ให้ตรวจร่างกายและเคลื่อนย้ายอย่างระมัดระวัง เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือเจ็บปวดมากขึ้น
4. บันทึกลักษณะของบาดแผลอย่างละเอียด
5. การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ ขึ้นอยู่กับลักษณะประเภทของผู้บาดเจ็บ
6. ให้ความอบอุ่นทั้งร่างกายและจิตใจ
7. ให้เปลหาม หรือดัดแปลงวัสดุที่หาได้ในขณะนั้นมาใช้ทำเปลหามในการนำส่ง

ควรบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับอุบัติเหตุและการช่วยเหลือแบบไปด้วยทุกครั้งเพื่อช่วยในการรักษาต่อไปเป็นไปด้วยดี โดยเฉพาะในรายที่เกี่ยวข้องกับคดีแล้ว ผู้ปฐมพยาบาลจะต้องเอาใจใส่ในเรื่องรายงานเป็นพิเศษ เพราะอาจใช้เป็นหลักฐานทางด้านกฎหมาย รายละเอียดที่ควรบันทึกมีดังนี้

☐ ชื่อและสกุลผู้บาดเจ็บ	☐ วันที่และเวลาที่เกิดเหตุ
☐ ชนิดของอุบัติเหตุ	☐ ลักษณะของบาดแผล
☐ อาการของผู้บาดเจ็บและอาการที่ตรวจพบ	☐ ชื่อและสกุลผู้ปฐมพยาบาล
☐ การรักษาพยาบาลที่ได้ให้ไปแล้ว	

คุณสมบัติของผู้ปฐมพยาบาล

1. ควรจะเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการปฐมพยาบาลมาก่อน หรือมีความรู้และทักษะในการปฐมพยาบาลเป็นอย่างไร
2. เป็นผู้ที่มีความละเอียด สังเกตลักษณะอาการต่าง ๆ ได้อย่างละเอียด
3. สามารถควบคุมสติตนเองได้ ไม่หวาดกลัวและมีจิตวิทยาในการพูดให้กำลังใจผู้บาดเจ็บ
4. เป็นผู้ที่มีความรอบคอบ ตัดสินใจรวดเร็วและรอบรู้เกี่ยวกับสถานบริการพยาบาลที่เหมาะสม ทั้งของรัฐและเอกชนที่ใกล้เคียง
5. สามารถเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำทางด้านสุขภาพอนามัย หรือการป้องกันอุบัติเหตุ ตลอดจนสามารถเผยแพร่ข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพอนามัย

บัตรกิจกรรม

คำชี้แจง

1. ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเลือกประธานกลุ่มโดยการหมุนเวียนเปลี่ยนกัน
2. ให้สมาชิกทุกคนทำกิจกรรมที่กำหนดให้ โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ให้ความช่วยเหลือแนะนำสมาชิกที่ไม่เข้าใจในเนื้อหาจนทุกคนได้ข้อสรุปเป็นคำตอบของตนเองภายในเวลา 15 นาที
3. เมื่อสมาชิกทุกคนทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ประธานกลุ่มให้ทุกคนตรวจดูคำตอบที่ถูกต้องจากบัตรเฉลย คำตอบที่ใกล้เคียงหรือเหมาะสมที่สุด จึงจะถือว่าเป็นคำตอบที่สมบูรณ์
4. เก็บบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม และบัตรเฉลยเข้าซอง แล้วให้ประธานกลุ่มนำส่งอาจารย์

บัตรกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 จงอธิบายความหมายของคำต่อไปนี้

1. การปฐมพยาบาล (First Aid).....

.....

.....

.....

.....

2. การพยาบาลฉุกเฉิน (Emergency Care).....

.....

.....

.....

.....

.....

3. อุบัติเหตุ (Accident)

.....

.....

.....

4. ภัยพิบัติ (Diasster)

.....

.....

.....

บัตรเฉลยกิจกรรม

บัตรเฉลย

กิจกรรมที่ 1 (ตอบ)

1. การปฐมพยาบาล (First Aid) หมายถึง การรักษาพยาบาล เพื่อช่วยให้ผู้บาดเจ็บ หรือผู้ป่วยโดยกระทันหันให้พ้นขีดอันตราย หรือลดอันตรายลงก่อนนำผู้บาดเจ็บ หรือผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลเพื่อการรักษาต่อไป โดยผู้ปฐมพยาบาลจะต้องมีความรู้ หลักการและวิธีปฏิบัติ อย่างถูกต้องขณะทำการปฐมพยาบาล

2. การพยาบาลฉุกเฉิน (Emergency care) การช่วยเหลือฉุกเฉิน โดยบุคลากร ในกลุ่มวิชาชีพทางการแพทย์ เช่น บุคลากรทางการพยาบาลที่ได้รับการอบรมมาแล้ว หรือผู้ที่ผ่านหลักสูตรและได้รับการอบรมพิเศษที่ทำหน้าที่นี้โดยตรง อาจจะมีเครื่องมือหรือไม่ก็ได้ มี หลักการและแนวทางเดียวกันการปฐมพยาบาลแต่เนื้อหาหลักซึ่งมากกว่า ผู้ปฏิบัติมีความชำนาญ มากกว่า มีอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ที่เตรียมขึ้นพิเศษโดยเฉพาะ

3. อุบัติเหตุ (Accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดล่วงหน้า หรืออันตรายที่เกิดขึ้นโดยมิได้ตั้งใจมาก่อน

4. ภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทันทีและมีผลทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เกิดความสับสนวุ่นวายต่อบุคคล เป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ซึ่งผลนั้นกระทบถึงความต้องการอย่างเร่งด่วนในเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า การเยียวยารักษาโรคและการให้กำลังใจในเชิงจิตวิทยา

กิจกรรมที่ 2

ตอบ ให้การปฐมพยาบาลโดยอาศัยหลักทั่วไปของการปฐมพยาบาล ดังนี้

1. เมื่อพบผู้บาดเจ็บให้การช่วยเหลือทันที ยกเว้นมีอุปสรรคต่อการช่วยเหลือ ให้ย้ายผู้บาดเจ็บออกมาในที่ปลอดภัยเสียก่อน
2. ช่วยผู้บาดเจ็บที่มีอันตรายต่อชีวิตโดยรีบด่วนก่อน
3. อย่าให้คนมุง เพื่อให้มีอากาศปลอดโปร่ง มีแสงสว่างเพียงพอ และมีบริเวณกว้างพอสะดวกต่อการให้การปฐมพยาบาล
4. จัดให้ผู้บาดเจ็บอยู่ในท่าที่เหมาะสมในการปฐมพยาบาลและไม่มีเพิ่มอันตรายแก่ผู้บาดเจ็บ ควรจัดให้อยู่ท่านอนหงายและทางเดินหายใจโล่ง พร้อมทั้งสังเกตอาการต่าง ๆ สังเกตสิ่งแวดล้อมโดยรอบ
5. ไม่เคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บเกินความจำเป็น เพราะอาจทำให้เป็นอันตรายยิ่งขึ้น ถ้าจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายจะต้องปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง และถูกวิธี หากวัสดุ หรือบุคคลอื่นมาช่วยเท่าที่ทำได้ เช่น ช่วยยก ช่วยพยุง ช่วยตามรถพยาบาล แจ้งตำรวจ และช่วยแจ้งญาติ เป็นต้น
6. ไม่ทำการรักษาด้วยตนเองให้เพียงการปฐมพยาบาลที่จำเป็นอย่างถูกต้อง แล้วรีบนำผู้บาดเจ็บส่งสถานพยาบาลทันที

กิจกรรมที่ 3

ตอบ ให้การปฐมพยาบาลรายที่มีอันตรายต่อชีวิตโดยรีบด่วนก่อน ฉะนั้นระหว่างรายที่ 1 และ รายที่ 3 นักศึกษาจะต้องตรวจดูสัญญาณชีพรายที่ 1 โดยเร็วว่ามีภาวะผิดปกติหรือไม่ เช่น ชีพจรเบาเร็ว หายใจหอบตื้น สลับหอบลึก ซึ่งอาจจะมีภาวะตกเลือดภายในเกิดอาการช็อคได้ หากไม่มีอาการผิดปกติ จะต้องให้การปฐมพยาบาลผู้ป่วยรายที่ 3 เป็นการเร่งด่วนเพราะมีภาวะ เลือดออกมาก และมีแผลที่เสี่ยงต่อภาวะการติดเชื้อ จะต้องห้ามเลือด ใช้ไม้กระดานรองต้นขา และนำผู้บาดเจ็บส่งสถานพยาบาลโดยเร็ว สำหรับรายที่ 2 กระดูกสันเอวหัก มีอันตรายต่อชีวิต น้อยกว่ารายอื่นค่อยให้การปฐมพยาบาลเป็นลำดับต่อไป

ตารางที่ 28 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และจำนวนข้อของแบบฝึกหัดบทที่ 1 เรื่อง “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล”

ลำดับ ที่	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม						
		ความรู้ ความ จำ	ความ เข้าใจ	การนำ ไปใช้	การวิ เคราะห์	การสัง เคราะห์	การ ประเมินค่า	รวม (ข้อ)
1	บอกความหมาย และคำที่เกี่ยวข้องกับการปฐมพยาบาลได้ถูกต้อง	4 (ข้อ 1,2 ,3,7)	1 (ข้อ6)	-	2 (ข้อ8, 9)	-	-	7
2	ระบุวัตถุประสงค์ของการปฐมพยาบาลได้ถูกต้อง	-	-	-	1 (ข้อ10)	-	-	1
3	อธิบายหลักการให้การปฐมพยาบาลได้ถูกต้อง	-	3 (ข้อ 4,5, 19)	1 (ข้อ 18)	3 (ข้อ 11,12, 20)	-	-	7
4	ระบุประโยชน์ของการให้การปฐมพยาบาลได้ถูกต้อง	-	1 (ข้อ 13)	-	-	-	-	1
5	บอกหน้าที่ และคุณสมบัติของผู้ให้การปฐมพยาบาลได้ถูกต้อง	2 (ข้อ 14, 16)	1 (ข้อ 17)	-	1 (ข้อ15)	-	-	4
รวม		6	6	1	7	-	-	20

แบบฝึกหัดบทที่ 1
เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล

จงกา X หน้าข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. การรักษายาบาลเพื่อช่วยผู้บาดเจ็บ หรือผู้ป่วยโดยกะทันหัน ให้พ้นชีวิตอันตราย ก่อนนำผู้ป่วยส่งต่อเพื่อรักษาที่โรงพยาบาล เป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อใด?

ก. การปฐมพยาบาล	ข. การพยาบาลฉุกเฉิน
ค. การให้การพยาบาล	ง. การพยาบาลขั้นวิกฤต
จ. การรักษายาบาลทั่วไป	
2. ผู้ที่ได้รับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ด้านการปฐมพยาบาล คือข้อใด?

ก. ผู้ให้การพยาบาล	ข. ผู้ให้การปฐมพยาบาล
ค. ผู้ให้การพยาบาลฉุกเฉิน	ง. ผู้ให้การดูแลรักษายาบาล
จ. บุคลากรทางการแพทย์ทุกคน	
3. ภัยที่เกิดจาก การจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ หรือจากการทำงานและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในบ้านและที่สาธารณะคือข้อใด?

ก. วาตภัย	ข. ภัยพิบัติ
ค. อุบัติภัย	ง. อุบัติเหตุ
จ. สาธารณภัย	
4. ข้อใดเป็นหลักการให้การปฐมพยาบาลแก่ผู้บาดเจ็บที่สมบูรณ์ที่สุด?

ก. ดูแลการหายใจ และการตกเลือด	ข. ดูแลกระดูกหัก และการทำงานของสมอง
ค. ดูแลตรวจสอบการทำงานของกระดูกและสมอง	ง. ดูแลการหายใจ การตกเลือด กระดูกหัก และการทำงานของสมอง
จ. ดูแลอวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บ การตกเลือด และการทำงานของสมอง	
5. เมื่อพบผู้ป่วยได้รับบาดเจ็บ จะต้องให้การปฐมพยาบาลทันที ถ้ามีอาการรุนแรงต้องนำส่งรักษาต่อที่โรงพยาบาล เหตุผลในการส่งผู้บาดเจ็บเพื่อรักษาต่อคือข้อใด?

ก. เพื่อป้องกันการช็อค	ข. เพื่อป้องกันความพิการ
ค. เพื่อป้องกันการเสียเลือด	ง. เพื่อให้ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง
จ. เพื่อช่วยลดความเจ็บปวดและทรมาน	

6. ข้อใดเป็นการปฐมพยาบาล?
- การส่งต่อผู้ป่วยไปพบแพทย์
 - การห้ามเลือดจากบาดแผลที่แขน
 - การส่งต่อผู้บาดเจ็บระหว่างโรงพยาบาล
 - การช่วยผู้โดยสารจากอุบัติเหตุเรือพลิกคว่ำ
 - การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บออกจากโรงพยาบาล
7. สาธารณภัย คือข้อใด?
- ภัยที่เกิดจากไฟไหม้เพราะวางเพลิง
 - ภัยที่เกิดจากน้ำท่วมบ้านริมแม่น้ำใหญ่
 - ภัยที่เกิดจากลมพายุในแถบชายฝั่งทะเล
 - ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุเป็นเพราะประมาท
 - ภัยที่เกิดจากธรรมชาติ หรือมีผู้ทำให้เกิด
8. ข้อใดเป็นอุบัติเหตุ?
- ภาวณินเกล้งเดินชนอูรวดี
 - แดงถูกคู่อริแทงที่หน้าท้อง
 - สมัยจำนงค์ด้วยความแค้น
 - อดุลย์ขับรถชนสุนัขเพราะมองไม่เห็น
 - การป่วยของไอป้อมมีอาการทรุดหนักลง
9. เหตุการณ์ต่อไปนี้ ข้อใด ไม่ใช่ อุบัติเหตุ?
- โป๊ะล่มที่ทำเรือพารานก
 - น้ำท่วมเรือร้างทางภาคเหนือหลายจังหวัด
 - ตึกถล่มที่จังหวัดนครราชสีมาผู้เสียชีวิตมาก
 - เรือโดยสารพลิกคว่ำที่อ่าวไทยมีผู้สูญหายมาก
 - รถบรรทุกน้ำมันพลิกคว่ำแล้วระเบิดที่ถนนเพชรเกษม
10. ข้อใด มิใช่ วัตถุประสงค์ของการปฐมพยาบาล?
- ช่วยชีวิต
 - ช่วยให้ฟื้นคืนสติ
 - ช่วยป้องกันความพิการ
 - ช่วยป้องกันอาการทรุดหนัก
 - ช่วยส่งเสริมให้คืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว
11. หลักในการปฐมพยาบาล สิ่งแรก ที่ผู้ปฐมพยาบาลต้องตรวจดูคือข้อใด?
- ความรู้สติ
 - การหายใจ
 - กระดูกหัก
 - การตกเลือด
 - อวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บ

12. เมื่อพบผู้บาดเจ็บหมดสติอยู่ในบ้านที่กำลังมีเพลิงไหม้ ผู้ให้การปฐมพยาบาลควรทำอะไรเป็นอันดับแรก?
- ทำการปฐมพยาบาลให้ฟื้นคืนสติโดยเร็ว
 - ทำการห้ามเลือดโดยการกดบาดแผลไว้แน่นๆ
 - รีบเข้าไปดึงเอาผู้บาดเจ็บออกจากสถานที่นั้นโดยเร็ว
 - ตรวจสอบดูอาการบาดเจ็บแล้วจึงเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บอย่างถูกวิธี
 - อย่าให้คนมุง รีบจัดทำผู้บาดเจ็บให้เหมาะสมแล้วให้การปฐมพยาบาล
13. ประโยชน์ของการปฐมพยาบาลคือข้อใด?
- ช่วยป้องกันภาวะทุพพลภาพไม่ให้อ่อนแรงหรือเสียชีวิต
 - ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความพิการใดๆแก่ร่างกายผู้บาดเจ็บ
 - ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการบาดเจ็บของอวัยวะต่างๆในร่างกาย
 - ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บปวดทรมานร่างกายของผู้บาดเจ็บ
 - ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ ที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บและเสียชีวิต
14. หน้าที่ที่สำคัญที่สุดของผู้ปฐมพยาบาลคือข้อใด?
- ช่วยนำผู้บาดเจ็บส่งญาติ
 - ให้การรักษาพยาบาลที่ถูกวิธี
 - วิเคราะห์สาเหตุและความรุนแรงของอุบัติเหตุ
 - ช่วยประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่และญาติของผู้บาดเจ็บ
 - ช่วยให้ข้อมูลรายละเอียดกับเจ้าหน้าที่ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
15. สาเหตุที่ผู้ปฐมพยาบาลต้องบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับอุบัติเหตุไว้เพื่ออะไร?
- เพื่อเป็นหลักฐานทางกฎหมาย
 - เพื่อประโยชน์ต่อผู้ปฐมพยาบาล
 - เพื่อประโยชน์ในการรักษาผู้บาดเจ็บต่อไป
 - ถูกทั้งข้อ ก. และข้อ ข.
 - ถูกทั้งข้อ ก. และข้อ ค.
16. ข้อต่อไปนี้เป็นรายละเอียดที่ต้องบันทึกเกี่ยวกับอุบัติเหตุ ยกเว้น ข้อใด?
- ชื่อ-สกุลของผู้บาดเจ็บ
 - วัน เวลาที่เกิดอุบัติเหตุ
 - บุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์
 - ชื่อ-สกุล ของผู้ปฐมพยาบาล
 - อาการของผู้บาดเจ็บและอาการที่ตรวจพบ

เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 1

1.	ก.	11.	ข.
2.	ข.	12.	ง.
3.	ค.	13.	ก.
4.	ง.	14.	ค.
5.	ง.	15.	จ.
6.	ข.	16.	ค.
7.	จ.	17.	ง.
8.	ง.	18.	ข.
9.	ข.	19.	ก.
10.	ค.	20.	ก.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

แผนการสอนบทที่ 2

วิชา หลักการปฐมพยาบาล พ.1205

สำหรับ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิควิชาชีพ) ชั้นปีที่ 1

เรื่อง การตกเลือด และการห้ามเลือด จำนวนชั่วโมง 1 ชั่วโมง 40 นาที

วัตถุประสงค์ เมื่อนักศึกษามาเรียนจบบทเรียนนี้แล้วสามารถ

1. บอกความหมายและประเภทของการตกเลือดได้อย่างถูกต้อง
2. บอกสาเหตุและอาการของการตกเลือดได้อย่างถูกต้อง
3. บอกความหมายของการห้ามเลือดและวิธีการห้ามเลือดได้อย่างถูกต้อง
4. บอกการปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือดชนิดต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหา

1. ความหมายประเภทของการตกเลือด
2. สาเหตุ และอาการของการตกเลือด
3. ความหมายและวิธีห้ามเลือด
4. หลักการปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือดทั่วไป
5. การปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือดชนิดต่างๆ

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. อาจารย์แจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนให้นักศึกษาทราบ
2. อาจารย์แจ้งให้นักศึกษาทุกคนทราบคะแนนฐานของตน
3. อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันทบทวนเนื้อหา ความหมายของคำต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฐมพยาบาล

ขั้นสอน

1. อาจารย์เสนอบทเรียนต่อนักศึกษาทั้งชั้นสลับกับการซักถามความเข้าใจในเนื้อหา ดังรายละเอียดในบัตรเนื้อหา
2. เมื่อจบการบรรยายเนื้อหาแล้ว ฉายสไลด์ประกอบเสียง เรื่อง "การตกเลือดและการห้ามเลือด" เป็นเวลา 20 นาที
3. ให้นักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่มย่อย

กิจกรรมกลุ่มย่อย (20 นาที)

1. แบ่งนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม (ใช้กลุ่มเดิม)
2. แจกซองกิจกรรมให้แต่ละกลุ่ม ซึ่งในแต่ละซองประกอบด้วยบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม มีจำนวนเท่ากับสมาชิกในกลุ่ม บัตรเฉลยมี 1 บัตรให้ ประธานกลุ่มเก็บไว้
3. สมาชิกในกลุ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามคำสั่งในบัตรกิจกรรม โดยสมาชิกต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เปลี่ยนกันตลอด โดยดูคำตอบจากบัตรเฉลย

ขั้นสรุป

อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันสรุป เนื้อหาในการเรียนครั้งนี้ อาจารย์ซักถาม ปัญหาโดยการสุ่มถามนักศึกษารายบุคคล จนมั่นใจว่านักศึกษาเข้าใจถูกต้องเกิน 80% ของห้อง

ขั้นวัดผล

ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด 20 ข้อ 20 นาที

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน
2. แผ่นโปสเตอร์แสดงหัวข้อของการบรรยาย และแสดงวิธีการห้ามเลือด
3. สไลด์ประกอบเสียงของ P.A Promotion เรื่อง "การตกเลือดและการห้ามเลือด"
4. ซองกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย มีการเนื้อหา บัตรกิจกรรมและบัตรเฉลย
5. แบบฝึกหัดท้ายบท

การประเมินผล

1. สังเกตจาก

- การร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
- การตอบคำถามของนักศึกษา
- ความสนใจ ขณะทำกิจกรรมกลุ่มย่อย

2. การตรวจผลงานกลุ่มย่อย

3. คะแนนจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท

บัตรเนื้อหา

บัตรเนื้อหา

ความหมาย และประเภทของการตกเลือด

การตกเลือด (Haemorrhage) หมายถึง การมีเลือดออกจากเส้นโลหิตหรือหลอดโลหิตนั้นถูกทำลาย หรือถูกตัดให้ขาด โดยสาเหตุใดๆ ก็ตาม

ประเภทของการตกเลือด การตกเลือดแบ่งออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1. การตกเลือดภายนอก (External Haemorrhage) คือการเสียเลือดออกมาภายนอกในร่างกาย เช่นบาดแผลชนิดต่าง ๆ ถ้าหากสังเกตสถานที่เกิดเหตุ และเสื้อผ้าผู้ป่วยสามารถทราบปริมาณของเลือดที่เสียไปได้ การตกเลือดภายนอกแบ่งตามลักษณะของเลือดที่ออกมาภายนอกได้ดังนี้

1. **Arterial Bleeding** เลือดออกจะมีสีแดงสด ไหลพุ่งแรงเป็นจังหวะเกิดจากเส้นเลือดใหญ่ได้รับอันตราย อันตรายในลักษณะนี้มีความสำคัญมาก ถ้าไม่ให้ความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ผู้บาดเจ็บจะสูญเสียเลือดอย่างมาก มีอาการช็อคและเสียชีวิตในเวลาต่อมา

2. **Venous bleeding** ลักษณะเลือดออกมีสีแดงคล้ำ ไหลช้าไหลติดต่อกัน เกิดจากเส้นเลือดดำได้รับอันตราย ถ้าเป็นเส้นเลือดดำใหญ่ อาจพบว่ามีเลือดไหลพุ่ง อันตรายที่จะพบขึ้นอยู่กับจำนวนเลือดที่เสียไป

3. **Capillary bleeding** เลือดออกชนิดนี้มีความรุนแรงน้อยเลือดออกซึมไหลช้า เกิดจากเส้นเลือดฝอยได้รับอันตราย ทำการห้ามเลือดได้ง่าย

2. การตกเลือดภายใน (Internal Haemorrhage) คือการที่มีเลือดออกจากเส้นเลือดภายในร่างกาย แต่ไม่ได้ไหลออกมาภายนอกให้เห็นชัดเจน ดังนั้นการตกเลือดภายใน ในบางครั้งจึงไม่อาจทราบว่ามีเลือดออก แต่จะทราบได้เมื่อพบอาการแสดงการตกเลือดภายในดังนี้

- มีอาการช็อคลง อาการช็อคนี้สังเกตได้จากผิวน้ำ ริมฝีปาก กระพุ้งแก้มในปาก เล็บ ที่เห็นได้ชัดเจน ที่เปลือกตาด้านใน โดยการเปิดเปลือกตาล่าง จะดูเห็นมีสีซีด

- มีอาการหน้ามือตามัว หูอื้อ อ่อนเพลีย ในที่สุดผู้ป่วยเป็นลม
- เหงื่อออก มือเท้าเย็นซีด ในบางรายมีอาการหนาวสั่น
- หัวใจเต้นเร็ว ชีพจรเต้นเร็วแต่แผ่วเบา ถ้าหากตกเลือดมากชีพจรจะเบาลงมาก และระยะการเต้นของชีพจรไม่สม่ำเสมอ ในที่สุดจะคลำหาชีพจรไม่พบ
- มีอาการหายใจเร็ว ถี่ และหอบถี่ขึ้น ๆ
- มีอาการกระหายน้ำมาก

สาเหตุและอาการของการตกเลือด

สาเหตุของการตกเลือด

1. บาดเจ็บ เช่น อุบัติเหตุ ถูกยิง ถูกแทง แห้งบุตร คลอดบุตร
2. ความผิดปกติในผนังหลอดเลือด หรือมีการอักเสบที่ทำให้ผนังหลอดเลือดอ่อนแอ อาจจะแตกได้ เช่น เลือดออกจากแผลในกระเพาะอาหาร ลำไส้อักเสบ เนื้องอกที่ลึกเข้าไปถึงเส้นเลือด
3. ความดันโลหิตสูง ผู้ที่มีความดันโลหิตสูง มักจะเกิดร่วมกับเส้นเลือดเปราะและแตกง่าย เช่น เส้นเลือดในสมองแตก เลือดกำเดาออก ผู้ที่มีอาการตับแข็งอยู่นานๆ ความดันเส้นเลือดดำที่หลอดอาหารเพิ่มขึ้น เนื่องจากเส้นเลือดดำจากลำไส้และกระเพาะอาหารผ่านเข้าตับไม่ได้ เส้นเลือดจะแตกและอาเจียนเป็นเลือด สด ๆ

อาการของการตกเลือด

ในคนปกติมีเลือดประมาณร้อยละ 6-8 ของน้ำหนักตัว ซึ่งจะมีเลือดประมาณ 4,000-4,800 ซีซี อาการของการตกเลือด มีดังนี้

1. ถ้าเลือดออกจำนวนน้อย (ต่ำกว่าร้อยละ 10) เช่นประมาณ 200-400 ซีซี ร่างกายจะปรับตัวได้จะไม่มีอาการผิดปกติ

2. เลือดออกปานกลาง (ร้อยละ 10-30) เช่นประมาณ 1,000-1,200 ซีซีชีพจรจะเร็วขึ้น ใบหน้าอาจจะซีด มือเท้าเย็น

3. เสียเลือดมากกว่าร้อยละ 30 ประมาณ 1,200 ซีซี ขึ้นไป อาจจะเป็นลม ช็อค และอาจถึงแก่ชีวิตได้

ความหมาย และวิธีการห้ามเลือด

ความหมายของการห้ามเลือด

การห้ามเลือด หมายถึง การที่ทำให้เลือดหยุดไหล โดยวิธีใดๆ ก็ตาม ซึ่งตามธรรมชาติของมนุษย์เมื่อมีเลือดไหลออกจากร่างกายก็มีวิธีทำให้เลือดหยุดได้เองโดย

1. หลอดเลือดที่ฉีกจะหดตัวเล็กลง

2. เกร็ดเลือด (Platelets) จะอุดตรงที่ฉีกขาด

3. โปรตีนในน้ำเลือด (Prothrombin , Fibrinogen) จะแข็งตัวเป็นก้อนอุด

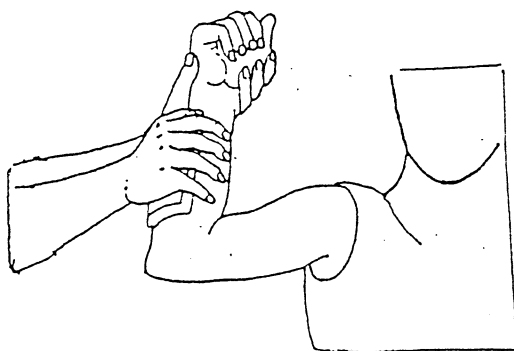
ปลายหลอดเลือด

วิธีการห้ามเลือด ในการห้ามเลือดเพื่อลดการสูญเสียเลือดไปจากร่างกายทางบาดแผลนั้น มีวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้หลายวิธีสรุปได้ ดังนี้

1. การยกอวัยวะที่มีบาดแผลให้สูงกว่าระดับหัวใจ
(Elevator)

ในการยกอวัยวะที่มีบาดแผลให้สูงกว่าระดับหัวใจ เป็นการห้ามเลือดโดยการลดแรงการไหลของเลือดให้ช้าลง ลดปริมาณการเสียเลือดของบาดแผล อย่างไรก็ตามเทคนิคนี้ควรใช้ควบคู่ไปกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น การใช้แรงกด (รูปที่ 1) เป็นต้น

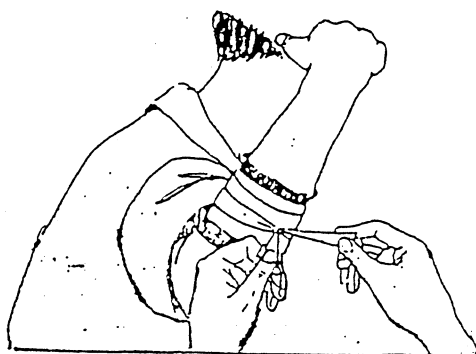
การยกอวัยวะที่มีบาดแผลให้สูงขึ้นเพื่อห้ามเลือดนี้ ไม่ควรทำในกรณีที่กระดูกแขน ขา หรือกระดูกสันหลัง หัก เพราะจะเพิ่มอาการปวดมากขึ้น

รูปที่ 1 การห้ามเลือดโดยการกดบนบาดแผลโดยตรง ร่วมกับการยกอวัยวะให้สูงขึ้น

2. การกดบนบาดแผลโดยตรง (Direct pressure)

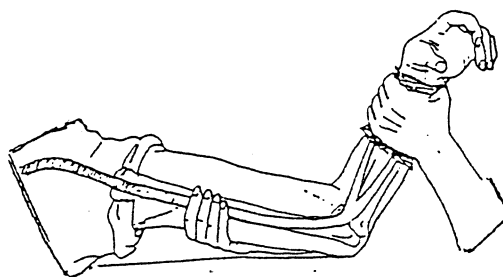
การห้ามเลือดโดยการกดบนบาดแผลโดยตรง เป็นวิธีที่นิยมกันแพร่หลาย เนื่องจากสามารถระงับการไหลของเลือดออกจากบาดแผลได้อย่างได้ผล ทำให้เกิดก้อนเลือดอุดตันการไหลของเลือดได้ ในการห้ามเลือดวิธีนี้ใช้นิ้วมือกดลงโดยตรง หรือใช้ผ้าสะอาดปิดปากแผลแน่น ๆ (รูปที่ 2) และถ้าผ้าปิดแผลชุ่มเลือดไม่ควรแก้ผ้าชั้นแรกออก ให้พันผ้าสะอาดทับลงบนผ้าปิดแผลเดิมให้แน่น เพราะถ้าแก้ผ้าชั้นแรกออกอาจทำให้ปากแผลแยกจากกันง่ายขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้เลือดออกเพิ่มขึ้นได้

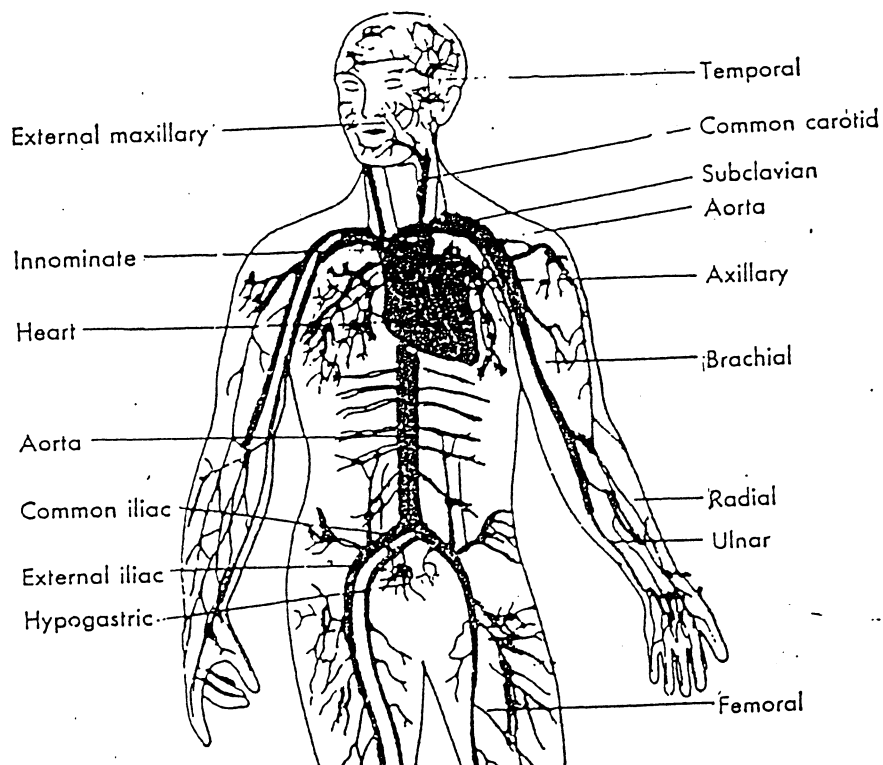
รูปที่ 2 การห้ามเลือดโดยกดบนบาดแผลโดยตรง

3. การใช้แรงกดบนเส้นเลือดแดงใหญ่

ในกรณีที่ห้ามเลือดโดยใช้แรงกดบนบาดแผลโดยตรง และยกอวัยวะให้สูงแล้วไม่ได้ผล อาจใช้แรงกดบนเส้นเลือดแดงใหญ่ในตำแหน่งระหว่างบาดแผลกับหัวใจ การกดจะใช้แรงจากนิ้วมือกดลงบนเส้นเลือดแดงกับกระดูก (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 การห้ามเลือดโดยใช้แรงกดบนเส้นเลือดแดงใหญ่ ร่วมกับการยกอวัยวะที่มีบาดแผลให้สูงกว่าระดับหัวใจ และการกดบนบาดแผลโดยตรง

รูปที่ 4 จุดในการกดเส้นเลือดแดงเพื่อห้ามเลือด

จุดในการกดเส้นเลือดแดงเพื่อห้ามเลือด ได้แสดงรายละเอียดตามตำแหน่งต่างๆ ของร่างกาย (รูปที่ 4)

ตำแหน่งต่าง ๆ ของร่างกายในการกดจุดเพื่อห้ามเลือด ดังนี้

1. เส้นเลือดแดงเทมเพอรัล (Temporal artery) จะกดบริเวณขมับหน้าใบหู ใช้ในกรณีที่มีเลือดออกจากศีรษะ หน้าผาก เป็นต้น
2. เส้นเลือดแดงเฟเชียล (Facial artery) จะกดข้าง ๆ ปุ่มใต้กระดูกขากรรไกรล่าง เมื่อมีเลือดออกบริเวณคาง ริมฝีปาก หรือใบหน้าส่วนล่าง
3. เส้นเลือดแดงคาโรติด (Carotid artery) เป็นเส้นเลือดแดงใหญ่อยู่บริเวณข้างลำคอทั้ง 2 ด้าน ไม่ควรกดพร้อมกันทั้ง 2 เส้น เนื่องจากเป็นเส้นเลือดแดงใหญ่ที่ส่งไปเลี้ยงสมอง อาจทำให้เกิดการขาดออกซิเจนไปเลี้ยงสมองได้ และมักกดเส้นใดเส้นหนึ่งในระยะเวลาสั้น ๆ
4. เส้นเลือดแดงซับคลาเวียน (Subclavian artery) จะอยู่บริเวณใต้กระดูกไหปลาร้าทั้งสองข้าง ใช้กรณีที่มีเลือดออกบริเวณหัวไหล่
5. เส้นเลือดแดงอัลนาร์ (Ulnar artery) จะอยู่บริเวณข้อมือทั้งสองข้าง ใช้กดในกรณีที่มีเลือดออกบริเวณมือ
6. เส้นเลือดแดงฟีเมอร์รัล (Femoral artery) จะอยู่บริเวณขาหนีบทั้งสองข้างใช้กดในกรณีที่มีเลือดออกบริเวณขาลงไป
7. เส้นเลือดแดงเบลเคียล (Brachial artery) จะอยู่บริเวณต้นแขนด้านใน ใช้กดในกรณีที่มีเลือดออกจากแขนและมือ

4. การใช้สายรัดห้ามเลือดหรือทูนิเกตต์ (Tourniquet)

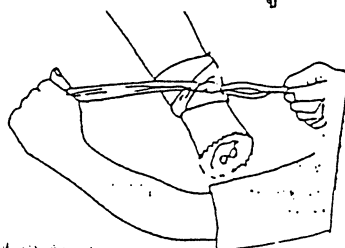
เป็นวิธีการห้ามเลือดวิธีสุดท้าย ในกรณีที่ห้ามเลือดวิธีดังกล่าวแล้วไม่สามารถหยุดการเสียเลือดได้ ทั้งนี้เพราะการห้ามเลือดวิธีนี้ถ้าทำไม่ถูกวิธี เช่น รัดแน่นและนานเกิน 6-8 ชั่วโมง อวัยวะส่วนที่ต่ำกว่าบริเวณที่รัดไว้อาจขาดเลือดไปเลี้ยง ทำให้เซลล์ตาย ซึ่งทำให้ต้องตัดแขน ขา ทิ้งไป และการใช้สายรัดนี้จะทำได้เฉพาะอวัยวะส่วนปลาย เช่น แขน ขา เท่านั้น ส่วนสายรัดที่ใช้อาจเป็น เชือก ป่าน ปอ สายยาง ผ้าเช็ดหน้า เนคไท เข็มขัด เทปวัลย์ เป็นต้น

หลักการใช้สายรัดห้ามเลือด

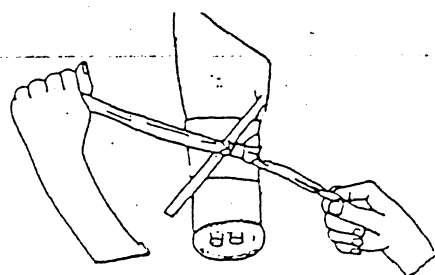
1. ควรหุ้มบริเวณที่รัดด้วยผ้า หรืออาจใช้กระดาษหนังสือพิมพ์หุ้มก็ได้เพื่อป้องกันการเจ็บปวดจากการรัด หรือเกิดแผลที่ผิวหนังตามรอยรัดได้
2. ให้รัดเหนือบาดแผล ไม่ควรใช้ชิดบาดแผลเกินไป
3. ไม่รัดแน่นหรือหลวมเกินไป การรัดหลวม ๆ จะไม่สามารถห้ามเลือดให้หยุดได้ หรือรัดแน่นเกินไปจะทำให้อวัยวะนั้นขาดเลือดไปเลี้ยง อาจเกิดเน่าตายได้ ดังนั้น จึงควรรัดให้แน่นพอที่เลือดจะหยุดไหลออกจากแผลก็พอ
4. เมื่อรัดเหนือบาดแผลแล้วให้ยกปลายแขนหรือปลายขาให้สูงกว่าระดับหัวใจ เพื่อช่วยลดการไหลเวียนของเลือดมาที่แผลให้น้อยลง
5. อย่ารัดนาน การรัดแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง การรัดนานเกินไปอาจทำให้มือ เท้า ของแขนขาที่ถูกรัดนั้นเน่าตายจากการขาดเลือด ดังนั้นถ้าเห็นว่ารัดไว้นานพอควรแล้วควรคลายสายรัดออกเสียพักหนึ่ง เพื่อปล่อยให้เลือดผ่านไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของแขน ขาที่รัดนั้น และเพื่อดูว่าเลือดหยุดไหลออกมาจากแผลหรือยัง ถ้ายังมีเลือดออกอีกก็รัดสายรัดเพื่อห้ามเลือดใหม่
6. ถ้าแผลไม่ใหญ่และเลือดออกไม่มาก การรัดด้วยสายรัดนี้อาจคลายทุก 15-30 นาที โดยคลายนาน 1/2 - 1 นาที ถ้ายังมีเลือดออกคลายเพียง 1-3 วินาทีก็พอ
7. ถ้าไม่จำเป็น ไม่ต้องถอดสายรัดออกจนกว่าจะมีวิธีห้ามเลือดให้หยุดไหลได้แน่นอน หรือเมื่อแพทย์รับผู้ป่วยบาดเจ็บไว้รักษาแล้ว
8. เพื่อให้การรัดนั้นแน่นเข้าและสะดวกในการคลายเป็นระยะๆ อาจใช้วิธีการขันชะเนาะเข้าช่วยด้วย และจดเวลาที่เริ่มขันชะเนาะลงไป

รูปที่ 5 แสดงวิธีการขันชะเนาะ

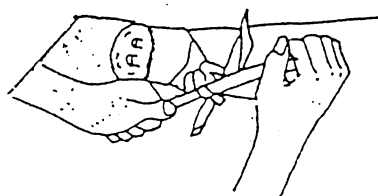
5.1 รัดเนื้อแผลให้แน่น 2 รอบ แล้วผูก 1 ครั้ง

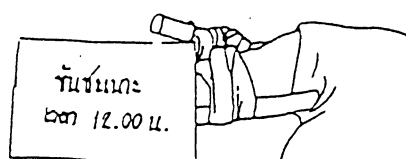
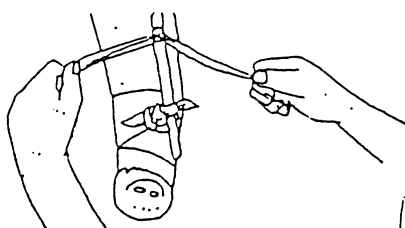
5.2 ใช้ไม้ที่แข็งแรง เช่น ไม้ตะเกียบ ดินสอ ปากกา เป็นต้น วางลงและผูกซ้ำอีกครั้ง

5.3 หมุนไม้เพื่อรัดให้แน่นจนเลือดหยุดไหล

5.4 ผูกปลายไม้อีกด้าน มัดกับแขนเพื่อให้ไม้อยู่กับที่

ขันชะเนาะ
๒๓ 12.00 น.

การปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือดทั่วไปและบางชนิด

การปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือดทั่วไป

ในการปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือดนั้นผู้ทำการปฐมพยาบาลต้องรู้อาการของการตกเลือดและรู้วิธีการปฐมพยาบาลในการห้ามเลือดและกระทำด้วยความระมัดระวังซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ให้ปรึกษาแพทย์ให้เร็วที่สุด หรือนำส่งโรงพยาบาลโดยด่วน การนำส่งอาจใช้ เปล แผ่นกระดาน หรือเตียงผ้าใบให้ผู้ป่วยนอนในการนำส่ง
2. ให้รีบทำการห้ามเลือด โดยวิธีหนึ่งวิธีใดโดยเร็วที่สุด
3. ให้ผู้ป่วยอยู่นิ่ง ๆ หรือนอนนิ่ง ๆ ที่สุด
4. ให้ผู้ป่วยนอนศีรษะต่ำยกปลายเท้าหรือปลายเตียงให้สูงขึ้น เพื่อป้องกันหรือแก้อาการปวด เพื่อให้โลหิตเลี้ยงสมองมากที่สุด
5. เมื่อเลือดหยุดควรชำระบาดแผลให้สะอาด เลือดที่แข็งตัวปิดปากแผลอยู่อย่าดึงออก เสร็จแล้วพันผ้าที่บาดแผลนั้นไว้
6. ให้ความอบอุ่นแก่ผู้ป่วย โดยการคลุมผ้าหนา ๆ หรือวางกระเป๋าน้ำร้อนตามมือและเท้าเท่าที่จะจัดหาได้
7. ให้สังเกตดูอาการ โดยการนับชีพจรและการหายใจอยู่ตลอดเวลา

การปฐมพยาบาลการตกเลือดชนิดต่าง ๆ

การปฐมพยาบาลการตกเลือดบางชนิด เช่น เลือดออกจากการถอนฟัน เลือดกำเดา ไอบเป็นเลือด ควรปฏิบัติในการปฐมพยาบาล ดังนี้

1. เลือดออกมากหลังถอนฟัน

การถอนฟันบางครั้งเลือดออกไม่หยุดต้องรู้ วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้

1.1 ห้ามบ้วนปาก เพราะการบ้วนปากแรง ๆ ทำให้โลหิตแข็งตัวที่อุดเข้าฟัน หลุดออกมาได้ และทำให้โลหิตออกมาอีก

1.2 ใช้ผ้าก๊อชพันหรือม้วนชายผ้าเช็ดหน้าให้กลมวางลงบนเหงือกตรงที่ถอนฟัน ออกแล้วกดให้แน่นเป็นการกดลงบนแผลเพื่อการห้ามเลือด

1.3 ถ้าเลือดออกไม่หยุด อย่าปล่อยให้เลือดออกอยู่นาน ควรรีบไปปรึกษาแพทย์หรือทันตแพทย์ทันที

2. เลือดกำเดา (Epistaxis)

การปฐมพยาบาลเลือดกำเดาซึ่งมักมีขึ้นเสมอโดยเฉพาะเด็ก ๆ เกิดขึ้นจากเส้นโลหิตฝอยเล็ก ๆ ของเยื่อจมูกแตกอยู่ เช่น เยื่อจมูกอักเสบ หรือมีความดันโลหิตสูง ส่วนใหญ่มักออกข้างเดียว

การปฐมพยาบาลควรปฏิบัติดังนี้

2.1 ให้ผู้ป่วยนั่งหรือนอนเงยหน้าขึ้น

2.2 ใช้มือบีบจมูกทั้ง 2 ข้าง ไว้ นิ่งก้มหน้า แล้วหายใจลึกๆ ยาวๆ ทางปากชั่วคราวใช้น้ำเย็น ๆ ลูบหน้า

2.3 ใช้น้ำแข็งวางบริเวณหน้าผาก ใบหน้า คอ และสันจมูก เลือดกำเดาจะหยุดไปเอง

2.4 ถ้าเลือดออกมาก ๆ และไม่หยุดอาจใช้ยาเอเดรินารินหยอดรูจมูกข้างนั้น หรือใช้ผ้าเล็ก ๆ บีบยาให้ชุ่ม สอดเข้าในจมูกข้างนั้น ยัดไว้ให้แน่น ยา จะทำให้เส้นเลือดตีบตัวลงและเลือดหยุดได้

3. ไอเป็นเลือด (Hemoptysis)

การไอเป็นเลือดมักเนื่องมาจากมีโรคอยู่ในปอด เช่น วัณโรคที่ปอด หรือถูกแทงทะลุปอด สำหรับในที่นี้หมายถึงเฉพาะเกี่ยวกับอุบัติเหตุเท่านั้น การปฐมพยาบาลควรดำเนินการดังนี้

3.1 ให้คนไข้นอนบนแปลหามรีบนำส่งโรงพยาบาล

3.2 ปฐมพยาบาลตามอาการที่พบ

4. อาเจียนเป็นเลือด (Haematemesis)

การปฐมพยาบาลให้นำส่งโรงพยาบาลโดยด่วน ห้ามดื่มสุราเป็นอันขาด ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกายโดยการห่มผ้าหนา ๆ

5. ปัสสาวะเป็นเลือด (Haematuria)

การปัสสาวะเป็นเลือดนั้นเนื่องมาจากอุบัติเหตุ อาจเกิดเนื่องมาจากกระเพาะปัสสาวะแตกหรือไตแตก หรือท่อปัสสาวะแตก การปฐมพยาบาลควรปฏิบัติดังนี้

5.1 รีบนำส่งโรงพยาบาลโดยด่วน

5.2 ให้ผู้ป่วยนอนนิ่ง ๆ ที่สุด

5.3 ถ้ามีบาดแผลอยู่ด้วย ควรชำระล้างให้สะอาดและพันผ้าไว้

5.4 ให้ความอบอุ่นโดยการห่มผ้า ห้ามดื่มน้ำและสุรา

6. การปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือดภายใน

6.1 ห้ามดื่มน้ำ หากจำเป็นต้องให้มกก่อนน้ำแข็งก้อนเล็กได้เล็กน้อย

6.2 คลุมผ้าให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย

6.3 ห้ามดื่มสุรา หรือยาใด ๆ ที่มีสุราเป็นส่วนผสม

6.4 ถ้าผู้ป่วยหยุดหายใจ ต้องผายปอดทันที

บัตรกิจกรรม

คำชี้แจง

1. ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเลือกประธานกลุ่มโดยการหมุนเวียนเปลี่ยนกัน
2. ให้สมาชิกทุกคนทำกิจกรรมที่กำหนดให้ โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ให้ความช่วยเหลือแนะนำสมาชิกที่ไม่เข้าใจในเนื้อหาจนทุกคนได้ข้อสรุปเป็นคำตอบของตนเองภายในเวลา 15 นาที
3. เมื่อสมาชิกทุกคนทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ประธานกลุ่มให้ทุกคนตรวจดูคำตอบที่ถูกต้องจากบัตรเฉลย คำตอบที่ใกล้เคียงหรือเหมาะสมที่สุดจึงจะถือว่าเป็นคำตอบที่สมบูรณ์
4. เก็บบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม และบัตรเฉลยเข้าซอง แล้วให้ประธานกลุ่มนำส่งอาจารย์

บัตรกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1

1. จงบอกถึงข้อแตกต่างของอาการตกเลือดภายในระหว่าง Arterial Bleeding กับ Venous Bleeding (2 คะแนน)

ตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. นางแดง ดำเสมอ อายุ 30 ปี ได้รับการกระแทกที่บริเวณหน้าท้องอย่างรุนแรง ทำให้ตับแตก นักศึกษาจะพบว่านางแดงมีอาการเป็นอย่างไร (2 คะแนน)

ตอบ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 2 จงอธิบายวิธีห้ามเลือด จากบาดแผลที่อวัยวะสำคัญต่อไปนี้

ก. ศีรษะ

ก. ศีรษะ

ตอบ.....

.....

.....

.....

.....

ข. คอ

ตอบ.....

.....

.....

.....

.....

ค. ปลายแขน

ตอบ.....

.....

.....

.....

.....

ง. ต้นขา

ตอบ

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3 นายบุญมาก ทุนน้อย ได้รับบาดเจ็บมีแผลฉกรรจ์ที่หน้าท้องมีเลือด-
ออกมาก ถ้านักศึกษาเป็นเพื่อนบ้าน จะให้การช่วยเหลือนายบุญมากอย่างไร

.....

ตอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บัตรเฉลยกิจกรรม

บัตรเฉลย

กิจกรรมที่ 1

ข้อ 1. ตอบ Arterial Bleeding เลือดที่ออกจะมีสีแดงสดไหลพุ่งแรงเป็นจังหวะ เกิดจากเส้นเลือดแดงได้รับอันตรายฉีกขาด ในลักษณะนี้มีอันตรายมาก ต้องรีบให้ความช่วยเหลือ ไม่เช่นนั้นผู้ได้รับบาดเจ็บจะเสียเลือดมาก อาจมีอาการช็อคและเสียชีวิตได้ ส่วน Venous Bleeding เลือดที่ออกจะมีสีแดงคล้ำ ไหลช้าไหลติดต่อกัน เกิดจากเส้นเลือดดำฉีกขาด ถ้าเป็นเส้นเลือดดำใหญ่ฉีกขาด จะพบว่ามีเลือดไหลพุ่ง อันตรายที่พบขึ้นอยู่กับจำนวนเลือดที่เสียไป

ข้อ 2. ตอบ นางแดงได้รับการกระแทกที่หน้าท้องอย่างรุนแรงทำให้ดับตก นางแดงจะมีอาการของผู้ที่ตกเลือดภายใน เราจะพบว่า นางแดงมีอาการดังนี้

1. มีอาการซีดลง สังเกตได้จากผิวหนัง ริมฝีปาก และเปลือกตาล่าง จะเห็นมีสีซีด
2. เหงื่อออก มือเท้าเย็น บางที่มีอาการหนาวสั่น
3. หัวใจเต้นเร็ว ชีพจรเต้นเบา เร็ว
4. หายใจเร็ว และหอบถี่ ๆ
5. กระหายน้ำมาก

กิจกรรมที่ 2

ก. ศรีษะ

ตอบ ห้ามเลือดโดยวิธีการกดบนบาดแผลโดยตรง โดยใช้ผ้าสะอาดปิดปากแผลให้แน่น ๆ แล้วให้นิ้วมือกดลงแรง ๆ จะทำให้เกิดก้อนเลือดอุดตันการไหลของเลือดได้ ถ้าผ้าปิดแผลชุ่มเลือดไม่ควรแกะผ้าชั้นแรกออก ควรพันทับลงบนผ้าปิดแผลเดิม เพราะถ้าแกะออกจะทำให้แผลแยก มีเลือดออกมากขึ้น

ข. คอ

ตอบ ... เนื่องจากคอกับเป็นบริเวณที่มีเส้นเลือดใหญ่และมีหลอดเลือดไม่สามารถจะรับบาดแผลได้ วิธีการห้ามเลือดที่ดีที่สุด คือ การกดบนบาดแผลโดยตรง โดยใช้ผ้าสะอาดปิดปากบาดแผลให้แน่นแล้วใช้นิ้วมือกดลงแรง ๆ พร้อมกับให้ผู้บาดเจ็บนอนพักนิ่งๆ

ค. ปลายแขน

ตอบ ห้ามเลือดโดยวิธีการกดบนบาดแผลโดยตรง โดยใช้ผ้าสะอาดปิดปากแผลให้แน่น แล้วใช้นิ้วมือกดลงแรง ๆ และยกแขนให้สูงกว่าระดับหัวใจ เป็นการห้ามเลือดโดยการลดแรงการไหลเวียนของเลือดให้ช้าลง ลดปริมาณการเสียเลือดของบาดแผล หากไม่ได้ผล ให้ใช้แรงกดบนเส้นเลือดแดงใหญ่ในตำแหน่งระหว่างบาดแผลกับหัวใจ โดยใช้แรงจากนิ้วมือกดลงบนเส้นเลือดแดงกับกระดูก (กดเส้นเลือดแดง Brachial Artery)

ง. ต้นขา

ตอบ ห้ามเลือดโดยวิธีการกดบนบาดแผลโดยตรงโดยใช้ผ้าสะอาดปิดปากแผลให้แน่นแล้วใช้นิ้วมือกดแรง ๆ หากยังไม่ได้ผลให้ใช้แรงกดบนเส้นเลือดแดงในตำแหน่งระหว่างบาดแผลกับหัวใจ โดยใช้แรงจากนิ้วมือกดลงบนเส้นเลือดแดงกับกระดูก (กดเส้นเลือดแดง Femoral Artery) ถ้ายังไม่ได้ผล ให้ใช้วิธีใช้สายรัดห้ามเลือดหรือทูนิเกต์ (Tourniquet) โดย

1. ใช้ผ้าพันรอบบริเวณเหนือบาดแผลที่จะรัด ไม่ควรขีดบาดแผลจนเกินไป
2. ไม่รัดแน่นหรือหลวมจนเกินไป
3. ไม่รัดนาน การรัดแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง
4. คลายสายรัดทุก 15-30 นาที โดยคลายครั้งละ 1/2 - 1 นาที ถ้ายังมีเลือดออก คลายเพียง 1-3 นาที
5. ไม่จำเป็นอย่าถอดสายรัดออก จนกว่าจะแน่ใจว่าเลือดหยุดไหล หรือ เมื่อแพทย์รับผู้ป่วยบาดเจ็บไว้รักษาแล้ว
6. เพื่อให้การรัดนั้นแน่นและคลายสะดวกควรใช้วิธีการขันชะเนาะเข้าช่วย

กิจกรรมที่ 3

ตอบ ให้การปฐมพยาบาลนายบุญมาก อย่างเร่งด่วนโดยมีหลักการดังนี้

1. รีบทำการห้ามเลือด โดยใช้ผ้าสะอาดปิดปากแผลให้แน่นแล้วใช้มือกดแผลแรง ๆ หรือใช้ผ้ารัดบาดแผลให้แน่น
2. ให้นายบุญมากนอนนิ่ง ๆ
3. เตรียมส่งโรงพยาบาลโดยด่วนโดยใช้เปล หรือแผ่นกระดานให้นายบุญมากนอนเพื่อสะดวกในการเคลื่อนย้าย และกระทบกระเทือนน้อยที่สุด
4. จัดให้นายบุญมากนอนหัวต่ำ ยกปลายเท้าสูงเพื่อให้เลือดไปเลี้ยงสมอง
5. ให้ความอบอุ่นโดยคลุมผ้าห่มหนา ๆ
6. สังเกตดูอาการ โดยนับชีพจรและการหายใจตลอดเวลาขณะนำส่งโรงพยาบาล

ตารางที่ 29 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และจำนวนข้อของแบบฝึกหัดบทที่ 2 เรื่อง “การตกเลือด และการห้ามเลือด”

ลำดับ ที่	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม						
		ความรู้ ความจำ	ความ เข้าใจ	การนำ ไปใช้	การวิ เคราะห์	การสัง เคราะห์	การประ เมินค่า	รวม (ข้อ)
1	บอกความหมาย และประเภทของการตกเลือดได้ถูกต้อง	2 (ข้อ 1,3)	1 (ข้อ 2)	-	1 (ข้อ4)	1 (ข้อ16)	-	5
2	ระบุสาเหตุ และอาการของการตกเลือดได้ถูกต้อง	1 (ข้อ 5)	1 (ข้อ 6)	-	2 (ข้อ7,9)	-	-	4
3	บอกความหมายของการห้ามเลือดและอธิบายวิธีการห้ามเลือดได้ถูกต้อง	-	-	2 (ข้อ 13, 14)	1 (ข้อ 19)	-	-	3
4	อธิบายหลักการปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือดทั่วไปได้ถูกต้อง	-	1 (ข้อ 11)	1 (ข้อ 8)	3 (ข้อ 10,12, 15)	-	-	5
5	จำแนกการปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือดชนิดต่างๆได้ถูกต้องได้ถูกต้อง	-	-	1 (ข้อ 18)	2 (ข้อ17, 20)	-	-	3
	รวม	3	3	4	9	1	-	20

แบบฝึกหัดบทที่ 2

เรื่อง การตกเลือด และการห้ามเลือด

จงกา X หน้าข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. การตกเลือด หมายถึงข้อใด?
 - ก. การที่ร่างกายช็อค อ่อนเพลีย
 - ข. การที่ร่างกายได้รับความเจ็บปวด
 - ค. การที่มีเลือดจำนวนมากในร่างกาย
 - ง. การที่มีเลือดออกจากหลอดเลือดที่ถูกทำลาย
 - จ. การที่ร่างกายช็อคเพราะสมองขาดเลือดไปเลี้ยง
2. การตกเลือดภายใน หมายถึงข้อใด?
 - ก. การที่มีเลือดออกตามอวัยวะต่างๆของร่างกาย
 - ข. การที่ผู้ป่วยมีอาการช็อคลง มือเท้าเย็นและเป็นลม
 - ค. การที่มีเลือดออกจากอวัยวะต่างๆของร่างกายที่สังเกตเห็นได้
 - ง. การที่มีเลือดออกตามอวัยวะต่างๆในร่างกายแล้วไหลออกมาให้เห็น
 - จ. การที่มีเลือดออกตามอวัยวะต่างๆในร่างกายแต่ไม่ไหลออกมาให้เห็น
3. ลักษณะของเลือดที่เกิดจาก Venous Bleeding คือข้อใด?
 - ก. เลือดสีคล้ำๆไหลพุ่งเป็นจังหวะ
 - ข. เลือดสีคล้ำๆไหลช้าๆเป็นจังหวะ
 - ค. เลือดสีคล้ำๆไหลช้าๆไหลติดต่อกัน
 - ง. เลือดสีแดงสดไหลพุ่งเป็นจังหวะ
 - จ. เลือดสีแดงสดไหลช้าๆไหลติดต่อกัน
4. ข้อใดที่สามารถเกิดการตกเลือดภายใน ?
 - ก. แห้งบุตร, ถูกฟันที่ศีรษะ
 - ข. แห้งบุตร, ถูกฟันที่หน้าท้อง
 - ค. ดับแตก, ถูกยิงหน้าอกทะลุด้านหลัง
 - ง. ถูกยิงหน้าอกทะลุด้านหลัง, ถูกฟันที่ศีรษะ
 - จ. กระเพาะอาหารทะลุ, ถูกฟันที่บริเวณหน้าท้อง
5. อาการทั่วไปของการตกเลือดภายใน คือข้อใด?

ก. ช็อค เหงื่อออก ชีพจรเบาเร็ว	ข. หายใจหอบ คลื่นไส้ วิงเวียน
ค. เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน	ง. หัวใจเต้น หน้าซีด ชีพจรเร็ว
จ. หัวใจเต้น หน้าซีด เหงื่อออก	

6. ต่อไปนี้เป็นสาเหตุของการตกเลือด ยกเว้น ข้อใด?
- ก. การแท้งบุตร
 - ข. การได้รับบาดเจ็บ
 - ค. ความดันโลหิตต่ำ
 - ง. ความผิดปกติของผนังหลอดเลือด
 - จ. การได้รับกระทบกระเทือนอย่างแรง
7. นายทองดี ชอบดื่มสุราผสมยาแก้ปวดเป็นประจำจนเกิดอาการกระเพาะอาหารทะลุ นักศึกษาคิดว่าข้อต่อไปนี้อนใดน่าจะเป็นอาการของนายทองดี?
- ก. ปวดมวนในท้อง คลื่นไส้ อาเจียน
 - ข. ปวดบิดในท้อง ท้องร่วงอย่างรุนแรง
 - ค. ปวดท้อง ท้องบวม ถ่ายเป็นเลือดสดๆ
 - ง. ปวดท้อง ท้องแข็ง อาเจียนเป็นเลือดคล้ำๆ
 - จ. ปวดท้อง ท้องบวม อาเจียนเป็นเศษอาหาร
8. จากข้อ 7. นายทองดีควรได้รับการปฐมพยาบาลอย่างไร?
- ก. จัดให้นอนหัวสูง งดน้ำงดอาหาร
 - ข. ให้รับประทานไข่ขาวเพื่อช่วยห้ามเลือด
 - ค. จัดให้นอนหัวสูง รับประทานยาแก้ปวด
 - ง. ให้นอนหงายราบ ดื่มน้ำเย็นจัดเพื่อช่วยห้ามเลือด
 - จ. จัดให้นอนราบ ดื่มน้ำเกลือแร่ ชดเชยน้ำให้ร่างกาย
9. สาเหตุของการตกเลือดในผู้ป่วยโรคลิ่มปิดลิ่มเปิด คือข้อใด?
- ก. มีการติดเชื้อมะเร็งของหลอดเลือดและป็น
 - ข. มีความผิดปกติของส่วนประกอบของเลือด
 - ค. การได้รับบาดเจ็บจากการแปร่งฟันไม่ถูกวิธี
 - ง. มีความผิดปกติของแรงดันภายในหลอดเลือด
 - จ. มีความผิดปกติของโครงสร้างของหลอดเลือดและป็น
10. ผู้บาดเจ็บต่อไปนี้ รายใดควรได้รับการห้ามเลือดก่อนรายอื่น?
- ก. พงษ์ถูกใบเลื่อยตัดต้นขาขาดมีเลือดออกมาก
 - ข. สุธาแขนท่อนล่างหักกระดูกโผล่มีเลือดออกมาก
 - ค. วิบูลย์ถูกแทงที่ท้องลำไส้ทะลุมีเลือดออกเล็กน้อย
 - ง. อุดมศักดิ์มีบาดแผลถูกตีที่ศีรษะเลือดไหลซึมตลอดเวลา
 - จ. จอมพลมีแผลถลอกกระดูกงูกระรึงตามใบหน้า มีเลือดออกมาก

11. สมศรีหนัก 50 กิโลกรัม สมศรีน่าจะบริโภคเลือดในร่างกายเท่าไร?
ก. 2,000 ซีซี ข. 4,000 ซีซี
ค. 6,000 ซีซี ง. 8,000 ซีซี
จ. 10,000 ซีซี

 12. ปานวดิได้รับบาดเจ็บมีการตกเลือด เธอมีสติแต่หน้าซีด มือเท้าเย็น ชีพจรเริ่มเบาเร็ว ปานวดิน่าจะเสียเลือดในปริมาณใด?
ก. 400 ซีซี ข. 600 ซีซี
ค. 800 ซีซี ง. 1,000 ซีซี
จ. มากกว่า 1,500 ซีซี

 13. จากข้อ 12. ปานวดิมียาบาดแผลใหญ่ที่ต้นแขนมีเลือดออกมาก การห้ามเลือดโดยวิธีใดดีที่สุด?
ก. ใช้ผ้าสะอาดกดแผลให้แน่น ข. ใช้แรงกดลงบนเส้นเลือดแดงใหญ่
ค. ยกแขนสูงกว่าระดับหัวใจ ง. ใช้แรงกดแผลพร้อมกับยกแขนสูง
จ. ใช้สายยางรัดห้ามเลือดกลายเป็นระยะ

 14. นายสุรพล มีอาชีพเป็นกรรมกรได้รับบาดเจ็บมีแผลที่ท้อง มีเลือดออกมามากตลอดเวลา นักศึกษาจะห้ามเลือดโดยวิธีใดที่เหมาะสมที่สุด?
ก. ใช้มือสะอาดกดบาดแผล แล้วยกหัวสูง
ข. ใช้ผ้าสะอาดกดบาดแผลแล้วพันไว้ให้แน่น
ค. ใช้แรงกดลงบนเส้นเลือดใหญ่บริเวณหน้าท้อง
ง. ใช้สายยางรัดห้ามเลือด และขันชะเนาะให้แน่น
จ. ใช้สายยางรัดห้ามเลือด ใช้แรงกดลงบนเส้นเลือดใหญ่

 15. จากข้อ 14. อันตรายที่ทำให้นายสุรพลเสียชีวิตได้เร็วที่สุดคือข้อใด?
ก. ข้อคจากการเสียเลือดมาก ข. ข้อคเพราะความเจ็บปวด
ค. ข้อคจากการตกใจกระทันหัน ง. ข้อคจากการติดเชื้อของบาดแผล
จ. ข้อคจากทางเดินอาหารถูกทำลาย

 16. เมื่อพบผู้บาดเจ็บ จะต้องรู้อาการของการตกเลือดก่อนนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลโดยเร็วพร้อมกับการห้ามเลือด จัดให้นอนนิ่งๆ ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกายผู้ป่วยบาดเจ็บ ข้อความที่กล่าวมานี้ กล่าวถึงเรื่องใด?
ก. การบรรเทาอาการตกเลือด ข. การประเมินอาการตกเลือด
ค. การรักษาพยาบาลผู้ป่วยตกเลือด ง. การปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือด
จ. การประเมินสถานการณ์การตกเลือด

17. ข้อความใดที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกมากที่สุด?
- ก. อาเจียนเป็นเลือด - ดื่มน้ำเย็นจัดมากๆ
 - ข. เลือดตกภายใน - ดื่มสุรา + น้ำตาลมากๆ
 - ค. เลือดกำเดา - วางน้ำแข็งบริเวณหน้าผาก
 - ง. ไอเป็นเลือด - วางน้ำแข็งบริเวณหน้าอก
 - จ. เลือดออกหลังถอนฟัน - บ้วนปากด้วยน้ำเย็นจัดบ่อยๆ
18. อาการปัสสาวะเป็นเลือดภายหลังได้รับบาดเจ็บที่หลังบริเวณสีข้าง อาจเกิดเนื่องมาจากข้อใด?
- ก. ไตแตก
 - ข. ตับแตก
 - ค. มดลูกแตก
 - ง. กรวยไตอักเสบ
 - จ. กระเพาะอาหารแตก
19. การตกเลือดในข้อใดที่สามารถทำการปฐมพยาบาลห้ามเลือดได้ง่ายกว่าข้ออื่น?
- ก. การตกเลือดจากแผลแทงที่ท้อง
 - ข. การตกเลือดจากแผลถูกฟันที่แขน
 - ค. การตกเลือดจากแผลถูกยิงทะลุปอด
 - ง. การตกเลือดจากกระเพาะอาหารทะลุ
 - จ. การตกเลือดจากกระเพาะปัสสาวะแตก
20. อาการเลือดกำเดาออกมักพบบ่อยในผู้ป่วยที่เป็นโรคใด?
- ก. แผลในกระเพาะอาหาร
 - ข. แผลในลำไส้ใหญ่
 - ค. วัณโรคปอด
 - ง. ความดันโลหิตสูง
 - จ. กรวยไตอักเสบ

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

เฉลยแบบฝึกหัดบทที่ 2

1. ง.	11. ข.
2. จ.	12. ง.
3. ค.	13. จ.
4. ค.	14. ข.
5. ก.	15. ก.
6. ค.	16. ง.
7. ง.	17. ค.
8. ก.	18. ก.
9. ข.	19. ข.
10. ก.	20. ง.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

แผนการสอนบทที่ 3

วิชา หลักการปฐมพยาบาล พ. 1250

สำหรับ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์(เทคนิคสาส์กรรม) ชั้นปีที่ 1

เรื่อง การปฐมพยาบาลผู้ที่มีบาดแผล จำนวนชั่วโมง 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เมื่อนักศึกษาเรียนจบบทเรียนนี้แล้วสามารถ

1. บอกความหมายและชนิดของบาดแผลได้ถูกต้อง
2. บอกผลที่เกิดขึ้นกับร่างกายภายหลังที่เกิดบาดแผลได้ถูกต้อง
3. อธิบายหลักทั่วไปในการปฐมพยาบาลผู้ที่มีบาดแผลได้ถูกต้อง
4. อธิบายวิธีการปฐมพยาบาลบาดแผลใหญ่ๆ ที่พบตามส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ถูกต้อง

เนื้อหา

1. ความหมาย และชนิดของบาดแผล
2. ผลที่เกิดขึ้นกับร่างกายภายหลังที่เกิดบาดแผล
3. หลักทั่วไปในการปฐมพยาบาลผู้ที่มีบาดแผล
4. การปฐมพยาบาลแผลชนิดต่างๆ
5. การปฐมพยาบาลแผลใหญ่ๆ ที่พบตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย

กิจกรรมการเรียนการสอน (1 ชั่วโมง 40 นาที)

ขั้นนำ (10 นาที)

1. อาจารย์แจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนให้นักศึกษาทุกคนทราบ
2. อาจารย์ทบทวนเรื่องความหมายและวิธีการห้ามเลือด ตลอดจนหลักการปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือดเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่จะเรียนต่อไป

ขั้นสอน

1. อาจารย์เสนอบทเรียนต่อนักศึกษาทั้งชั้น สลับกับการซักถามความเข้าใจตามรายละเอียดในบัตรเนื้อหา
2. เมื่อจบการบรรยายเนื้อหาแล้ว ฉายสไลด์ประกอบเรื่อง เรื่อง"ชนิดของบาดแผล" ทำให้นักศึกษาดู
3. ให้นักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่มย่อย

กิจกรรมกลุ่มย่อย (20 นาที)

1. แบ่งนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม (ใช้กลุ่มเดิม)
2. แจกซองกิจกรรมให้แต่ละกลุ่ม ซึ่งในซองกิจกรรมประกอบด้วยบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม มีจำนวนเท่ากับสมาชิกในแต่ละกลุ่ม บัตรเฉลยมี 1 บัตร ให้ประธานกลุ่มเก็บไว้
3. สมาชิกในกลุ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามคำสั่งในบัตรกิจกรรมโดยสมาชิกต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เปลี่ยนกันตรวจ โดยดูคำตอบจากบัตรเฉลยกิจกรรม

ขั้นสรุป (10 นาที)

อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันสรุปเนื้อหาในการเรียน อาจารย์จะซักถามปัญหาโดยการสุ่มถามนักศึกษาเป็นรายบุคคล จนมั่นใจว่านักศึกษาเข้าใจถูกต้องเกิดน 80 % ของห้องคำถาม มีดังนี้

- บาดแผลมีกี่ชนิดอะไรบ้าง ?
(มี 2 ชนิด บาดแผลเปิดและบาดแผลปิด)
- บาดแผลเปิดชนิดใดที่มีการชอกช้ำของแผลมาก ?
(แผลฉีกขาด)
- บาดแผลเปิดชนิดใดที่เป็นสาเหตุของการตกเลือดภายใน?
(แผลถูกแทง และแผลถูกยิง)
- ผลที่เกิดขึ้นกับร่างกายภายหลังได้รับบาดแผลมีอะไรบ้าง ?
(มีการเสียเลือด, การติดเชื้อ, อาการปวดรุนแรง, การตายของอวัยวะส่วนปลาย)
- แผลซ้ำในการปฐมพยาบาลอย่างไรใน 24 ชั่วโมงแรก ?
(ประคบด้วยความเย็นเพื่อบรรเทาปวดและทำให้เส้นเลือดหดตัวช่วยห้ามเลือด)
- แผลถูกแทง ควรให้การปฐมพยาบาลอย่างไร?
(ห้ามดึงสิ่งปักคาออกเพราะจะทำให้เลือดออกมาก ให้ผู้บาดเจ็บนอนนิ่งๆถ้าไม่มีสิ่งปักคาให้ห้ามเลือดโดยใช้ผ้าสะอาดรัดกดบาดแผลไว้ งดดื่มสุรา รีบนำส่งโรงพยาบาลโดยสังเกตอาการอย่างใกล้ชิด)
- บาดแผลเปิดที่หน้าอก ให้การปฐมพยาบาลอย่างไร?
(ปิดปากแผลให้แน่น ป้องกันอากาศภายนอกเข้าไปภายในช่องอก ซึ่งอาจจะบีบปอดทำให้ปอดแฟบ ให้ผู้ป่วยนอนนิ่งๆ ตะแคงทับด้านที่มีบาดแผล และรีบนำส่งโรงพยาบาล)

โดยสังเกตอาการอย่างใกล้ชิด

- น้ำยาที่ใช้ในการตกแต่งบาดแผลสดมีน้ำยาอะไรบ้าง?

(น้ำต้มสุก, น้ำเกลือ, แอลกอฮอล์, ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์, สารละลายต่างหัตถ์, น้ำยาทิงเจอร์ไอโอดีน 1%-2.5% , ยาแดง, ทิงเจอร์เมอร์ไธโอเลต)

น้ำยาทิงเจอร์ไอโอดีน 1%-2.5% , ยาแดง, ทิงเจอร์เมอร์ไธโอเลต)

ขั้นวัดผล

ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด 20 ข้อ เวลา 20 นาที

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นโปรงใส แสดงหัวข้อการบรรยาย
2. สไลด์ประกอบเสียงของ P.A Promotion เรื่อง ชนิดของบาดแผล 40 ภาพ เวลา 20 นาที
3. ชองกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรมและบัตรเฉลย
4. แบบฝึกหัดท้ายบท

การประเมินผล

1. สังเกตจาก
 - การร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
 - การตอบคำถามของนักศึกษา
 - ความสนใจขณะทำกิจกรรมกลุ่มย่อย
2. การตรวจผลงานกลุ่ม
3. คะแนนจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท

บัตรเนื้อหา

บัตรเนื้อหา

ความหมายของบาดแผล

บาดแผล (wounds) หมายถึง รอยฉีกขาดของผิวหนัง หรือเนื้อเยื่อส่วนที่ลึกกว่าชั้นผิวหนังถูกทำลาย ทำให้แยกจากกันโดยสาเหตุหนึ่งสาเหตุใดก็ตาม และทำให้เนื้อเยื่อได้รับอันตราย

ชนิดของบาดแผล

บาดแผลแบ่งออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ บาดแผลปิด และบาดแผลเปิด เพื่อให้ง่ายแก่ความเข้าใจจะได้แจกแจงละเอียด ดังนี้

บาดแผลปิด (Close wound)

เป็นบาดแผลที่ไม่มีรอยแยกของผิวหนังปรากฏให้เห็นเกิดจากแรงกระแทกของของแข็งที่ไม่มีคม แต่อาจมีการฉีกขาดของเนื้อเยื่อและเส้นเลือดฝอยใต้ผิวหนัง จึงทำให้มีเลือดออกคั่งเป็นก้อนใต้ผิวหนัง (Hematoma) ถ้ามองจากภายนอกจะเห็นเป็นลักษณะฟกช้ำดำเขียว ถ้าเป็นมากจะมีอาการปวดร่วมด้วย

อาจเรียกบาดแผลปิดนี้ว่า แผลช้ำ (Contused wound) ก็ได้

บาดแผลเปิด (Opened wound)

เป็นบาดแผลที่ทำให้เกิดรอยแยกของผิวหนัง แบ่งออกเป็น 5 ชนิด คือ

1. แผลถลอก (Abrasion wound) เป็นแผลตื้น มีผิวหนังถลอกและมีเลือดออกเล็กน้อย ส่วนมากไม่มีอันตรายรุนแรง มักพบได้บ่อยในชีวิตประจำวัน เช่น การพลัดตกหกล้ม การขีดข่วน เป็นต้น

2. แผลฉีกขาด (Lacerated wound) เป็นแผลที่เกิดจากวัตถุที่ไม่มีคม แต่มีแรงพอที่จะทำให้ผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนังฉีกขาดได้ ขอบแผลมักขาดกระรุ่งกระริ่ง หรือการชอกช้ำของแผลมาก จะเจ็บปวดมากเพราะถูกบริเวณปลายประสาท เช่น บาดแผลถูกรถชน บาดแผลจากอุบัติเหตุรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ชนกัน บาดแผลจากเครื่องจักรกลต่าง ๆ หรือถูกแรงระเบิด เป็นต้น

3. แผลตัด (Incised wound) เป็นแผลที่เกิดจากอาวุธหรือเครื่องมือที่มีคม เรียบตัด เช่น มีด ขวาน ปากแผลมักแคบ เรียบ ยาวและชิดกัน ถ้าบาดแผลลึกจะมี เลือดออกมาก แผลชนิดนี้ถ้าเป็นแผลสะอาดมักหายเร็ว เนื่องจากขอบแผลอยู่ชิดกัน

4. แผลถูกแทง (Punctured wound) เป็นแผลที่เกิดจากวัตถุปลายแหลม แทงเข้าไป เช่น มีดปลายแหลม กริช ปากแผลมักเล็กแต่ลึก ถ้าลึกลงไปถูกอวัยวะที่ สำคัญจะมีเลือดออกได้มาก เพราะเป็นสาเหตุทำให้เกิดการตกเลือดภายใน

5. แผลถูกยิง (Gun shot wound) เป็นแผลที่เกิดจากกระสุนปืน มักเป็น รอยทางกระสุนปืนเข้าและออกหรือกระสุนอาจฝังใน แผลชนิดนี้อันตรายมากน้อยขึ้น อยู่กับวิถีทางของกระสุนปืนและอวัยวะภายในที่ถูกกระสุนปืน

ผลของการเกิดบาดแผลต่อร่างกาย

เมื่อร่างกายได้รับบาดเจ็บเกิดบาดแผลขึ้น อันตรายต่าง ๆ ก็เกิดตามมา ขึ้นอยู่กับลักษณะของบาดแผลที่ทำให้เกิดการเสียเลือด หรือเกิดการติดเชื้อของบาดแผลต่อมา กล่าวโดยละเอียดดังนี้

1. การเสียเลือด แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 การเสียเลือดทันที หลังจากเกิดบาดแผลเลือดจะออกจากเส้นเลือดที่ฉีกขาด การที่เลือดจะออกมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าบริเวณนั้นมีเลือดมาเลี้ยงมากน้อยเพียงใด หรือขนาดของเส้นเลือดที่ฉีกขาดเป็นเส้นเลือดใหญ่หรือไม่

1.2 เลือดออกภายหลังเกิดบาดแผลแล้ว 24 ชั่วโมง ซึ่งส่วนมากเกิดจากการติดเชื้อก่อน จะมีอาการเลือดออกไหลแรงอย่างจริงจัง โดยมีเลือดค่อยซึมออกมา ก่อนเป็นอาการนำ

1.3 การตกเลือดภายใน หมายถึง การมีเลือดออกจากเส้นเลือดแต่ไม่ได้ไหลออกมาภายนอกร่างกายให้เห็นชัดเจน จะทราบว่ามีการเลือดออกภายใน ต่อเมื่อผู้บาดเจ็บมีอาการช็อค หรือมีอาการรุนแรงแล้ว

2. การติดเชื้อ

เมื่อผิวหนังมีการแยกออกแม้เพียงเล็กน้อย จะเป็นทางให้เชื้อแบคทีเรียซึ่งมีอยู่โดยทั่วไปแม้บริเวณผิวหนังเอง (Normal flora) เข้าไปในบาดแผล ทำให้เกิดการติดเชื้อขึ้น ลักษณะการติดเชื้อจะเกิดภายหลังมีบาดแผล 2-7 วัน โดยบริเวณบาดแผลจะตึง แดง ร้อน ปวด และบวม บางครั้งจะมีหนองปรากฏให้เห็น อาจพบอาการไข้ ปวดศีรษะร่วมด้วย ถ้าหนองมีทางไหลออกการหายของแผลจะดีขึ้น ถ้าเชื้อแบคทีเรียเจริญเติบโตและกระจายเข้าสู่กระแสโลหิต เจริญเพิ่มตัวแล้วปล่อยพิษสู่กระแสโลหิต จะก่อให้เกิดภาวะโลหิตเป็นพิษ (Septicemia) โดยมีไข้สูงเป็นอาการนำผู้บาดเจ็บอาจถึงแก่ชีวิตได้ถ้าไม่ได้รับการรักษาพยาบาลอย่างถูกต้องทันทั่วทั้งที่

3. อาการอย่างรุนแรง

เนื่องจากการเกิดบาดแผล ทำให้ประสิทธิภาพการรับรู้สีกปวดถูกกระทบกระเทือน โดยเฉพาะบาดแผลที่มีกระดูกโผล่ออกมา อาจทำให้เกิดอาการปวดอย่างรุนแรง จนผู้บาดเจ็บทนไม่ได้ เกิดภาวะช็อคและถึงแก่ชีวิตได้

4. การตายของอวัยวะส่วนปลาย

จากการฉีกขาดของเนื้อเยื่อของอวัยวะต่าง ๆ โดยเฉพาะแขนและขา ถ้ามีการฉีกขาดของเส้นเลือดในบริเวณนั้น โดยเฉพาะเส้นเลือดแดงใหญ่ จะทำให้อวัยวะส่วนปลายของแขนและขา ขาดเลือดไปเลี้ยง ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือทันท่วงทีจะทำให้เนื้อเยื่อของอวัยวะนั้นเกิดการตายและการติดเชื้อขึ้นได้ ซึ่งจะส่งผลทำให้ต้องตัดอวัยวะนั้นทิ้งในภายหลัง

หลักทั่วไปในการปฐมพยาบาลผู้ที่มีบาดแผล

1. ให้ผู้บาดเจ็บนั่งหรือนอน หรืออยู่ในท่าที่เหมาะสมที่จะให้การพยาบาลสะดวก และเพื่อป้องกันการเป็นลมหรือช็อค
2. ประเมินภาวะเสียเลือดโดยการตรวจนับชีพจร การหายใจ และสังเกตการเสียเลือดออกมาจากบาดแผล
3. ถ้าบาดแผลมีเลือดออก ต้องห้ามเลือดโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อให้เลือดหยุดเสียก่อน
4. ถ้าผู้บาดเจ็บเป็นลมหรือช็อคต้องแก้ไขภาวะเป็นลมหรือช็อคนั้นก่อน
5. ในกรณีที่มีการขาดของอวัยวะ เช่น นิ้วขาด มือขาด ให้ใช้ผ้าสะอาดปิดแผลและพันรัดห้ามเลือดไว้ ส่วนอวัยวะที่ถูกตัดขาดควรล้างสิ่งสกปรกออกด้วยน้ำเกลือล้างแผล หรือถ้าไม่มีให้เช็ดสิ่งสกปรกออก ห้ามฟอกหรือขัดถู ใส่อวัยวะนั้นลงในถุงพลาสติกหรือแก้วที่สะอาด ปิดปากถุงหรือปากแก้วให้แน่น ใส่ถุงหรือแก้วนั้นในกระติกน้ำแข็งหรือถุงบรรจุน้ำแข็ง ซึ่งวิธีนี้จะเก็บรักษาอวัยวะนั้นได้ถึง 24 ชั่วโมง และรีบนำส่งโรงพยาบาลพร้อมผู้บาดเจ็บ แพทย์อาจทำการต่ออวัยวะนั้นได้
6. เมื่อเลือดหยุดไหลแล้ว ควรทำความสะอาดบาดแผลต่อมา
7. ในระหว่างการทำทำความสะอาดแผล ให้สังเกตลักษณะแผลด้วยว่าเป็นบาดแผลชนิดใด ยาว กว้าง และลึกประมาณเท่าใดถ้ามีสิ่งใดอยู่ในแผลหรือหักอยู่ในแผลไม่ควรดึงออก เพราะอาจทำให้เลือดออกมากขึ้น หรือถ้ามีสิ่งคมแทงตัวุดปักแผลไว้ ไม่ควรชะล้างเอาสิ่งคมเลือดออก ถ้าเป็นแผลถูกยิงให้ตรวจดูรูทางเข้าออกของกระสุนปืนหรือกระสุนฝังใน และควรจดบันทึกไว้ด้วย
8. บาดแผลบริเวณแขนหรือขา เมื่อแต่งบาดแผลแล้วควรให้หักหนึ่ง อาจใช้การเข้าเฝือกชั่วคราว หรือใช้ผ้าคล้องคอห้อยแขนที่บาดเจ็บนั้นไว้
9. ถ้าปวดแผลมากอาจให้ยาแก้ปวดได้ ยกเว้นในรายที่แผลลึกแพทย์อาจต้องส่งเข้าห้องผ่าตัด ควรดื่มน้ำและอาหารก่อนนำส่งโรงพยาบาล
10. นำส่งโรงพยาบาลเพื่อรักษาต่อไป
11. ควรแนะนำให้ฉีดยาป้องกันบาดทะยัก
12. ควรบันทึกเหตุการณ์และผลจากอุบัติเหตุตลอดจนการปฐมพยาบาลเอาไว้ให้ละเอียด เพื่อแจ้งให้แพทย์ทราบ และเป็นประโยชน์ในทางการศาลถ้าเป็นอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางคดี

การปฐมพยาบาลบาดแผลชนิดต่าง ๆ

ในการปฐมพยาบาลบาดแผลจะประเมินลักษณะของบาดแผลแต่ละชนิด และให้การดูแลตามรายละเอียดในตารางที่ 1

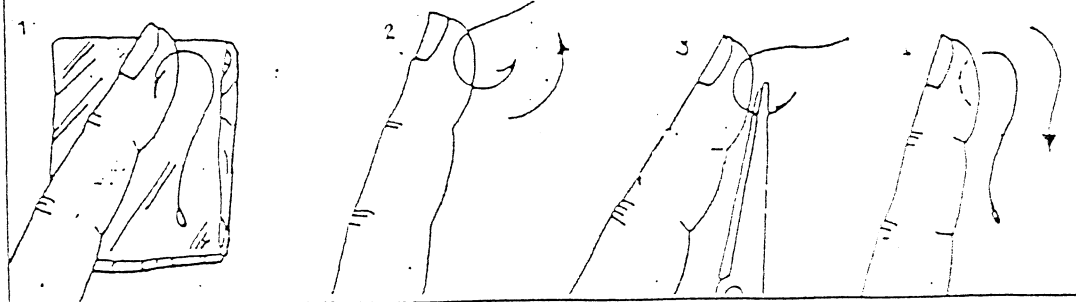
ตารางที่ 1 รายละเอียดของการปฐมพยาบาลบาดแผลชนิดต่าง ๆ

ชนิดของแผล	การปฐมพยาบาล
แผลฉีก	ประคบด้วยความเย็นภายใน 24 ชั่วโมงแรก เพื่อไม่ให้เลือดออกอีก และช่วยระงับความเจ็บปวด หลังจาก 24 ชั่วโมงควรประคบด้วยความร้อนในบริเวณที่เกิดรอยฟกช้ำ หรือทายาที่ทำให้เกิดความร้อน เช่น ขี้ผึ้ง-บาล์ม ยาหม่อง หรือทายาบาดแผลฟกช้ำ เพื่อช่วยละลายลิ่มเลือด ถ้าการกระแทกรุนแรงจนทำให้เกิดการตกเลือดของอวัยวะภายใน ควรสังเกตอาการช็อค และรีบแก้ไขทันที
แผลถลอก	ชะล้างแผลและทำความสะอาดรอบแผล ถ้าแผลสกปรกมาก ควรล้างแผลด้วยน้ำและสบู่ให้สะอาด ใช้ผ้าสะอาดหรือผ้ามาเช็ดแล้วซับแผล ถ้าแผลไม่สกปรก ไม่มีเลือดซึม อาจปล่อยให้แห้งและหายเอง อาจใช้แอลกอฮอล์เช็ดรอบแผล ทาแผลด้วยยาฆ่าเชื้ออ่อนๆ เช่น ยาแดง หรือยาเหลืองก็ได้ ไม่ต้องเปิดแผล
แผลฉีกขาด	ทำความสะอาดแผลด้วยน้ำและสบู่ เพื่อชะล้างสิ่งแปลกปลอมในแผล ถ้าฉีกขาดไม่มากอาจติดเองภายหลัง เพียงใช้ผ้าปิดแผลและพันผ้าให้ขอบแผลติดกัน ถ้าแผลรุนแรงมาก ควรรีบนำส่งโรงพยาบาลโดยเร็วที่สุด เพราะอาจทำให้ติดเชื้อได้ ถ้าแผลมีเลือดแข็งตัวอยู่ไม่ควรเช็ดออก เพราะเลือดอาจออกอีกได้
แผลตัด	ขึ้นอยู่กับความลึกของแผล ทำความสะอาดแผลด้วยน้ำและสบู่ เช็ดรอบแผลด้วยแอลกอฮอล์ และใส่ยาฆ่าเชื้อในแผลก่อนปิดแผลและพันผ้าไว้ ระมัดระวังไม่ให้แผลถูกน้ำ ถ้าแผลลึกมากควรห้ามเลือดและส่งโรงพยาบาลเพื่อทำการเย็บแผลต่อไป

ชนิดของแผล	การปฐมพยาบาล
แผลถูกแทง	ถ้ามีสิ่งหักคาห้ามดึงออก เพราะเลือดจะไหลมากขึ้น ให้ผู้บาดเจ็บนอนนิ่งๆ ใช้เป็ดหามส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว ถ้าไม่มีสิ่งหักคาและแผลเล็ก ให้ชะล้างแผลตามธรรมดา ไม่ควรล้างเข้าไปในแผล เพราะอาจนำเชื้อโรคเข้าสู่บาดแผลได้ ควรห้ามเลือดก่อนนำส่งโรงพยาบาล และแนะนำให้ฉีดยาป้องกันบาดทะยักทุกราย
แผลถูกยิง	ไม่ควรทำอะไร ควรให้ผู้บาดเจ็บนอนนิ่ง ๆ รักษาร่างกายให้อบอุ่น งดอาหารและน้ำทางปาก ไม่ควรให้ยากระตุ้นใด ๆ หรือแม้แต่ดื่มสุรา เพราะอาจทำให้เลือดออกมากขึ้น หาผ้าสะอาดปิดปากแผลไว้ และรีบนำส่งโรงพยาบาลในทันที
แผลเบ็ดเกี่ยว	เบ็ดมีเงี่ยง เวลาปักแล้วถอนออกยากและเจ็บปวดมาก การปฐมพยาบาลควรฟอกบริเวณที่ถูกเบ็ดเกี่ยวด้วยน้ำและสบู่ให้สะอาด ใช้แอลกอฮอล์หรือทิงเจอร์ไอโอดีนเช็ดรอบแผล ปลดให้แห้ง จากนั้นดันปลายเบ็ดให้โผล่ออกมา เมื่อปลายเบ็ดโผล่ออกมาแล้วให้ใช้คีมซึ่งทำความสะอาดด้วยน้ำและสบู่ และเช็ดด้วยแอลกอฮอล์ ตัดปลายเบ็ดที่โผล่ออกมา แล้วดึงเบ็ดออก (รูปที่ 3-1) ถ้าอยู่ใกล้สถานพยาบาล ควรส่งให้แพทย์ฉีดยาแก้ปวดก่อน เพราะขณะดันปลายเบ็ดให้โผล่ออกมาจะปวดและทรมานมาก และต้องฉีดยาป้องกันบาดทะยักทุกราย

รูปที่ 3-1

การถอนเบ็ดออกจากนิ้วมือ

การปฐมพยาบาลบาดแผลใหญ่ ๆ ที่พบตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย

บาดแผลใหญ่ ๆ ที่พบในส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย มีรายละเอียดของการปฐมพยาบาล ดังนี้

บาดแผลเปิดที่หน้าอก

ในกรณีที่มีบาดแผลเปิดบริเวณอก อาจทำให้อากาศจากภายนอกเข้าไปภายในช่องอกได้ อากาศที่เข้าไปนั้นจะมีความดันสูงกว่าภายในช่องอก ทำให้บีบปอด ปอดทำงานได้ไม่ปกติ จะเกิดอันตรายอย่างยิ่งถ้าพบว่าผู้บาดเจ็บไอเป็นเลือดแดง และมีหอบปนออกมา

ถ้าพบผู้บาดเจ็บควรปิดปากแผลโดยเร็ว อาจใช้มือปิดปากแผลไว้ทันทีก่อนใช้ผ้าสะอาดปิดแผลให้แน่นในช่วงที่ผู้บาดเจ็บหายใจออก และรีบนำส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว ขณะนำส่งโรงพยาบาลควรให้ผู้บาดเจ็บนอนนิ่ง ๆ

บาดแผลที่หน้าท้อง

บาดแผลที่ลึกเข้าไปในช่องท้อง อาจทำให้เจ็บปวดอย่างรุนแรง คลื่นไส้ อาเจียน มีการเกร็งของกล้ามเนื้อหน้าท้อง และเกิดช็อคได้ บาดแผลลักษณะนี้จะต้องได้รับการผ่าตัดช่วยเหลือนด่วน ขณะนำส่งโรงพยาบาลควรให้ผู้บาดเจ็บนอนราบ ดูแลให้ความอบอุ่น ไม่ควรให้ดื่มหรือรับประทานอะไรทั้งสิ้น ถ้ามีลำไส้โผล่ออกมาไม่ต้องดันกลับเข้าไป ให้ใช้ผ้าสะอาดคลุมไว้ ถ้าเลือดออกมากควรห้ามเลือดโดยการกดโดยตรงแล้วปิดแผล และผูกด้วยผ้าพันแผลให้แน่นเพื่อเพิ่มแรงกด

บาดแผลที่หน้า

บาดแผลที่หน้ามักมีอาการรุนแรง อาจมีกระดูกหักร่วมด้วย โดยเฉพาะขากรรไกรล่าง อาจทำให้ลิ้นไปอุดในลำคอ เพื่อป้องกันการหายใจไม่ออกต้องดึงลิ้นผู้บาดเจ็บออกมาข้างหน้า แล้วจับให้นอนหัวต่ำ ตะแคงหน้าไปด้านใดด้านหนึ่ง

ในการปฐมพยาบาลควรห้ามเลือดก่อน โดยใช้ผ้าพันแผลที่สะอาดกดทับลงบนแผล แล้วใช้ผ้าพันไว้แต่ไม่ควรรัดให้แน่น

ถ้ามีแผลที่ขากรรไกรหรือสงสัยขากรรไกรหัก ควรให้ส่วนนั้นอยู่นิ่ง โดยใช้ผ้าก๊อสม้วนเป็นก้อนสอดระหว่างฟันกรามพอให้ขากรรไกรอ้า ซึ่งเมื่อขากรรไกรหักอาจพบว่า ปากผู้บาดเจ็บจะเปิด ฟันอาจจะหัก ในการปิดพุงให้ขากรรไกรหักหนึ่งจะใช้ผ้าพันใต้คางแล้วพันไขว้เหนือหู อ้อมผ่านหน้าผากไปผูกด้านหลังศีรษะ

บาดแผลที่ศีรษะ

ในกรณีที่ผู้บาดเจ็บได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะ อาจมีการกระทบกระเทือนต่อสมอง ดังนั้นควรจัดให้ผู้บาดเจ็บได้พักนิ่ง แม้ว่าจะมีบาดแผลเพียงเล็กน้อย ควรดูแลอย่างใกล้ชิดเพราะศูนย์ควบคุมการหายใจในสมองอาจได้รับการกระทบกระเทือน รวมทั้งการได้รับความกระทบกระเทือนต่อกระดูกสันหลัง ควรจับหน้าผู้บาดเจ็บหันเอียงไปด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้เลือดหรืออาเจียนไหลออกได้สะดวก ถ้าสงสัยว่าสมองได้รับการกระทบกระเทือนหรือไม่ ให้ตรวจดูรูม่านตาทั้งสองข้างว่ามีขนาดและปฏิกิริยาต่อแสงเท่ากันหรือไม่ สังเกตอาการผิดปกติทางสมองต่าง ๆ เช่น ความรู้สึกของผู้บาดเจ็บเกี่ยวกับการรับรู้ที่ถูกต้องของสถานที่ บุคคลและเวลา บอกได้หรือไม่ที่ได้รับอุบัติเหตุเมื่อไรและควรรักษาโรงพยาบาลพร้อมบันทึกสิ่งที่พบอย่างละเอียด เพื่อประโยชน์ต่อแพทย์ผู้รักษาต่อไป

บาดแผลที่คอ

บาดแผลที่คอเป็นบาดแผลที่ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บาดเจ็บถึงชีวิตได้ อาจเป็นผลทำให้เกิดการอุดตันของทางเดินหายใจ หรืออาจมีกระดูกคอหักหรือเคลื่อนจากตำแหน่งเดิม อาจมีการฉีกขาดของเส้นเลือดใหญ่ มีการกระทบกระเทือนต่อหลอดเสียง หลอดลม หลอดอาหาร เป็นต้น

ถ้าเส้นเลือดแดงใหญ่ฉีกขาด เลือดไหลพุ่งแรง ควรใช้ผ้าสะอาดผูกที่นิ้วเพื่อป้องกันการเลือดออกจากตำแหน่งที่กดก่อนกดลงบริเวณที่มีเลือดพุ่งออกมาจากคอ

ถ้าบาดแผลส่งผลทำให้เกิดการอุดตันของทางเดินหายใจ ควรช่วยปฐมพยาบาลแก้ไขอาการ แล้วจึงส่งบาดเจ็บก่อนนำส่งโรงพยาบาล

บัตรกิจกรรม

คำชี้แจง

1. ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเลือกประธานกลุ่มโดยการหมุนเวียนเปลี่ยนกัน
2. ให้สมาชิกทุกคนทำกิจกรรมที่กำหนดให้ โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ให้ความช่วยเหลือแนะนำสมาชิกที่ไม่เข้าใจในเนื้อหาจนทุกคนได้ข้อสรุปเป็นคำตอบของตนเองภายในเวลา 15 นาที
3. เมื่อสมาชิกทุกคนทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ประธานกลุ่มให้ทุกคนตรวจสอบคำตอบที่ถูกต้องจากบัตรเฉลย คำตอบที่ใกล้เคียงหรือเหมาะสมที่สุดจึงจะถือว่าเป็นคำตอบที่สมบูรณ์
4. เก็บบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม และบัตรเฉลยเข้าซอง แล้วให้ประธานกลุ่มนำส่งอาจารย์

การตกแต่งบาดแผล (Dressing)

การตกแต่งบาดแผล เป็นการทำความสะอาด ใส่ยา และปิดบาดแผลด้วยผ้าที่สะอาดปราศจากเชื้อโรค ในกรณีฉุกเฉินอาจทำความสะอาดบาดแผลด้วยน้ำสะอาดหรือน้ำต้มสุก แล้วใช้ผ้าสะอาดปิดบาดแผลไว้ก่อนนำส่งสถานพยาบาลต่อไป

เครื่องมือในการทำแผล

1. สบู่ สำหรับล้างมือ
2. ปากคีบ (Forceps)
3. สำลีและผ้าก๊อซที่สะอาดปราศจากเชื้อ
4. ผ้าพันแผล
5. พลาสเตอร์ปิดแผล
6. กรรไกรสำหรับตัดพลาสเตอร์
7. น้ำที่ใช้ในการตกแต่งบาดแผล

น้ำยาที่ใช้ในการตกแต่งบาดแผล

มีหลายชนิด สามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม ดังนี้

1. น้ำเกลือ (Normal saline) ถ้าไม่มีให้ใช้น้ำ 1 ลิตร ผสมเกลือ 1 ช้อนชา ต้มให้เดือด แล้วปล่อยให้เย็น นำมาใช้แทนน้ำเกลือได้ใช้สำหรับชะล้างบาดแผล
2. น้ำต้มสุก ใช้แทนน้ำเกลือกรณีที่ไม่มีน้ำเกลือ
3. แอลกอฮอล์ 70% ใช้เช็ดฆ่าเชื้อโรครอบ ๆ บาดแผล
4. ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ (Hydrogen peroxide) ใช้ชะล้างแผลสกปรกหรือแผลที่ถูกของแหลมทิ่มแทง เช่น ตะปูตำ
5. ด่างทับทิม ใช้ผสมน้ำจนมีสีชมพูอ่อน ใช้ในรายที่ต้องการเช่นแผลเน่าต่างๆ
6. น้ำยาทิงเจอร์ไอโอดีน 2.5 % สำหรับผู้ใหญ่ และ 1 % สำหรับเด็ก สำหรับใส่แผลสดและแผลถลอก ป้องกันการติดเชื้อได้ดี ไม่ควรใช้กับแผลเบาหวานหรือผู้ที่มีประวัติเบาหวาน
7. ยาแดง (Mercurochrome) ใช้ใส่แผลสด
8. ยาเหลือง (Acriflavin) สำหรับใส่แผลเรื้อรังมีหนองหรือน้ำเหลือง
9. ทิงเจอร์เมอร์ไธโอเลต (Tincture merthiolate) ใช้ฆ่าเชื้อโรคตามผิวหนังได้ดี

กิจกรรมที่ 2

จากเหตุการณ์ในกิจกรรมที่ 1 นักศึกษาจะปฐมพยาบาลนายจรรยาอย่างไรบ้าง

ตอบ.....

กิจกรรมที่ 3

จงจับคู่ข้อความ ขวามือ ที่สัมพันธ์กับข้อความ ซ้ายมือ

1. แผลปิด	ก. โคนกระจกหน้าต่าง บาดแผลเป็นแผลยาว 4 นิ้ว
2. แผลฉีกขาด	ข. ประคบด้วยความเย็นภายใน 24 ชั่วโมงแรก
3. แผลตื้น	ค. ตกต้นไม้ ตีระกระแทกพื้นเกิดบาดแผลยาว 3 นิ้ว
4. การปฐมพยาบาล
แผลถูกยิง	ง. ล้างแผลด้วยน้ำสะอาดมาก ๆ แล้วรีบส่งโรงพยาบาล
5. การปฐมพยาบาล
แผลซ้ำ	จ. จะมีเลือดคั่งใต้ผิวหนัง (Hematoma)
6. บาดแผลที่หน้าท้อง	ฉ. ประคบด้วยความร้อนภายใน 24 ชั่วโมงแรก
7. น้ำยาล้างแผลสกรุป	ช. ใช้ผ้าสะอาดปิดแผล จัดให้นอนนิ่งๆ ขณะ
ส่งโรงพยาบาล
8. บาดแผลมีเลือดซึมช้าๆ	ซ. แอลกอฮอล์ 70%
9. น้ำยาชะล้างแผลสด	ด. ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์
10. บาดแผลตึง บวม
แดง ร้อน	ค. จัดให้นอนราบ งดน้ำงดอาหารรีบนำส่งโรงพยาบาล
ฉ. แผลติดเชื้อ
จ. น้ำเกลือ
ช. แผลซ้ำ
ด. จัดให้นอนหัวสูง งดน้ำงดอาหารรีบนำส่ง
โรงพยาบาล

บัตรเฉลยกิจกรรม

บัตรเฉลย

กิจกรรมที่ 1

ตอบ อาการบาดเจ็บสาหัสของนายจรวาย เกิดได้จากบาดแผลชนิดต่าง ๆ ซึ่งการเกิดบาดแผลมีผลต่อร่างกาย นายจรวายดังนี้

1. เกิดการเสียเลือด เนื่องจากการเกิดบาดแผลทำให้เส้นเลือดฉีกขาด เลือดจะออกมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับว่าบริเวณนั้นมีเลือดมาเลี้ยงมากน้อยเพียงใด การเสียเลือดเป็นไปได้ทั้งการเสียเลือดภายใน และภายนอก

2. เกิดการติดเชื้อ เมื่อผิวหนังฉีกขาด เชื้อแบคทีเรียที่มีอยู่ทั่วไปก็เข้าไปในแผล เกิดการติดเชื้อขึ้น อาการมักจะปรากฏภายหลังการเกิดบาดแผล 2-7 วัน โดยบริเวณบาดแผลจะตึง บวม แดง ร้อน ผู้บาดเจ็บจะมีไข้ เชื้อโรคอาจเข้าสู่กระแสโลหิตได้ ทำให้เกิดภาวะโลหิตเป็นพิษ

3. เกิดอาการปวดอย่างรุนแรง เกิดจากประสาทเสียความรู้สึกปวดถูกกระทบกระเทือน

4. เกิดการตายของอวัยวะส่วนปลาย การฉีกขาดของเนื้อเยื่อส่วนประกอบของอวัยวะต่าง ๆ เช่น แขน ขา จะทำให้เสียเลือดบริเวณนั้นฉีกขาด ทำให้อวัยวะเหล่านั้นขาดเลือดไปเลี้ยง เนื้อเยื่อเกิดการตายและติดเชื้อ อาจทำให้ต้องตัดอวัยวะนั้นทิ้งได้

กิจกรรมที่ 2

ตอบ ทันทีที่เกิดอุบัติเหตุ ถ้าเราพบเหตุการณ์นั้นต้องรีบแจ้งสถานพยาบาลที่ใกล้ที่สุด, สถานีตำรวจ ให้ทราบแล้วเราหาผู้ช่วยเหลือในการปฐมพยาบาล นายจรรยา เพราะลำพังตัวนักศึกษาคนเดียวจะช่วยเหลือได้ไม่เต็มที่ โดยอาศัยหลักทั่วไปในการปฐมพยาบาลผู้ที่มีบาดแผล ดังนี้

1. จัดทำนายจรรยนอนในท่าที่เหมาะสมที่จะให้การปฐมพยาบาล
2. ประเมินภาวะการเสียเลือด สังเกตการเสียเลือดว่าออกจากบริเวณใด เลือดแดงหรือสีคล้ำไหลช้าหรือเร็วอย่างไร
3. ห้ามเลือดด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งที่เหมาะสมเพื่อให้เลือดหยุดไหล
4. ถ้านายจรรยาเป็นลมหรือช็อค รีบแก้ไขภาวะนั้นก่อน
5. ถ้ามีอวัยวะใดขาด ให้ล้างหรือเช็ดสิ่งสกปรกทิ้ง ใส่อวัยวะนั้นในถุงพลาสติก แช่ในน้ำแข็งจนจะนำส่งโรงพยาบาลพร้อมนายจรรยา
6. เมื่อเลือดหยุดไหล ควรล้างทำความสะอาดบาดแผล ไม่ควรชะล้างลิ้มเลือดที่อุดปากแผลออก
7. บาดแผลบริเวณแขนขา ควรแต่งบาดแผลแล้วเข้าเฝือกชั่วคราวไว้หรือให้พักนิ่งๆ
8. นำส่งโรงพยาบาลเพื่อรับการรักษาต่อไป
9. บันทึกเหตุการณ์ และผลจากอุบัติเหตุเพื่อเป็นหลักฐาน

กิจกรรมที่ 3

1. จ

2. ค

3. ก

4. ช

5. ข

6. ฉ

7. ญ

8. ณ

9. ฎ

10. ฏ

ตารางที่ 30 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และจำนวนข้อของ
แบบฝึกหัดบทที่ 3 เรื่อง "การปฐมพยาบาลผู้ที่มีบาดแผล"

ลำดับ ที่	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ระดับพฤติกรรม						
		ความรู้ ความจำ	ความ เข้าใจ	การนำ ไปใช้	การวิ เคราะห์	การสัง เคราะห์	การ ประเมินค่า	รวม (ข้อ)
1	บอกความหมาย และชนิดของ บาดแผลได้ถูกต้อง	1 (ข้อ 1)	1 (ข้อ 2)	-	1(ข้อ 3)	1(ข้อ 4)	-	4
2	ระบุผลของการเกิดบาดแผลต่อ ร่างกายได้ถูกต้อง	-	-	-	2(ข้อ 5,7)	-	-	2
3	อธิบายหลักทั่วไปในการปฐม พยาบาลผู้ที่มีบาดแผลได้ถูกต้อง	-	-	1(ข้อ 6)	3(ข้อ 8,9,20)	-	-	4
4	จำแนกวิธีการปฐมพยาบาลผู้ที่มี บาดแผลชนิดต่างๆได้ถูกต้อง	-	2(ข้อ 14, 19)	-	1(ข้อ 10)	-	-	3
5	อธิบายวิธีการปฐมพยาบาลบาด แผลใหญ่ๆที่พบตามส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ถูกต้อง	-	1(ข้อ 18)	2(ข้อ 13, 16)	3(ข้อ 12,15, 17)	-	-	6
6	บอกวิธีการประเมินภาวะที่มีเลือด ออกจากบาดแผลได้ถูกต้อง	-	1(ข้อ 11)	-	-	-	-	1
	รวม	1	5	3	10	1	-	20

แบบฝึกหัดบทที่ 3

เรื่อง การปฐมพยาบาลผู้ที่มีบาดแผล

จงกา X หน้าข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. บาดแผล หมายถึงข้อใด?
 - ก. รอยฉีกขาดของถุงน้ำคร่ำ
 - ข. รอยฉีกขาดของหลอดเลือด
 - ค. รอยฉีกขาดของเส้นประสาท
 - ง. รอยฉีกขาดของเนื้อเยื่อและผิวหนัง
 - จ. รอยฉีกขาดของเยื่อบุผนังมดลูกเวลามีประจำเดือน
2. ข้อใดต่อไปนี้เป็นบาดแผลปิด?
 - ก. หกล้มเข้าถลอก
 - ข. ถูกฟัน จนหัวแตก
 - ค. มีบาดปลายนิ้วจนเลือดซึม
 - ง. หัวน็อคพื้น จนบวมช้ำ
 - จ. ถูกคนร้ายลอบยิงจนหน้าอกทะลุ
3. บาดแผลที่เกิดจากวัตถุไม่มีคม แต่มีแรงพอที่จะทำให้ผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนังฉีกขาดได้ บาดแผลชนิดนี้คือข้อใด?
 - ก. แผลปิด
 - ข. แผลถลอก
 - ค. แผลฉีกขาด
 - ง. แผลถูกตัด
 - จ. แผลถูกแทง
4. อนงค์พบชายไม่ทราบชื่อหมดสติอยู่ริมถนน มีบาดแผลที่หัวไหล่ แผลยาว 10 นิ้ว ขอบแผลเรียบ มีเลือดออกมาก สันนิษฐานว่า สาเหตุของการบาดเจ็บเกิดจากอะไร?
 - ก. ถูกแทงด้วยอาวุธมีคม
 - ข. ถูกฟันด้วยอาวุธที่มีคม
 - ค. ถูกกระแทกด้วยของไม่มีคม
 - ง. ถูกรถชนแล้วลากไปตามถนน
 - จ. ถูกแรงระเบิดจากรถยนต์ระเบิด
5. จากข้อ 4. ผลของการบาดเจ็บทำให้ชายผู้นี้ได้รับอันตรายร้ายแรงที่สุดคือข้อใด?
 - ก. เกิดการเสียเลือดมาก
 - ข. เกิดการตกเลือดภายใน
 - ค. เกิดการติดเชื้อในระบบหายใจ
 - ง. เกิดเลือดคั่งในปอดและหัวใจ
 - จ. เกิดการกระทบกระเทือนทางสมอง

6. จากข้อ 4. อนงค์ควรให้การช่วยเหลืออย่างไรเป็นอันดับแรก?
 - ก. ช่วยแจ้งเจ้าหน้าที่
 - ข. ช่วยแก้ไขให้พ้น
 - ค. ช่วยทำความสะอาดแผล
 - ค. ช่วยนำส่งโรงพยาบาล
 - จ. ช่วยทำการห้ามเลือดให้หยุดไหล
7. สมศักดิ์ถูกฟันที่แขนทำให้เส้นเลือดแดงใหญ่ฉีกขาด หากเขาไม่ได้รับการรักษาที่ถูกวิธีจะเกิดอาการต่อไปนี้ ยกเว้น ข้อใด?
 - ก. แผลติดเชื้อ
 - ข. เสียเลือดมาก
 - ค. แขนติด งอไม่ได้
 - ง. ปลายแขนขาดเลือดไปเลี้ยง
 - จ. เกิดความเจ็บปวดทรมานมาก
8. บาดแผลข้อใดที่ควรได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน?
 - ก. ถูกยิงที่หน้าอกทะลุปอด
 - ข. ถูกตีที่ศีรษะแผลยาว 4 นิ้ว
 - ค. ถูกกระชกบาดที่ใบหน้า มีเศษกระจกฝังอยู่
 - ง. ถูกฟันที่ปลายแขนแผลยาว 3 นิ้วกระดูกหัก
 - จ. ตกรถขาที่น่องข้างขวาหัก 2 ท่อนมีกระดูกโผล่
9. คำกล่าวต่อไปนี้ ข้อใดถูกต้องที่สุด?
 - ก. แผลฉีกขาดขอบแผลจะเรียบทำให้หายเร็วกว่าแผลชนิดอื่นๆ
 - ข. แผลถูกยิงอันตรายจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับขนาดของปากแผล
 - ค. อวัยวะที่ถูกตัดขาดควรพอก ล้าง และขัดถูให้สะอาดด้วยน้ำต้มสุก
 - ง. การทำความสะอาดบาดแผลในการปฐมพยาบาลควรล้างลิมเลือดออกด้วย
 - จ. บาดแผลบริเวณแขนขา ควรเข้าเฝือกชั่วคราวไว้หลังตกแต่งบาดแผลแล้ว
10. ข้อใดเป็นคำกล่าวที่ถูกต้องที่สุด?
 - ก. แผลตัด - เช็ดด้านในของแผลด้วยแอลกอฮอล์
 - ข. แผลฉีก - หลัง 24 ชั่วโมงประคบด้วยความร้อน
 - ค. แผลถลอก - ล้างแผลให้สะอาด ทายา แล้วปิดแผล
 - ง. แผลฉีกขาด - ล้างแผล เย็บปิดปากแผล อย่าให้แผลโดนน้ำ
 - จ. แผลถูกแทง - ดึงสิ่งที่หักคาออก ห้ามเลือด แล้วจึงล้างแผล

11. การประเมินภาวะการเสียเลือดของบาดแผลปิด ประเมินจากอะไร?
 - ก. สังเกตจำนวนของเลือดที่ไหลออกมา
 - ข. สังเกตการตรวจนับชีพจรและการหายใจ
 - ค. สังเกตลักษณะและตำแหน่งของการเกิดบาดแผล
 - ง. สังเกตจากระดับความรู้สึกและลักษณะการหายใจ
 - จ. สังเกตจากลักษณะของบาดแผลและการขยายตัวของผิวหนัง
12. อันตรายร้ายแรงที่สุดที่มีผลต่อร่างกายอย่างรวดเร็วที่เกิดจากบาดแผลเปิดที่หน้าอก คือข้อใด?
 - ก. เสียเลือดมาก
 - ข. หัวใจถูกบีบ
 - ค. ปอดแฟบ
 - ง. ศูนย์หายใจถูกกด
 - จ. ติดเชื้อที่ระบบไหลเวียนโลหิต
13. สมชายศีรษะกระแทกพื้นอย่างแรง มีบาดแผลถลอกเล็กน้อย การปฐมพยาบาลที่สำคัญที่สุดควรเป็นข้อใด?
 - ก. การห้ามเลือด
 - ข. การให้พักผ่อนมากๆ
 - ค. การให้รับประทานยาแก้แสบ
 - ง. การสังเกตระดับความรู้สึก
 - จ. การช่วยปลอบโยนให้คลายความวิตกกังวล
14. หลักสำคัญในการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำความสะอาดแผลคือข้อใด?
 - ก. ล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง
 - ข. กันม่านป้องกันการเปิดเผยผู้ป่วยเสมอ
 - ค. เชื้อในใบยินยอมรับการรักษาก่อนทุกครั้ง
 - ง. อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆจะต้องมีครบเสมอ
 - จ. ถ้าผู้บาดเจ็บหมดสติ ต้องแก้ไขให้ฟื้นก่อนเสมอ
15. ผู้บาดเจ็บต่อไปนี้ รายใดควรได้รับการปฐมพยาบาลอย่างเร่งด่วน?
 - ก. อนาคตก้นไม้ เอวหัก
 - ข. สมบูรณ์ถูกตี ศีรษะแตก มีนงง
 - ค. หัวพิษถูกใบพัดตัดข้อมือขวาขาด
 - ง. ศีรษะถูกวอร์เรนใส่ เป็นลมหมดสติอยู่
 - จ. ปรีชาขับขี่รถจักรยานยนต์เผลอ มีแผลถลอกทั่วตัว

16. หาญศึกถูกยิงที่ห้องกระสุนฝังใน นักศึกษาจะให้การปฐมพยาบาลอย่างไร?
- ให้นอนนิ่งๆ ขณะนำส่งโรงพยาบาล
 - ใช้มือกดบาดแผลให้แน่นเพื่อห้ามเลือด
 - ให้ดื่มน้ำตาลผสมมะนาวเพื่อป้องกันเลือดตกใน
 - ให้นอนตะแคงทับด้านที่ถูกยิง เป็นการห้ามเลือด
 - ตรวจดูลักษณะของบาดแผล ความกว้าง ลึกของแผล
17. จากข้อ 16 ห้ามไม่ให้ผู้บาดเจ็บดื่มสุรา เพราะเหตุใด?
- ทำให้ระดับความรู้สึกสติเลวลง
 - ทำให้มีการตกเลือดมากยิ่งขึ้น
 - ทำให้เมา ให้การพยาบาลลำบาก
 - ทำให้บาดแผลมีการติดเชื้อง่ายขึ้น
 - ทำให้การสังเกตอาการของผู้บาดเจ็บสับสน
18. อาการของผู้บาดเจ็บที่ได้รับการกระทบกระเทือนที่ศีรษะอย่างรุนแรง คือข้อใด?
- หน้าซีด เป็นลม
 - เป็นอัมพาตได้บนเอาจมมา
 - ชาตามปลายมือ และปลายเท้า
 - ทำอะไรไม่ถูก หน้าซีด หายใจหอบ
 - สับสนเรื่องบุคคล เวลา และสถานที่
19. วิชัชเข้าแตกรุ่งริ่ง ในการตกแต่งบาดแผลนักศึกษาใช้น้ำยาต่อไปนี้ ยกเว้น ข้อใด?
- ยาแดง
 - น้ำต้มสุก
 - ด่างทับทิม
 - แอลกอฮอล์
 - ทิงเจอร์ไอโอดีน
20. ด.ช.แดง อายุ 12 ปี เติบโตอยู่คนเดียวพบรถบรรทุก 4 ล้อพลิกคว่ำผู้โดยสารบาดเจ็บสาหัสทุกคน ถ้านักศึกษาเป็นด.ช.แดง ควรให้การช่วยเหลืออย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด?
- ให้การปฐมพยาบาลผู้ที่หมดสติให้ฟื้นก่อน
 - ให้การปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บสาหัสที่สุดก่อน
 - ให้การปฐมพยาบาลผู้ที่บาดเจ็บน้อยที่สุดก่อน
 - รีบวิ่งไปตามผู้ใหญ่ ที่อยู่ใกล้เคียงให้รับมาช่วย
 - นั่งเฝ้าสังเกตอาการบาดเจ็บ จนกว่าจะมีผู้อื่นมาพบ

เฉลยแบบฝึกหัดที่ 3

1. ง.	11. ข.
2. ง.	12. ค.
3. ค.	13. ง.
4. ข.	14. ก.
5. ก.	15. ค.
6. จ.	16. ก.
7. ค.	17. ข.
8. ก.	18. จ.
9. จ.	19. ค.
10. ข.	20. ง.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ภาคผนวก ค

- การวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r)
และค่าความเชื่อมั่น ($KR - 20$) ของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบสอบถามความคิดเห็น
- แบบทดสอบวัดทักษะการปฏิบัติการปฐมพยาบาล

ตารางที่ 31 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหา ระดับพฤติกรรม และจำนวนข้อ ของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา หลักการปฐมพยาบาล

บท ที่	เนื้อหา	น้ำหนัก	จำนวน ข้อ	ระดับพฤติกรรม						รวม
				รู้จำ	เข้าใจ	นำไป ใช้	วิเคราะห์	สัง เคราะห์	ประ เมินค่า	
1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล	.4	2	-	1 (1)	1 (2)	-	-	-	2
2	การตกเลือดและการห้ามเลือด	1	5	1 (3)	-	1 (4)	2 (5,6)	1 (7)	-	4
3	การปฐมพยาบาลผู้ที่หมีบาดแผล	1	5	-	1 (8)	2 (9, 10)	-	1 (11)	1 (12)	4
4	การปฐมพยาบาลผู้ที่ได้รับสารพิษทางผิวหนัง	1	5	1 (13)	1 (14)	1 (15)	1 (16)	-	1 (17)	4
5	การปฐมพยาบาลผู้ที่ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก และถูกกระแสไฟฟ้าดูด	1	5	1 (18)	-	1 (19)	2 (20, 21)	-	1 (22)	4
6	การปฐมพยาบาลผู้ที่ช็อค ชัก เป็นลม และจมน้ำ	1.6	8	1 (23)	1 (24)	2 (25, 26)	3 (27, 28, 29)	1 (30)	-	8
7	การหายใจและการกกระตุ้นหัวใจ	1.6	8	1 (31)	1 (32)	3 (33, 34)	2 (35, 36)	1 (37)	1 (38)	8
8	การพันผ้า และการใช้ผ้าพันแผล	1	5	1 (39)	-	2 (40, 41)	1 (42)	1 (43)	-	4
9	การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ	1	5	1 (44)	1 (45)	2 (46, 47)	-	1 (48)	-	4
10	เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฐมพยาบาล	0.4	2	1 (49)	-	1 (50)	-	-	-	2
รวม		10	50	8	6	15	11	6	4	50

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา หลักการปฐมพยาบาล
สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์(เทคนิคเภสัชกรรม) ชั้นปีที่ 1
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

จกกา X หน้าข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. การปฐมพยาบาลมีประโยชน์อย่างไร?
 - ก. ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ
 - ข. ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการบาดเจ็บ
 - ค. ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความพิการ
 - ง. ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความเจ็บปวดทรมาน
 - จ. ช่วยลดภาวะทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต
2. นายบุญมีพบนายบุญมาซึ่งบาดเจ็บขาขวาหักอยู่ในรถที่พลิกคว่ำอยู่กลางถนน ถ้าท่านเป็นนายบุญมี ท่านจะให้การช่วยเหลืออย่างไรในขณะนั้น ?
 - ก. รีบแจ้งให้ญาตินายบุญมาทราบทันที
 - ข. รีบให้การรักษายาบาลด้วยตนเองทันที
 - ค. ให้การปฐมพยาบาลโดยวิธีห้ามเลือดก่อน
 - ง. รีบเคลื่อนย้ายนายบุญมาออกจากตัวรถก่อน
 - จ. รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและเรียกรถพยาบาลก่อน
3. **Venous Bleeding** (การตกเลือดจากหลอดเลือดดำ) เป็นการตกเลือดที่มีลักษณะตรงตามข้อใด?
 - ก. เลือดสีแดงสดไหลพุ่งเป็นจังหวะ
 - ข. เลือดสีแดงสดไหลช้าๆติดต่อกัน
 - ค. เลือดสีคล้ำๆ ไหลช้าๆ เป็นจังหวะ
 - ง. เลือดสีคล้ำๆ ไหลช้าๆ ติดต่อกัน
 - จ. เลือดสีคล้ำๆ ไหลพุ่ง เป็นจังหวะ
4. นางอรรีมีอาการช็อคเพราะตกเลือด ควรให้การปฐมพยาบาลนางอรรีอย่างไร?
 - ก. จัดให้นอนหัวสูง งดน้ำงดอาหาร
 - ข. ให้นอนราบหัวต่ำสังเกตชีพจรและการเต้นของหัวใจ
 - ค. ให้เลือดเพื่อเป็นการทดแทนเลือดที่เสียไปของร่างกาย
 - ง. ให้สารละลายทางหลอดเลือดดำเพื่อเป็นการทดแทนสารน้ำ
 - จ. ให้นอนตะแคงหัวต่ำ งอลำตัวเพื่อบรรเทาอาการปวดท้องและห้ามเลือด

5. นายนำชัยได้รับบาดเจ็บมีบาดแผลใหญ่ที่ต้นแขนซ้าย ท่านจะห้ามเลือดโดยวิธีใด?
- ใช้ผ้าสะอาดกดบาดแผลให้แน่น
 - ใช้สายยางรัดห้ามเลือดกลายเป็นระยะๆ
 - ยกแขนข้างซ้ายสูงกว่าระดับของหัวใจ
 - ใช้แรงกดบนเส้นเลือดแดงใหญ่ที่ต้นแขน
 - ใช้แรงกดบาดแผลพร้อมยกแขนซ้ายสูง
6. ผู้บาดเจ็บต่อไปนี้ รายใดควรได้รับการช่วยเหลือเร่งด่วนก่อนรายอื่นๆ?
- นายพิเศษถูกใบพัดตัดต้นขาขวาขาด มีเลือดไหลออกมาก
 - คุณหญิงหึ่งตกต้นไม้ แขนซ้ายหักกระดูกโพล่มีเลือดไหล
 - นายวีระชัยถูกศัตรูลอบฟันที่ศีรษะแผลยาว 5 นิ้วมีเลือดไหล
 - นายชนะพงศ์ถูกยิงที่ท้องทะลุด้านหลัง มีเลือดไหลซึมเล็กน้อย
 - นายคงศักดิ์ถูกรถจักรยานยนต์เฉี่ยว มีแผลถลอกเลือดซึมตามตัว
7. "เมื่อท่านพบผู้บาดเจ็บที่ถูกแทงบริเวณช่องท้อง ท่านจะต้องสังเกตอาการและอาการแสดงของการตกเลือด ก่อนนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลโดยเร็วพร้อมกับให้ดื่มน้ำ งดอาหาร จัดให้นอนนิ่งๆ และให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย" คำกล่าวข้างต้นเป็นการกล่าวถึงเรื่องใด?
- การบรรเทาอาการเจ็บปวด
 - การประเมินอาการบาดเจ็บ
 - การปฐมพยาบาลผู้ป่วยตกเลือด
 - การส่งผู้ป่วยรักษาต่อที่โรงพยาบาล
 - การประเมินสถานการณ์การตกเลือด
8. นายอนุชา ถูกกระแทกที่ขาซ้ายโครงขาอย่างแรงคาดว่าจะมีการตกเลือดภายใน ท่านสามารถประเมินภาวะการตกเลือดจากอะไร?
- สังเกตจำนวนเลือดที่ออกมาจากภายใน
 - สังเกตจากลักษณะการฟองตัวของช่องท้อง
 - สังเกตจากลักษณะและตำแหน่งที่เกิดบาดแผล
 - สังเกตจากระดับของการรู้สติ และการหายใจ
 - สังเกตจากการตรวจนับชีพจร และการหายใจ
9. นางสาวพิมลพรรณ ตกจักรยานยนต์ศีรษะกระแทกพื้นอย่างแรงไม่สลบมีบาดแผลถลอกเล็กน้อย ท่านจะให้การปฐมพยาบาลอย่างไร?
- นำส่งโรงพยาบาลทันที
 - ทำแผลแล้วให้กลับบ้าน
 - ทำแผลแล้วสังเกตระดับความรู้สติ
 - ทำแผลแล้วปลอบโยนให้คลายความวิตกกังวล
 - ทำแผลแล้วให้รับประทานยาแก้ปวดแล้วให้กลับบ้าน

10. คำกล่าวต่อไปนี้ ข้อใดถูกต้องที่สุด?
- แผลถลอก - ล้างด้วย NSS. ทายาแล้วปิดแผล
 - แผลฉีกขาด - ล้างแผลให้สะอาด ทายา ไม่จำเป็นต้องปิดแผล
 - แผลฉีกขาด - ล้างแผล เย็บแผลไว้ อย่าให้แผลโดนน้ำ
 - แผลซ้ำ - 24 ชั่วโมงแรกประคบด้วยความเย็น หลังจากนั้นประคบร้อน
 - แผลถูกแทง - รีบดึงสิ่งที่ปักคานนั้นออก ทำการห้ามเลือดและล้างแผล
11. นางนงนุช ถูกยิงที่หน้าท้อง กระสุนฝังใน ท่านจะให้การปฐมพยาบาลอย่างไร?
- จัดให้นอนนิ่งๆ ขณะนำส่งโรงพยาบาล
 - ใช้มือกดบาดแผลให้แน่นเพื่อเป็นการห้ามเลือด
 - ให้ดื่มสุราบรรเทาอาการปวดและลดความวิตกกังวล
 - จัดให้นอนตะแคงทับด้านที่ถูกยิงเพื่อเป็นการห้ามเลือด
 - ตรวจจุดชีพจรทางของวิถีกระสุน ความกว้าง ลึกของบาดแผล
12. นางสาววิมลลาได้รับบาดเจ็บตามร่างกายหลายแห่งเป็นบาดแผลที่เกิดจากรัดถูไม่มีคม แต่มีแรงพอที่จะทำให้ผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนังฉีกขาด ข้อความตัวเข้ม زیرหมายถึงบาดแผลชนิดใด?
ก. แผลเปิด	ข. แผลฉีกขาด
ค. แผลถูกตัด	ง. แผลถูกแทง
จ. แผลถลอก	
13. สารพิษชนิดใดเมื่อร่างกายได้รับเข้าไปจำนวนมากแล้วจะหลับปลุกไม่ตื่น?
ก. มอร์ฟีน	ข. อีโพรปีน
ค. ลำไย	ง. สารหนู
จ. น้ำยาฟอกขาว	
14. นางหนูพร ถูกงูสามเหลี่ยมกัดที่ขาซ้ายแล้ว 15 นาที นางหนูพรจะมีอาการเป็นอย่างไร?
- ริมตาลำบาก ไอเป็นเลือด
 - ขากระไรแข็ง ปัสสาวะเป็นสีน้ำตาล
 - มีอาการง่วงซึม ขาบริเวณที่ถูกกัด พูดไม่ชัด
 - มีอาการเลือดออกตามผิวหนังเป็นจ้ำๆ และตามไรฟัน
 - ปวดขาบริเวณที่ถูกกัด และปวดกล้ามเนื้อ เคลื่อนไหวแขนขาไม่ได้

15. จากข้อ 14. ท่านจะให้การปฐมพยาบาลอย่างไร?
- ก. รีบนำส่งโรงพยาบาลทันที
 - ข. แก้ไขภาวะช็อคให้เป็นปกติทันที
 - ค. ปลอบโยนให้กำลังใจ ให้นอนหัวสูงป้องกันพิษเข้าสู่หัวใจ
 - ง. ใช้มีดกรีดตามรอยเขียวช้ำยาว $1/2$ นิ้ว ลึก $1/8$ นิ้วแล้วใช้ปากดูดพิษออก
 - จ. ใช้แถบผ้ารัดเหนือบริเวณที่ถูกกัดให้แน่นพอควร เพื่อลดการแพร่กระจายของพิษ
16. นางวรรณฉวี ได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนังจำนวนมากจน ทำให้เกิดอาการแพ้ ใบหน้าและผิวหนังแดง ตื่นเต้น ชีพจรเร็ว นักศึกษาคิดว่า นางวรรณฉวีได้รับสารพิษชนิดใด?
- ก. ชนิดกัดเนื้อ
 - ข. ชนิดระคายเคือง
 - ค. ชนิดกดระบบประสาท
 - ง. ชนิดกระตุ้นระบบประสาท
 - จ. ชนิดกระตุ้นระบบสมองส่วนกลาง
17. ในการปฐมพยาบาลผู้ที่ได้รับสารพิษทางผิวหนัง ข้อใดถูกต้องและมีเหตุผลที่เหมาะสมที่สุด?
- ก. เช็ดตัวให้แห้ง เพื่อให้สารพิษออกจากร่างกายเราจึงห่มผ้าให้อบอุ่น
 - ข. รับมาส่งโรงพยาบาล เพื่อการรักษาที่ถูกต้อง
 - ค. ใช้ผ้าบาง ๆ คลุมบริเวณที่โดนสารพิษ เพื่อป้องกันการติดต่อ
 - ง. รีบถอดเสื้อผ้าออกให้หมด เพื่อลดการระคายเคืองทางผิวหนัง
 - จ. รีบล้างทำความสะอาดด้วยน้ำมาก ๆ เพื่อขจัดและลดความเข้มข้นของสารพิษ
18. บาดแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวกหมายถึงสิ่งบาดแผลที่เกิดจากข้อใด?
- ก. ความร้อนสารเคมี
 - ข. ไอน้ำเดือด สารเคมี
 - ค. ของร้อนลวกและกัมมันตภาพรังสี
 - ง. ไอน้ำเดือด ของร้อนจากสารเคมี
 - จ. ความร้อน สารเคมี และกัมมันตภาพรังสี
19. นายศักดิ์สิทธิ์ถูกไฟไหม้บริเวณ ขาซ้ายด้านหน้า ทำให้เกิดอาการปวดแสบปวดร้อน ผิวหนังสีชมพูมีตุ่มพองการประเมินอันตรายเป็นระดับใด และประมาณกี่เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ของร่างกาย?
- ก. degree ที่ 1 18%
 - ข. degree ที่ 2 18%
 - ค. degree ที่ 1 9%
 - ง. degree ที่ 2 9%
 - จ. degree ที่ 3 9%
20. จากข้อ 19. ท่านจะให้การปฐมพยาบาลนายศักดิ์สิทธิ์ อย่างไร?
- ก. ใช้น้ำปลาราดทันที เพื่อบรรเทาอาการปวด
 - ข. ใช้น้ำเย็นราดบรรเทาอาการปวดแสบปวดร้อน
 - ค. ใช้เข็มเจาะตุ่มพอง บีบน้ำเหลืองออก แล้วทายาสมานแผล
 - ง. ใช้ผ้าที่สะอาดคลุมแผลไว้ แล้วรีบนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล
 - จ. ให้สารละลายทางหลอดเลือดดำ เพื่อชดเชยสารน้ำให้แก่ร่างกาย

21. นายปิ่นปักถูกกระแสไฟฟ้าดูดสลับทันที ท่านจะให้การช่วยเหลืออย่างไร เป็นอันดับแรก ?
- ปิดสวิตช์ไฟฟ้าทันที
 - ใช้มือจับสายไฟออกจากตัวผู้ป่วย
 - รีบแก้ไขผู้ป่วยให้ฟื้นคืนสติโดยเร็ว
 - สังเกตการหายใจและการเต้นของหัวใจ
 - ตรวจสอบว่ามีบาดแผลหรือกระดูกหักหรือไม่
22. ดญ. นงเยาว์ถูกไฟไหม้บริเวณแผ่นหลัง ประเมินความรุนแรงว่าอยู่ในระดับปานกลาง จึงรีบนำส่งโรงพยาบาล ข้อความที่ขีดเส้นใต้ในนี้มีความหมายว่าอย่างไร?
- degree ที่ 2 มีพื้นที่ 15-25 %
 - degree ที่ 1 มีพื้นที่มากกว่า 25 %
 - degree ที่ 2 มีพื้นที่น้อยกว่า 10 %
 - degree ที่ 3 มีพื้นที่น้อยกว่า 10 %
 - degree ที่ 2 มีพื้นที่มากกว่า 25 %
23. นส. สมหญิง เป็นลมเนื่องจากอุปทาน ท่านจะพบว่า นส.สมหญิงมีอาการเป็นอย่างไร?
- หุ้อ หงือออก ชีพจรเร็ว
 - หายใจเร็ว มือเท้าจับเกร็ง
 - หาว ตาลาย ปวดศีรษะ
 - หายใจช้า แต่ชีพจรเบาเร็ว
 - ปวดศีรษะ คลื่นไส้อาเจียน ชีพจรแรงเร็ว
24. ดญ. เพ็ญจันทร์ อายุ 2 ปีไม่มีความผิดปกติทางสมอง แต่มักจะพบชักเมื่อเวลาไม่สบาย สาเหตุของการชักมาจากข้อใด?
- บาดเจ็บ
 - สมองอักเสบ
 - ไข้สูงแล้วชัก
 - ความผิดปกติของเมตาบอลิซึม
 - เป็นโรคลมชักแต่กำเนิด
25. จากข้อ 24. เมื่อ ดญ. เพ็ญจันทร์ชักท่านจะให้การปฐมพยาบาลอย่างไร?
- ป้องกันไม่ให้กัดลิ้นตัวเอง แต่ไม่ยึดแขนขาแน่น
 - ป้องกันไม่ให้ศีรษะกระแทกของแข็ง และของมีคม
 - ป้องกันการตกจากที่สูง โดยการยึดแขนขาให้แน่น
 - ถูกทั้งข้อ ก. และข้อ ข.
 - ถูกทั้งข้อ ข. และข้อ ค.
26. ดญ. พรทิพย์ จมน้ำในบ่อน้ำข้างบ้าน 2 นาทีจึงได้รับการช่วยเหลือขึ้นมาได้ ท่านจะให้การปฐมพยาบาลอย่างไร?
- ตรวจสอบการหายใจ และการเต้นของหัวใจ
 - เอาน้ำออกจากปอด และกระเพาะอาหารให้หมด
 - เช็ดตัวให้แห้ง จัดให้นอนพักผ่อน ห่มผ้าให้อบอุ่น
 - รีบทำการผายปอด และนวดหัวใจให้ผู้ป่วยในทันที
 - ให้นอนราบหัวต่ำกว่าปลายเท้า 30 องศา ตะแคงหน้าไปด้านใดด้านหนึ่ง

27. นางมนิลา เป็นโรคเบาหวานแล้วซื้อค การปฐมพยาบาลควรทำอย่างไรเป็นอันดับแรก?

- ก. รีบนำส่งโรงพยาบาลทันที
- ข. สังเกตการหายใจ และการเต้นของหัวใจ
- ค. ให้สารละลายทางหลอดเลือดดำทันที
- ง. กรอกน้ำตาลทางปาก เพื่อชดเชยน้ำตาลในเลือด
- จ. ให้นอนราบหัวต่ำ ห่มผ้าให้ร่างกายผู้ป่วยได้อบอุ่น

28. จากข้อ 28. อาการของนางมนิลาจะเป็นอย่างไร?

- ก. หหมดสติ หายใจสม่ำเสมอ
- ข. หหมดสติ หน้าซีดเขียว ชีพจรเบาเร็ว
- ค. มึนงง หายใจหอบ ซาตามปลายมือปลายเท้า
- ง. หหมดสติ หน้าซีดจัด เหงื่อออก ชีพจรแรงเร็ว
- จ. หหมดสติ ความดันเลือดต่ำ เหงื่อออก ชีพจรแรง

29. วิธีการป้องกันการชักในเด็กที่มีไข้สูง ที่สำคัญที่สุดคือข้อใด?

- ก. หลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นการชัก
- ข. ฉีดวัคซีนป้องกันโรคสมองอักเสบ
- ค. ให้รับประทานยากันชักอย่างสม่ำเสมอ
- ง. แนะนำผู้ปกครองช่วยป้องกันไม่ให้มีไข้สูง
- จ. ให้อยู่ในความดูแลของแพทย์อย่างใกล้ชิดตลอดเวลา

30. นางสมศรี ตกเลือดแล้วมีอาการ หน้าซีด เขียวตามปลายมือปลายเท้า ชีพจรเบาเร็ว มือเท้าเย็นเป็นอาการสำคัญของข้อใด?

- ก. ชัก
- ข. ช็อค
- ค. เป็นลม
- ง. หน้ามืด
- จ. หหมดสติ

31. อาการ และการแสดงของ การหยุดหายใจ คือข้อใด?

- ก. หน้าแดง หหมดสติ ทรวงอกไม่เคลื่อนไหว
- ข. หน้าซีด หหมดสติ ทรวงอกไม่เคลื่อนไหว คลำชีพจรไม่ได้
- ค. เล็บมือเล็บเท้าเขียวคล้ำ หหมดสติ ทรวงอกไม่เคลื่อนไหว
- ง. หน้าซีด หหมดสติ ทรวงอกไม่เคลื่อนไหว คลำชีพจรไม่ได้
- จ. เล็บมือเล็บเท้าเขียวคล้ำ หหมดสติ ทรวงอกไม่เคลื่อนไหว คลำชีพจรไม่ได้

32. ข้อต่อไปนี้อ่านแล้วข้อใดผิด?

- ก. การฉายปอด ต้องจัดทำให้ผู้ป่วยนอนหงายราบบนพื้นแข็งเท่านั้น
- ข. การกระตุ้นหัวใจมี 2 วิธีคือ การกระตุ้นหัวใจภายนอก และภายใน
- ค. การกระตุ้นหัวใจภายใน นิยมทำเฉพาะภายในโรงพยาบาลเท่านั้น
- ง. ตำแหน่งที่ใช้ในการกระตุ้นหัวใจคือ จุดเหนือปลายกระดูกสันอก 2 นิ้วมือ
- จ. ผู้ใหญ่ จะทำการกระตุ้นหัวใจ 60 - 80 ครั้งต่อนาที ในเด็ก 80 - 100 ครั้งต่อนาที

33. นางพิมพ์พิสุทธิ์ ช็อคและหยุดหายใจเนื่องจากความเจ็บปวด จะให้การปฐมพยาบาลอย่างไร?

- ก. แก้ไขสาเหตุการช็อคโดยด่วน
- ข. ให้การพยาบาลตกแต่งบาดแผล
- ค. จัดให้นอนหงายราบ แล้วกระตุ้นหัวใจ
- ง. ช่วยกระตุ้นหัวใจ และฉายปอดพร้อมๆกัน
- จ. ทำทางเดินหายใจให้โล่ง และทำการฉายปอด

34. นายสมพงษ์ได้รับบาดเจ็บและหยุดหายใจ ถ้าท่านจะฉายปอดโดยใช้วิธีไฮลเกอร์นิลสัน ควรจัดผู้ป่วยให้อยู่ในท่าใด?

- ก. นอนหงาย แขนงศีรษะ ยกต้นคอขึ้น
- ข. นอนหงาย เอียงศีรษะไปด้านใดด้านหนึ่ง
- ค. นอนคว่ำ ตะแคงหน้า มือทั้งสองข้างรองใต้ศีรษะ
- ง. นอนคว่ำ ลำตัวตรง ตะแคงหน้าไปด้านใดด้านหนึ่ง
- จ. นอนตะแคง ลำตัวตรง เอียงหน้าไปด้านใดด้านหนึ่ง

35. การฉายปอดไม่ได้ผล เนื่องมาจาก ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือข้อใด?

- ก. ผู้ป่วยหมดสตินานเกินไป
- ข. ผู้ป่วยไม่ให้ความร่วมมือ
- ค. มีลมในปอดของผู้ป่วยมากเกินไป
- ง. ผู้ช่วยเหลือใช้เวลาในการชวายนานเกินไป
- จ. ทางเดินหายใจของผู้ป่วยไม่โล่ง

36. ในการช่วยให้ฟื้นคืนชีพ ขั้นตอนแรกสุด คือข้อใด?

- ก. ประเมินระดับความรู้สึกของผู้ป่วย
- ข. ประเมินการหายใจ และการเต้นของชีพจร
- ค. ประเมินบาดแผล และภาวะของการตกเลือด
- ง. การจัดท่าให้เหมาะสม เพื่อทำทางเดินหายใจให้โล่ง
- จ. ทำการฉายปอดและกระตุ้นหัวใจ ในรายที่ไม่หายใจ

37. “การฉายปอดที่จัดทำให้ผู้ป่วยนอนหงาย ใช้หมอนรองที่ใต้ไหล่เพื่อให้ศีรษะสูงขึ้น ผู้ช่วยเหลือนั่งคุกเข่าเหนือศีรษะ หันหน้าไปทางปลายเท้าของผู้ป่วย จับมือของผู้ป่วยวางไว้ที่ชายโครงให้ข้อศอกทั้งสองข้างงอ” ข้อความข้างต้นเป็นการฉายปอดโดยวิธีใด?
- ก. วิธีเป่าปาก
 - ข. วิธีโฮลเกอร์นิลสัน
 - ค. วิธีของเซฟเฟอร์
 - ง. วิธีของซิลเวสเตอร์
 - จ. วิธีของฮอสชีสเตอร์
38. ข้อใดที่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก?
- ก. การฉายปอด : การกระตุ้นให้ปอดขยายตัวได้ดี
 - ข. การฉายปอดได้ผลดี : ผู้ป่วยต้องฟื้นคืนสติก่อน
 - ค. การฉายปอดที่เหมาะสมกับผู้ที่มีน้ำ : วิธีของซิลเวสเตอร์
 - ง. อันตรายที่พบบ่อยในการกระตุ้นหัวใจ : กระตุกซีโครงหัก
 - จ. การฉายปอดโดยวิธีโฮลเกอร์นิลสัน : ผู้ช่วยเหลือนั่งอยู่ข้างลำตัวของผู้ป่วย
39. ข้อต่อไปนี้เป็นข้อใด มิใช่ หลักของการพันผ้า?
- ก. ผู้พันผ้าควรหันหน้าเข้าหาผู้บาดเจ็บเสมอ
 - ข. การพันผ้าควรพันให้แน่น มิฉะนั้นจะหลุดได้ง่าย
 - ค. หลีกเลี่ยงการพันผ้าคลุมอวัยวะส่วนปลาย เช่น นิ้วมือหรือนิ้วเท้า
 - ง. เริ่มพันจากส่วนปลายขึ้นมา หรือพันจากส่วนเล็กไปหาส่วนใหญ่
 - จ. ใช้ผ้าสอดกั้นระหว่างผิวที่เสียดสีกันหรือบริเวณกระดูกเพื่อป้องกันการเสียดสีของผิว
40. นางนงนารถได้รับอุบัติเหตุขาซ้ายถูกตัดขาด ถ้าท่านจะพันผ้าพันแผลให้ จะเลือกพันผ้าวิธีใด?
- ก. การพันรอบ (Circular Turns)
 - ข. การพันเป็นเกลียว (Spiral Turns)
 - ค. การพันรูปเลข 8 (Figerre - Eight Turns)
 - ง. การพันกลับไปกลับมา (Recurrent Turns)
 - จ. การพันพับกลับเป็นเกลียว (Spiral - Reverse Turns)
41. นส. อรทัย ข้อเท้าข้างขวาเพลงทำให้ปวดและบวมมากเดินไม่ได้ ท่านจะให้การปฐมพยาบาลอย่างไร?
- ก. ใช้ยาหม่องทาถูจนปวด แล้วพุงให้ลุกเดิน
 - ข. นวดข้อเท้าให้คลายปวด และพยายามดึงให้เข้าที่
 - ค. ใช้ผ้าโพกผม หรือผ้าพันคอพันรอบข้อเท้าให้แน่น ให้อยู่นิ่งๆ
 - ง. ประคบข้อเท้าด้วยความร้อน เพื่อกระตุ้นการไหลเวียนเลือด
 - จ. จัดให้นอนนิ่ง แล้วนำส่งโรงพยาบาลโดยเร็ว เพื่อการรักษาที่ถูกต้อง

42. ดช. บุญคำ ข้อไหล่ข้างซ้ายหลุด ท่านจะให้การปฐมพยาบาลอย่างไรเป็น อันดับแรก ?
- ก. รีบนำส่งโรงพยาบาล
 - ข. ปลอบโยนให้คลายความวิตกกังวล
 - ค. ถ้าปวดมากให้ยาบรรเทาอาการปวด
 - ง. ใช้ผ้าสามเหลี่ยมผูกคล้องคอพยุงแขนไว้
 - จ. ใช้ผ้าขาวม้ารัดรอบหัวไหล่ให้แน่นลดอาการบวม
43. "วิธีการพันผ้าที่ใช้กับอวัยวะที่มีลักษณะเรียวยาวเช่น นิ้วมือ แขนขา โดยเริ่มพันจากส่วนปลายอวัยวะ เริ่มต้นด้วยการพันรอบ 2 ทบ พันเฉียงทำมุม 30 องศา เหลื่อมกัน 2/3 ของความกว้างของผ้า ทำเช่นนี้ทุกรอบ สิ้นสุดการพันด้วยการรอบ 2 ทบ แล้วใช้เข็มกรัดติดบริเวณที่ไม่ใช้บาดแผล" ข้อความข้างต้นเป็นการพันผ้าวิธีใด?
- ก. การพันรอบ (Circular Turns)
 - ข. การพันเป็นเกลียว (Spiral Turns)
 - ค. การพันรูปเลข 8 (Figerre - Eight Turns)
 - ง. การพันกลับไปกลับมา (Recurrent Turns)
 - จ. การพันพับกลับเป็นเกลียว (Spiral - Reverse Turns)
44. หลักสำคัญในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยคือข้อใด?
- ก. การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยด้วยวิธีแบกหามเป็นวิธีที่ดีที่สุด
 - ข. การเคลื่อนย้ายควรทำอย่างเร่งรีบ เพื่อนำผู้ป่วยส่งแพทย์โดยเร็ว
 - ค. ในขณะที่เคลื่อนย้ายผู้ป่วย จะต้องกระตุ้นผู้ป่วยให้รู้สึกตัวตลอดเวลา
 - ง. ระหว่างการเคลื่อนย้ายไม่ควรคลุมผ้าให้ผู้ป่วย เพราะจะปิดบังอาการตกเลือด
 - จ. ตรวจร่างกายผู้ป่วยให้รู้แน่ชัดว่าเกิดการบาดเจ็บอย่างไรแล้วทำการปฐมพยาบาลก่อน
45. ผู้บาดเจ็บรูปร่างเล็ก ได้รับบาดเจ็บที่ฝ่าเท้า ท่านมีวิธีการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บโดยลำพังอย่างไร?
- ก. ด้วยการอุ้ม
 - ข. ด้วยการจูง
 - ค. ด้วยการให้ขี่หลัง
 - ง. ด้วยการแบกไว้บนบ่า
 - จ. ด้วยการช่วยพยุงให้เดิน
46. ท่านเดินทางไปกับเพื่อน 1 คน เมื่อพบผู้บาดเจ็บที่ศีรษะ ดวงตาปิดสนิททั้งสองข้าง 1 ราย มีความจำเป็นที่จะต้องเคลื่อนย้ายในทางแคบๆ ท่านจะเลือกใช้วิธีใด?
- ก. การอุ้มเคียง
 - ข. การพยุงแขนทั้งสองข้าง
 - ค. การอุ้มคู่ประสานมือ
 - ง. การอุ้มคู่ประสานสองมือ
 - จ. การอุ้มแบบวิธีหัวเรือท้ายเรือ

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. จ.	26. ก.
2. ง.	27. ข.
3. ง.	28. ข.
4. ข.	29. ค.
5. ข.	30. ข.
6. ก.	31. ค.
7. ค.	32. ก.
8. จ.	33. จ.
9. ค.	34. ค.
10. ง.	35. ก.
11. ก.	36. จ.
12. ข.	37. ง.
13. ก.	38. ง.
14. ค.	39. ข.
15. จ.	40. ง.
16. ง.	41. ค.
17. จ.	42. ง.
18. จ.	43. ง.
19. ง.	44. จ.
20. ข.	45. ก.
21. ก.	46. จ.
22. ก.	47. ข.
23. ข.	48. ง.
24. ค.	49. ค.
25. ง.	50. จ.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ตารางที่ 32 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาหลักการปฐมพยาบาล

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability KR-20) = .85			ประเมิน	
ข้อที่	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก
1	.77	.28	ง่ายดี	พอใช้
2	.50	.45	ดีมาก	ดีมาก
3	.60	.48	ง่ายดี	ดีมาก
4	.52	.30	ดีมาก	ดี
5	.33	.49	ยากดี	ดีมาก
6	.50	.22	ดีมาก	พอใช้
7	.37	.57	ยากดี	ดีมาก
8	.72	.25	ง่ายดี	พอใช้
9	.27	.28	ยากดี	พอใช้
10	.53	.59	ดีมาก	ดีมาก
11	.27	.34	ยากดี	ดีมาก
12	.28	.38	ยากดี	ดี
13	.30	.28	ยากดี	พอใช้
14	.37	.67	ยากดี	ดีมาก
15	.45	.29	ดีมาก	พอใช้
16	.27	.47	ยากดี	ดีมาก
17	.41	.28	ดีมาก	พอใช้
18	.23	.56	ยากดี	ดีมาก
19	.33	.45	ยากดี	ดีมาก
20	.37	.34	ยากดี	ดี
21	.22	.45	ยากดี	ดีมาก
22	.23	.43	ยากดี	ดีมาก
23	.35	.24	ยากดี	พอใช้
24	.44	.33	ดีมาก	ดี
25	.48	.30	ดีมาก	ดี

ตารางที่ 32 แสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาหลักการปฐมพยาบาล (ต่อ)

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability KR-20) = .85			ประเมิน	
ข้อที่	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก
26	.59	.52	ดีมาก	ดีมาก
27	.28	.32	ยากดี	ดี
28	.28	.58	ยากดี	ดีมาก
29	.41	.31	ดีมาก	ดี
30	.34	.51	ยากดี	ดีมาก
31	.46	.39	ดีมาก	ดี
32	.27	.43	ยากดี	ดีมาก
33	.54	.32	ดีมาก	ดี
34	.30	.44	ยากดี	ดีมาก
35	.43	.46	ดีมาก	ดีมาก
36	.30	.21	ยากดี	พอใช้
37	.52	.30	ดีมาก	ดี
38	.42	.24	ดีมาก	พอใช้
39	.35	.22	ยากดี	พอใช้
40	.69	.22	ง่ายดี	พอใช้
41	.37	.55	ยากดี	ดีมาก
42	.48	.36	ดีมาก	ดี
43	.35	.43	ยากดี	ดีมาก
44	.22	.34	ยากดี	ดี
45	.27	.57	ยากดี	ดีมาก
46	.37	.54	ยากดี	ดีมาก
47	.47	.50	ดีมาก	ดีมาก
48	.77	.56	ดีมาก	ดี
49	.40	.56	ดีมาก	ดีมาก
50	.57	.59	ดีมาก	ดีมาก

ตารางที่ 33 โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อการจัดการ
เรียนการสอน วิชาหลักการปฐมพยาบาลสำหรับ นักศึกษาระดับสูง
ประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคสัตตกรรม) ชั้นปีที่ 1

หัวข้อเนื้อหา	หน่วย น้ำหนักของ เนื้อหา	จำนวน ข้อคำถาม	ลักษณะข้อคำถาม		ลำดับ ข้อคำถาม
			เชิงนิมิต	เชิงฉีกร	
1. การกำหนดวัตถุประสงค์	.33	1	1	-	1
2. การเตรียมการสอน	.33	1	1	-	2
3. วิธีการและเทคนิคการสอน	2.33	1	5	2	3,4,5,6,11,14,23
การพัฒนาทักษะทางสังคม					
- ทักษะการทำงานร่วมกัน	1.66	5	2	3	12,15,18,19,21
- ทักษะการมีความรับผิดชอบ	.1	3	3	-	7,9,10
- ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม	.66	2	2	-	3,16
การตระหนักในคุณค่าของตนเอง	1.33	4	3	-	13,17,20,22
4. การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน	.66	2	-	2	24,25
5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	1.66	5	5	-	26,27,28,29,30
รวม	10	30	22	3	30

แบบสำรวจความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาหลักการปฐมพยาบาล
สำหรับ นักศึกษาลัทธิสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์(เทคนิคเภสัชกรรม) ชั้นปีที่ 1
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างถี่ถ้วน แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องแต่ละข้อความตาม
ระดับความคิดเห็นของท่าน กลุ่มที่..... ครั้งที่..... วันที่.....

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง(5)	เห็น ด้วย (4)	ไม่ แน่ ใจ (3)	ไม่ เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง(1)
1	ข้าพเจ้าทราบวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนอย่างชัดเจน					
2	มีเอกสาร และ/หรืออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชามา ประกอบการสอน					
3	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน					
4	ในกิจกรรมการเรียนการสอนมีปัญหาหรือตัวอย่างสถานการณ์ ที่กระตุ้นให้ข้าพเจ้าได้ฝึกคิด วิเคราะห์และวิจารณ์					
5	การจัดการเรียนการสอนวิธีนี้น่าสนใจ					
6	อาจารย์ให้กำลังใจหรือชมเชยเมื่อเมื่อนักศึกษาตอบคำถาม ถูกต้องหรือแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์					
7	อาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเฉยชาตลอดเนื้อหาที่ สอน					
8	อาจารย์แสดงความไม่พอใจเมื่อนักศึกษาตอบคำถามผิดหรือ แสดงความคิดเห็นแตกต่างไปจากกลุ่ม					
9	ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นที่จะติดตามการเรียนวิชานี้					
10	ข้าพเจ้ารู้สึกไว้วางใจใกล้ชิดสนิทสนมกับเพื่อนมากขึ้น					
11	ข้าพเจ้าไม่ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างความ สัมพันธที่ดีกับผู้อื่น					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง (5)	เห็น ด้วย (4)	ไม่ แน่ ใจ (3)	ไม่ เห็น ด้วย (2)	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง(1)
12	ข้าพเจ้าไม่ชอบการเรียนการสอนวิธีนี้เพราะข้าพเจ้าถูกรบกวนจากเพื่อนๆเสมอ					
13	การเรียนการสอนวิธีนี้ทำให้ข้าพเจ้ามีโอกาสแสดงความสามารถอย่างเต็มที่					
14	กิจกรรมการเรียนการสอนไม่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์					
15	ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม					
16	วิธีการสอนนี้ช่วยฝึกให้ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แม้ว่าความคิดเห็นนั้นจะแตกต่างจากข้าพเจ้า					
17	ในการเรียนข้าพเจ้ามีความมั่นใจว่าสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้					
18	ในกิจกรรมกลุ่มข้าพเจ้าไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น					
19	ข้าพเจ้าไม่สบายใจเมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่น เพราะกลัวว่าตนเองจะมีข้อบกพร่อง					
20	ข้าพเจ้าไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา ถ้าความคิดเห็นนั้นแตกต่างไปจากผู้อื่น แม้ว่าข้าพเจ้ามีเหตุผลก็ตาม					
21	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ					
22	ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ช่วยเหลือ อธิบายให้เพื่อนๆที่ไม่เข้าใจในบทเรียนให้เข้าใจในเนื้อหานั้นๆ					
23	เมื่อจบการเรียนแต่ละครั้งอาจารย์และนักศึกษามีการสรุปร่วมกัน เพื่อให้เกิดแนวคิดในเรื่องที่เรียน					

แสดงแบบตรวจสอบทักษะการปฏิบัติการปฐมพยาบาล

เรื่อง การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....

หลักสูตร ประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ชั้นปีที่ 1

ลำดับที่	รายการพฤติกรรม	ปฏิบัติ (1)	ไม่ปฏิบัติ (๐)	หมายเหตุ
	ขั้นเตรียมการ			
1.	ประเมินสภาพผู้บาดเจ็บ			
2.	ให้การปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ			
3.	เลือกเทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการเคลื่อนย้าย			
4.	เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการเคลื่อนย้าย			
	ขั้นปฏิบัติการ			
5.	จัดท่าผู้บาดเจ็บให้เหมาะสมในการเคลื่อนย้าย			
6.	เคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บด้วยความพร้อมเพียงกัน			
7.	มีการรบกวนผู้บาดเจ็บน้อยที่สุด			
8.	เคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บอย่างนุ่มนวล			
9.	ขณะเคลื่อนย้ายอวัยวะที่บาดเจ็บไม่มีการดัดรั้ง			
10.	สังเกตอาการของผู้บาดเจ็บตลอดเวลา			
11.	การลำเลียงผู้บาดเจ็บถูกเทคนิคและถูกวิธี			
12.	วางผู้บาดเจ็บลงด้วยความนุ่มนวล			
	คะแนนรวม			

ภาคผนวก ง

- คะแนนทดสอบย่อย
- ตัวอย่างประกาศนียบัตรยกย่องกลุ่ม
- คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 34 คะแนนทดสอบย่อยและคะแนนความก้าวหน้าของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง(จัดกลุ่มครั้งที่ 1)

กลุ่มที่ / เลขที่	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ก้าว หน้า	ครั้งที่ 3	ก้าว หน้า	ครั้งที่ 4	ก้าว หน้า	รวม	เฉลี่ย	รางวัล ยกย่อง
กลุ่ม 1 เลขที่ 3	14	14	10	18	20	15	0	30	38	ดี
9	9	18	20	17	5	16	5	30		
14	14	17	20	18	15	19	15	50		
19(ญ.)	11	17	20	17	10	15	5	35		
32(ญ.)	12	17	20	17	10	19	15	45		
กลุ่ม 2 เลขที่ 27(ญ.)	16	14	5	16	15	17	15	35	42	ดีมาก
41	15	17	15	14	0	17	20	35		
43	11	15	20	18	20	16	5	45		
49(ญ.)	13	15	15	16	15	17	15	45		
51	12	16	20	16	10	19	20	50		
กลุ่ม 3 เลขที่ 6	12	17	20	17	10	16	5	35	40.8	ดีมาก
8	12	13	15	18	20	18	10	45		
33	11	17	20	19	15	15	0	35		
34(ญ.)	14	14	10	15	15	20	20	45		
38(ญ.)	13	13	10	17	20	17	10	40		
50(ญ.)	12	12	10	15	20	17	15	45		
กลุ่ม 4 เลขที่ 18	13	17	20	16	5	16	10	35	41.1	ดีมาก
35(ญ.)	13	16	20	15	5	18	20	45		
42	14	12	5	16	20	17	15	40		
44	16	19	20	18	5	17	5	30		
54(ญ.)	12	14	15	15	15	16	15	45		
37	11	14	20	18	20	19	15	55		
กลุ่ม 5 เลขที่ 4	15	17	15	15	5	15	10	30	40	ดีมาก
12(ญ.)	14	15	15	16	15	18	15	45		
20	17	15	5	17	15	17	10	30		
28(ญ.)	11	15	20	16	15	17	15	50		
30(ญ.)	14	15	15	17	15	18	15	45		

ตารางที่ 35 คะแนนทดสอบย่อยและคะแนนความก้าวหน้าของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง(จัดกลุ่มครั้งที่ 2)

กลุ่มที่ / เลขที่	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ก้าวหน้า	ครั้งที่ 7	ก้าวหน้า	ครั้งที่ 8	ก้าวหน้า	รวม	เฉลี่ย	รางวัล ชกย่อง
กลุ่มที่ 1 เลขที่ 4	17	12	0	16	20	15	5	25		
32(ญ)	16	18*	15	15	0	17	15	30		
33	18	17*	5	16	5	14	5	15	27	-
42	14	15*	15	16	15	15	5	35		
49(ญ)	14	18*	20	15	0	15	10	30		
กลุ่มที่ 2 เลขที่ 6	18	17*	5	17	10	14	0	15		
14	16	18*	15	16	5	17	10	30		
20	18	16*	5	15	5	14	5	15	24	-
34(ญ)	19	13*	0	15	15	14	5	20		
38(ญ)	14	19*	20	14	0	17	20	40		
กลุ่มที่ 3 เลขที่ 9	14	13	5	14	15	11	0	20		
12(ญ)	19	17	5	15	5	15	10	20		
19(ญ)	17	12	0	14	15	16	15	30	20.8	-
27(ญ)	17	19*	15	15	0	15	10	25		
41	18	15*	0	15	10	13	5	15		
44	19	17*	5	15	5	13	5	15		
กลุ่มที่ 4 เลขที่ 8	17	15*	5	17	15	15	5	25		
30(ญ)	17	17*	10	16	5	14	5	20		
35(ญ)	16	16*	10	16	10	16	10	30	29.1	-
37	12	16	20	18	15	17	5	40		
50(ญ)	16	16*	10	18	15	14	0	25		
51	15	13*	5	13	10	13	20	35		
กลุ่มที่ 5 เลขที่ 3	15	15	10	16	15	15	5	30		
18	17	16*	5	15	5	15	10	20		
28(ญ)	17	17	10	17	10	15	5	25	25.8	-
43	17	15*	5	14	5	14	10	20		
54(ญ)	16	18*	15	17	5	17	10	30		

* คะแนนหลังจากซ่อมเสริม

ตารางที่ 36 คะแนนทดสอบย่อยและคะแนนความก้าวหน้าของนักศึกษากลุ่มทดลอง

กลุ่มที่ / เลขที่	ครั้งที่ 8	ครั้งที่ 9	ก้าว หน้า	ครั้งที่ 10	ก้าว หน้า	รวม	เฉลี่ย	รางวัล ยกย่อง
กลุ่มที่ 1 เลขที่ 4	15	17	15	18	15	30	28	-
32(ญ)	17	18	15	17	5	20		
33	14	16	15	17	15	30		
42	15	17	15	18	15	30		
49(ญ)	15	17	15	18	15	30		
กลุ่มที่ 2 เลขที่ 6	14	18	20	17	5	25	26	-
14	17	16	15	18	15	30		
20	14	17	20	17	10	30		
34(ญ)	14	17	20	16	5	25		
38(ญ)	17	16	5	18	15	20		
กลุ่มที่ 3 เลขที่ 9	11	15	20	17	15	35	25	-
12(ญ)	15	17	15	18	15	30		
19(ญ)	16	18	15	16	5	20		
27(ญ)	15	16	15	15	5	20		
41	13	17	20	14	0	20		
กลุ่มที่ 4 เลขที่ 8	15	15	10	16	15	25	25	-
30(ญ)	14	18	20	16	5	25		
35(ญ)	16	17	15	18	15	30		
37	17	16	5	15	5	20		
50(ญ)	14	15	15	17	15	30		
51	18	17	5	18	15	20		
กลุ่มที่ 5 เลขที่ 3	15	17	15	15	10	25	25	-
18	15	16	15	17	15	30		
28(ญ)	15	17	15	14	5	20		
43	14	16	15	16	15	30		
54(ญ)	17	17	10	18	15	25		
44	18	16	15	15	5	20		

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ใบประกาศเกียรติคุณนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นักศึกษาหลักสูตรที่ 2 หลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม)
เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดีมาก ในวิชาหลักการปฐมพยาบาล ตามรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้

ให้ไว้เมื่อวันที่ เดือน มกราคม พ.ศ. 2539

ขอให้จงมีความสุข ความเจริญ และเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ เทอญฯ

ลงชื่อ.....

(นางทองพิน ชุยนนท์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 37 แสดงคะแนนทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	กลุ่มควบคุม (n=27)			ลำดับที่	กลุ่มทดลอง (n=27)		
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง		ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ผลต่าง
1	27	34	7	1	29	39	10
2	22	32	10	2	22	35	13
3	23	36	13	3	21	37	16
4	17	22	5	4	22	36	14
5	20	32	12	5	23	33	10
6	30	35	5	6	26	32	6
7	24	35	11	7	22	30	8
8	20	31	11	8	23	33	10
9	27	30	3	9	27	36	9
10	24	31	7	10	20	32	12
11	19	30	11	11	27	32	5
12	18	33	7	12	21	35	14
13	23	29	6	13	22	31	9
14	23	26	3	14	19	29	10
15	16	30	14	15	17	26	9
16	22	30	8	16	19	32	13
17	23	29	6	17	27	33	6
18	25	34	9	18	20	33	13
19	26	31	5	19	23	34	11
20	24	26	2	20	22	29	7
21	26	30	4	21	14	33	19
22	23	27	1	22	15	27	12
23	22	25	3	23	24	34	10
24	17	27	10	24	19	30	11
25	20	29	9	25	16	30	14
26	17	37	20	26	22	31	9
27	23	26	3	27	21	33	12
เฉลี่ย	22.25	30.25	8.00	เฉลี่ย	21.63	32.25	10.81